

D

ŞALOM

Dergi

HAZİRAN 2012 SAYI: 13 5TL.

BABAMIN CENNETİ

Sabagha Ailesinin
Zaho'da başlayıp ABD'de
devam eden öyküsü

MYANMAR'IN BİLİNMEYEN YAHUDİLERİ

Pop Art'ın Kralı
Majesteleri

ANDY WARHOL

GEÇMİŞ
ZAMAN
OLUR Kİ...

EVE ARNOLD OBJEKTİFİNDEN MARILYN

BU İKİLİ
çok
tehlikeli

*The most luxurious,
The most comfortable,
The most premium Istanbul...*

 ALIMOUSINE
Premium Service

444 7 030 www.alimousine.com.tr

icindekiler

GÜNDEM

6-10

MİLA KUNİS KİMLİĞİNE SAHİP ÇIKIYOR

SANAT

52-56

POP-ART'IN KRALI

MAJESTELERİ ANDY WARHOL

Pop Art akımının ana aktörü olan Warhol, resimlerini afiş tekniği ile çoğaltmıştı.

SÖYLEŞİ

18-24

ARIEL SABAR VE 'BABAMIN CENNETİ'

Sabagha Ailesi'nin Zaho'da başlayıp ABD'de devam eden öyküsü

AKTÜEL

86-88

PROJECT RUNWAY'İN GİZLİ SİLAHI **MICHAEL KORS**

YAŞAMDAN

72

SORUYLA YAŞAMAK

Beynimizdeki sorular ile sorunsuz yaşamalı, süregelecek cevapsızlığa alışmalıyız.

NOSTALJİ

66-71

GEÇMİŞ ZAMAN OLUR Kİ...

ŞİŞLİ'DE BİR APARTMAN

TARİH

12-16

PAGODA DİYARINDA **MUSHMEAH YESHUA SİNAGOGU**

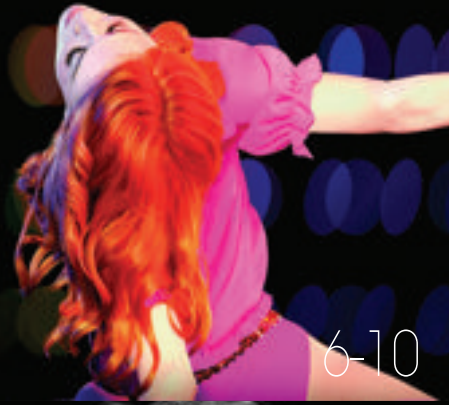
PORTRE

28-39

EVE ARNOLD'U

ANMAK

Marilyn Monroe'yu onun gözünden sevmiştik...

6-10

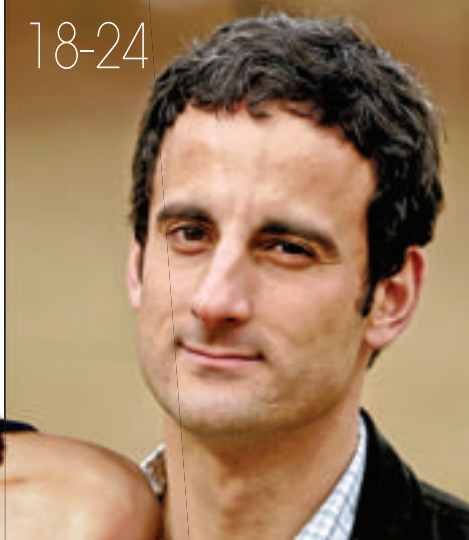

52-56

18-24

6-10

26-27

SÖYLEŞİ

42-50

PINAR TÖRE - TUGRUL TÜLEK
BU İKİLİ ÇOK TEHLİKELİ

EDEBİYAT

26-27

**MEMLEKETİN İNSANINA
DOKUNAN ŞAİR**

Türk edebiyatının içi isyanlarla, yaşama sevinciyle, insan sevgisiyle dolu şairi. Sevdiği kadınların her birine ayrı şiirler düzen, her birinin yüreğinde ayrı yaralar açan, sonunda hep affedilen aşık...

74-80

SİNEMA

74-80

AZ BİLİLEN DÜNYA SİNEMALARI -5
**ÇEK VE SLOVAK
SİNEMALARI -1**

MODA

90-96

ŞIKLIK FARKLI
STİLLERDE SAKLI

82-84

GEZİ

58-64

LAPONYA 2

Kutup dairesindeki maceralı yolculuğun ikinci bölümü

GÜZELLİK

82-84

**BÖLGESEL FAZLALIKLARINIZI
YAZA TAŞIMAYIN**

Oldukça soğuk ve uzun geçen kış ayları boyunca kalın ve bol giysiler içinde çok da fazla önemsemediğimiz bölgesel fazlalıklar bugünlerde sizi rahatsız etmeye başladıysa...

NİTELİK

40

**BİR BÜYÜK TİYATROCUMUZU
YİTİRDİK - ANCAK TİYATROMUZU
ASLA..!**

SANAT AJANDASI

98-102

**AÇIK HAVA KONSERLERİ İLE
MÜZİĞE DOYUN!..**

Editörden...

Sevgili okurlar, Şalom Dergi zengin içeriği ile yeniden bizlerle...
Bu sayımızda iki önemli söyleşimiz var. İlk söyleşimizin konukları tiyatro sanatında yetenekleri ile göze çarpan DOT oyuncularından Pınar Töre ve Tuğrul Tülek. Oyuncu kadrosunun performansına hayran kaldığımız DOT'un Supernova oyununu henüz görmediniz ise kaçırmayın diyorum.

İkincisi, ABD'li yazar Ariel Sabar ile gerçekleştirdiğimiz söyleşi. 'Babamın Cenneti' adlı kitabın yazarı Sabar, kitabında kendi ailesinin Zaho'da başlayıp ABD'de devam eden öyküsünü kaleme aldı. Sabagha Ailesi'nin öyküsünü tarih ile harmanlayan, babasının kökenine sahip çıkıp Yahudi geçmişinin izlerini Irak'ta arayan Ariel Sabar söyleşisini keyifle okuyacağınızı umuyorum.
Dergilerimizde bir tarih kesitine yer verirken yukarıdaki Sabar söyleşisinde olduğu gibi o tarihin günümüze uzantısındaki nesillere ulaşmaya çalışıyoruz. Bunun bir örneği Mısır'dan ABD'ye ailesinin göç öyküsünü kaleme alan Lucette Lagnado ile geçmiş bir sayıda yaptığımız söyleşiydi. Nisan sayısında 'Kök Lisanımız Aramice' yazısını, ülkemizde Van Yahudilerinin bu lisanı konuşan belki de son temsilcilerinden biri kaleme aldı. Diğer bir dergimizde de Nazi işgali altındaki Fransa'yı konu edindiğimizde, o ortamda zorluklarla mücadele etmiş Profeta Ailesi'nin bugün ülkemizde yaşamakta olan bireylerinin anlatılarını aktarmak suretiyle geçmiş ile günümüz arasında bir köprü oluşturuldu.
Şalom Dergi'nin Haziran sayısında Laponya gezi yazımızın ikinci bölümüne yer verirken, dünyanın tamamen farklı bir bölgesinde, Myanmar'da bulunan 'Mushmeah Yeshua' Sinagogunu tanıyacağız. Mayıs ayı dergimizde ilkini yayınladığımız 'Geçmiş Zaman Olur Ki...' başlıklı dizimizin 'Şişli'de bir apartman' bölümünü okurken özdeşleşeceğimiz bir şeyler bulacaksınız eminim...
Bu sayımızda iki ilginç portreyi daha yakından tanıyacağız: Pop Art akımını dünyaya tanıtan Andy Warhol ile Efsane fotoğrafçı Eve Arnold. Andy Warhol'un çalışmalarında resmettiği ünlü kişiler arasında Marilyn Monroe vardı. Eve Arnold ise ünlü yıldız Marilyn'i görüntülerken adeta onun sırdaşı olmuştu. Bu nedenle sayfalarımızda bolca adı geçen Marilyn'i kapağımıza taşıdık.
Dergimizde bu ay yine 'Nitelik' ve 'Yaşamdan' başlıklı düşünce yazılarımız, Edebiyat, Sinema, Sanat Ajandası, Aktüel, Moda ve Güzellik sayfalarımız ilginizi çekmeye devam edecek.
Havalar ısındı, birçoğumuz tatil planları yapmışızdır. Bu ay tatile çıkanınız varsa Şalom Dergi'yi de yanınıza alın derim. Keyifli okumalar...

ŞALOM Dergi

Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. adına sahibi

Av. Yakup Barokas

Genel Yayın Yönetmeni

İvo Molinas

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Işık Sivil Karakoç

Yan Yayınlar Koordinatörü ve Editör

Nelly Barokas

Reklam Planlama Koordinatörü

İsak Behar

Sayfa Tasarımı

Semra Öner

Bella Parlakşimşek

Kapak Tasarımı

Bella Parlakşimşek

Yazı Kurulu

Nelly Barokas, Gila Erbeş,
Tilda Levi, Tuna Saylağ

Yönetim Yeri

Atiye Sok. Polar Apt. 12/6
Teşvikiye - İstanbul

T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44

F: (0212) 231 92 83

www.salom.com.tr

Basıldığı Yer

İmaj Matbaacılık Hizmetleri - Ervin Ohan
İzletpaşa Sok. No:30/2
Osmanbey-Şişli / İstanbul

T: (0212) 231 44 21

e-mail: imajmatbaahizmetleri@gmail.com

Yayın Türü:

Yaygın - Süreli

ŞALOM GAZETESİ'NİN EKİDİR.
ABONELERE ÜCRETSİZDİR.

nellybarokas@gmail.com

Nelly BAROKAS

İRVİN'in kaleminden

İRVİN MANDEL

Baba-kız birlikte kitap yazarsa...

Ünlü yazar Amos Oz ile tarihçi kızı Fania Oz-Salzberger'in birlikte yazdıkları ve İbranice lisanına bir aşk mektubu niteliğindeki kitap, kasım ayında İngilizce yayınlanacak.

Uluslararası üne sahip bir yazar olan Amos Oz'un kitapları birçok ülkede farklı dillere tercüme edilmekte. Ancak bu kez baba-kız birlikte yazdıkları 'Jews and Words' adlı kitabı İbraniceye tercüme edecek uygun bir kişinin arayışında.

Yale Üniversitesi ile Posen Vakfı tarafından yayınlanacak kitap, 10 ciltlik Yahudi kültürü antolojisine

dahil edilecek. Kitap içerik olarak İbranice lisanına yoğunlaşmasından öte, iki laik aydının bakış açısından 'bu milenyumda Yahudi'yi Yahudi yapan nedir?' sorusuna odaklanıyor.

Bilimsel veya akademik sayılma-

yan bu eser; biri yazar ve edebiyat araştırmacısı diğeri tarihçi bir baba-kızın arasındaki bazen anlaşlıkları bazen de farklı görüşleri savundukları diyaloglardan oluşmakta.

Madonna tüm Ortadoğu'da sahne almak istiyor

Pop müziğinin ünlü yıldızı Madonna konser vermek üzere çıktığı dünya turunda, Ortadoğu'nun her ülkesinde sahneye çıkmak istediğini açıkladı. Ülkemizde 7 Haziran'da, İsrail'de mayıs ayı sonunda sahne alan Madonna, İran, Suriye, Mısır ve Lübnan'da da konser vermeyi arzu ettiğini söyledi.

İstanbul'da bir, Tel Aviv'de iki konser veren Madonna'nın menajeri Guy Oseary; "İran'da sahne almak isterdik, Lübnan, Mısır ve

Suriye'de... Ama bunun şimdilik olanaklı olmadığını biliyoruz" dedi.

The Hollywood Reporter'in; "İran ile İsrail arasında savaş çıkması tehlikesi, Madonna'nın Tel Aviv konserlerini iptal etmesine yol açar mı?" sorusunu Oseary; "Birlikte çalışacağımız kişilerin yaşadığı ülkede durumlar ciddileşebilir. Eğer bize hükümetten zamanın konsere uygun olmadığı yönünde bir mesaj gelseydi bile biz yine o ülkeye giderdik. Madonna hiçbir şeyi iptal etmez, gider" şeklinde yanıt verdi.

500 yıllık tablo Yahudi aileye geri döndü

İkinci Dünya Savaşı'nda Fransa'nın Nazi işgali sırasında Fransız Hükümeti tarafından satılan yağlı boya tablo, satışın yasal bir şekilde gerçekleşmediğini kanıtlayan Yahudi sahiplerine iade edildi. 16. yüzyıla ait Barok tablo, sahibi Federico Gentili di Giuseppe'nin ailesine teslim edildi. Giuseppe, Nazilerin Fransa'yı işgalinden az önce 1940 yılında yaşama veda etti. Tabloyu sahiplenen varisleri "Christ Carrying Cross" adlı tabloyu açık arttırma ile satışa çıkarmayı düşünüyorlar.

Olympia Dukakis, Cameri sahnesinde

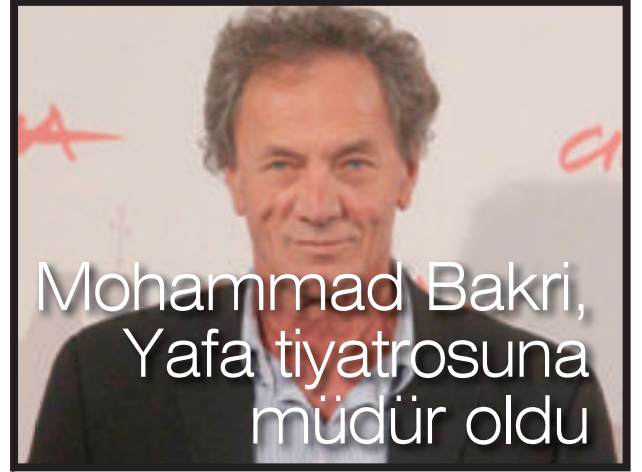

ABD'li oyuncu Olympia Dukakis, Uluslararası Tiyatro Festivali kapsamında İsrail'deki Cameri Tiyatrosu'nun konuğu oldu. Dukakis, Martin Sherman'ın bir oyununda 'Rose' rolünü canlandırdı. 'Rose', kızını İkinci Dünya Savaşı'nda yitirmiş, torunu tarafından öldürülen Filistinli bir genç kız için yas tutan Yahudi bir Holokost Kurtulanının monologundan

oluşan bir tiyatro oyunudur. Oyunda Holokost ile İsrail-Filistin anlaşmazlığı arasında paralelizm kurulduğuna değinen ünlü oyuncu, 'Rose'un Filistinli kızın yasını tutmasının ilginç bir karar olduğunu söyledi. Kızının ve Filistinli kızın ölümlerinden yola çıkarak 'Rose', geçmişine yolculuk yapmakta.

ABD seyircisinin oyun sırasında tepki verdiğini ve kendisine antisemit sıfatının takıldığını söyleyen Dukakis, bir kesim seyircinin de öyküyü anlamaya çaba gösterdiğini ifade etti.

1931 doğumlu olan Olympia Dukakis, 1987'de "Moonstruck" filmi ile Akademi Ödülü'nü kazandı, "Steel Magnolias", "Mr. Holland's Opus" ve "Jane Austen's Mafia" gibi filmlerde rol aldı.

Mohammad Bakri, Yafa tiyatrosuna müdür oldu

İsraili Arap aktör ve yönetmen Mohammad Bakri, Yafa'daki Al-Saraya Tiyatrosu'na (Arap-İsrail karma tiyatrosu) müdürü oldu. Bakri bu göreve oy çoğunluğu ile seçildi. Bu göreve seçilmesinden büyük bir onur duyduğunu ifade eden Bakri bu tiyatronun Arap ve Yahudilerin ortak tiyatrosu olması nedeniyle simgesel bir önem taşıdığını söyledi.

Galil Bölgesindeki Bana köyünde dünyaya gelen 59 yaşındaki Mohammad Bakri, İsrail tiyatrosu ve sinemasının önde gelen sanatçıları arasında yer almakta. Tel Aviv Üniversitesinde tiyatro eğitimi gören Bakri, Habima Tiyatrosunda çeşitli roller aldı, Kudüs'te Al-Kasaba, Hayfa'da Al-Midan Arap tiyatrolarında oynadı.

Mila Kunis kimliğine sahip çıkıyor

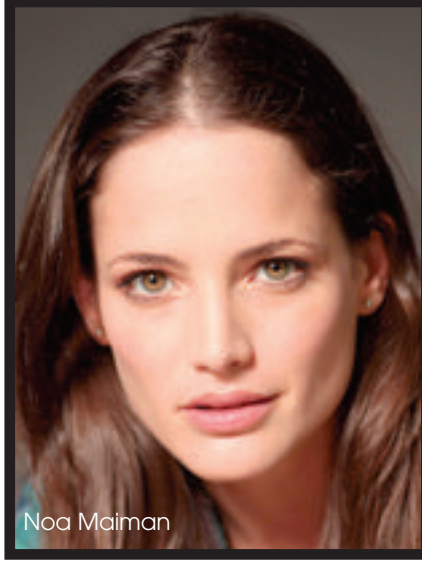
Oyuncu Mila Kunis, Ukrayna'da yaşadığı çocukluk yıllarında Yahudi kimliğini gizlemek zorunda kaldığını, ABD'deki göçmenliğinin ilk dönemlerde çok mutsuz olduğunu açıkladı. İngiltere'de The Sun dergisine verdiği söyleşide, aile büyüklerinin Holokost'ta öldürüldüğünü anlatırken; "Ailem Yahudiliğimin bilincinde olmamı ancak bu gerçeği kendime saklamamı istedi. 28 yaşındaki oyuncu Ukrayna'nın güneyindeki Chernivtsi kentindeki okulunun duvarlarına sık sık antisemit sloganlar yazıldığını söyledi. 7 yaşındayken ABD'ye göç ettiğinde İngilizce bilmediği için mutsuzluğunun devam ettiğine değinen Mila Kunis; "Hergün ağlıyordum. Kültürleri bana yabancıydı, insanları anlayamıyordum" dedi. Çok küçük yaşta oyunculuğa başlayan Kunis, yıllar sonar herşeyin değiştiğini, Yahudiliğini gizlemediği, kendini özgürce ifade edebildiği ABD'de yaşamaktan mutlu olduğunu söyledi.

Pino Gomes, Gc saatleri için çekim yapıyor

Moda fotoğrafçısı Pino Gomes, İsrail'de yıldızı parlayan ünlülerin 'duygusal anlarını' görüntülüyor. Keman virtüözü Keren Tenenbaum, tenis şampiyonu Amir Weintraub, İsviçre saat üreticisi Gc'nin artistik reklam kampanyasında yer alan ünlülerden bazıları.

Gc'nin 'Moments of Luxury' başlığı altında başlattığı uluslararası artistik fotoğraf reklam kampanyasının başını Brezilya doğumlu fotoğrafçı Pino Gomes çekiyor. Vogue, GQ ve Rolling Stone dergileri için fotoğraf çeken Pino Gomes, farklı alanlarda yükselmekte olan İsraili yetenekle-

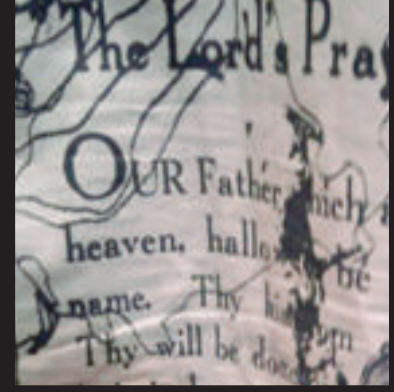

Noa Maiman

rin kişisel başarıları sırasında, duygusal yüz ifadelerini yakalayacak.

Genç yeteneklerden 29 yaşındaki Keren Tenenbaum başarılı bir kemancı olduğu kadar çok güzel bir sese sahip. 25 yaşındaki İsrail tenis şampiyonu Amir Weintraub dünya klasmanında 170. sırada yer almakta. 31 yaşındaki Noa Maiman, umut vadeden belgesel sinemacıdır.

Castro t-shirt'lerinde ilginç tasarım

İsrail'deki Castro hazır giyim markası T-shirt tasarımlarında Hıristiyan dualarını kullandı. Barak Tamir adlı bir tüketici yeni satın aldığı T-shirt'ü Pesah Bayramı sırasında dua etmek üzere gittiği sinagogda ilk kez giyince nahış bir durum ortaya çıktı. Önündeki sırada oturmakta olan yaşlıca bir adam Barak Tamir'e dönerek dualar sona erdiğinde kendisi ile konuşmak istediğini söyledi.

Dua sonrasında yaşlı adam Tamir'e t-shirt'ündeki yazıların anlamını bilip bilmediğini sordu ve bu yazıların büyük olasılıkla Hıristiyan duası olduğunu belirtti. Bayram sonrasında bir araştırma yapan Tamir, yazıların gerçekten İncil'den alınma bölümler olduğunu öğrendi ve bu deneyimini Facebook'ta paylaştı.

Duruma bir açıklama zorunluluğunu hisseden Castro; "Tasarımcılarımız çeşitli kültürlerden etkileşimlerini tasarımlarına yansıtmaktalar. T-shirt'teki baskı, dini bir tekstten değil, gotik tarzdan etkilenen bir tasarımcımızın ürünüdür" dedi.

Dustin Hoffman hayat kurtardı

Hollywood'un ünlü isimlerinden Dustin Hoffman, Hyde Park'ta koşu yaparken kalbi duran bir gencin hayatını kurtardı. Sam Dempster'in sendeleyip, ağzından köpükler döküldüğünü fark eden Hoffman hemen acil servis 999 numarasını aradı. Olay yerine ulaşan ambulans doktorları 15 dakika uğraşarak 27 yaşındaki genç avukatı hayata döndürdüler.

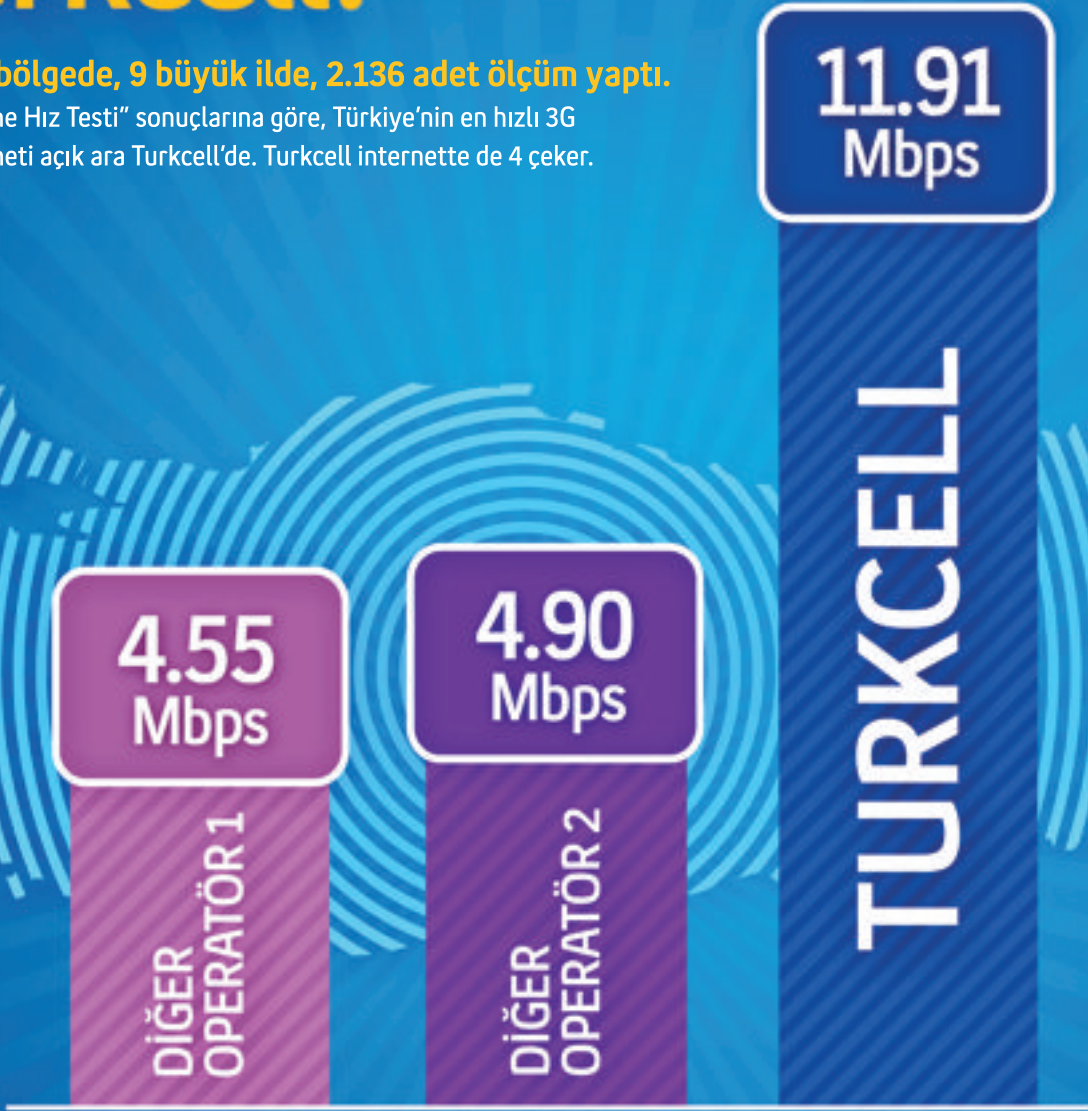
74 yaşındaki ünlü oyuncu, Sam Dempster'in kalbi yeniden atmaya başlayınca dek gencin başından ayrılmadı. Genç nefes alıp vermeye başladığında Dustin Hoffman'ın sevinci yüzüne yansıdı ve tıbbi ekibe; "İyi iş başardınız" diyerek oradan uzaklaştı. Sam Dempster kendine geldikten sonra "Dustin Hoffman hayatımı kurtardı, ona teşekkür ediyorum" dedi.

Türkiye'nin 3G mobil internet şampiyonu Turkcell.

PCnet 7 bölgede, 9 büyük ilde, 2.136 adet ölçüm yaptı.

"Veri İndirme Hız Testi" sonuçlarına göre, Türkiye'nin en hızlı 3G mobil interneti açık ara Turkcell'de. Turkcell internette de 4 çeker.

TURKCELL

Hayat paylaşınca güzel

turkcell.com.tr

PCnet dergisinin 30 Mart-24 Nisan 2012 tarihleri arasında, Ookla Net Metrics şirketinin dünyaca kabul görmüş ve itibar kazanmış bağlantı ölçüm ve analiz sistemi Speedtest.net sistemi ile Türkiye'de 7 bölge, 9 şehir, 59 noktada yaptığı 2.136 ölçümleminin ortalamasında Turkcell'in tüm şehirlerde veri indirme hızlarında açık ara birinci olduğu saptanmıştır. Tüm şehirlerde seçilen noktalar, şehir merkezinin etrafındaki sobekeleri kapsamaktadır. Ölçümlemeye, şehir merkezlerindeki işlek yerlerin yanı sıra havaalanı, spor kompleksi, turistik tesis, hastane ve üniversite kampüsü gibi merkeze uzak ancak insan yoğunluğunun yüksek olduğu noktalar dahil edilmiştir. Reklamda sözü edilen 2 kat hız, veri indirme ölçümlerini baz alınarak hesaplanmıştır. Ölçümlere her operatörün tanımlı internet paketi hatları ve mevcut en hızlı modemleriyle yapılmıştır. Ayrıntılı bilgi www.pcnet.com.tr'de.

Mısırlı Yahudi Coca-Cola'ya neden karşı?

Mısır asıllı Yahudi işadami Coca-Cola'ya karşı hukuki mücadele başlattı. Bu kişi, dev şirketin Mısır temsilciliğinin yıllar boyunca kendi ailesine ait taşınmazları hiçbir karşılık ödemeksizin kullandığını iddia etmekte. Raphael Bigio ilk başvurusunun mahkemece reddedilmesinden sonra yeni bir dava açılması yönünde üst dereceli mahkemeye itirazda bulundu.

1930'lu yıllarda Bigio Ailesi, arazilerini ve bazı gayrimenkullerini Mısır'daki Coca-Cola'ya kiralıyor, hatta Coca-Cola logolu kapaklar Bigio'ların fabrikalarında üretiliyordu. Ancak bu düzen 1960'lı yılların başında tamamen bozuldu.

Büyükbaba
Raphael Bigio

İktidara gelen Cemal Abdül Nasır, Yahudilere karşı önlemler aldı, birçok Yahudi ailesi gibi Bigio Ailesi'nin

tüm malvarlığını millileştirdi. BM tarafından sığınmacı olarak kabul edilen aile fertleri Fransa'ya yerleştiler. Mısır hükümetinin özelleştirme karar alması ile Coca-Cola, Bigio'ların gayrimenkullerini satın aldı. Bigio Ailesi'nin avukatlarının son olarak verdiği bilgiye göre, Coca-Cola 15 yıldır bir uzlaşmaya varmayı reddediyor.

Hollande'dan antisemitizme karşı önlemler

Fransa Yahudilerinin çatı kuruluşu niteliğindeki CRIF'in Başkanı Richard Prasquier, Fransa cumhurbaşkanlığına seçilen François Hollande'ın antisemitizme karşı ciddi önlemler alacağından emin olduğunu söyledi. Hollande'ın seçimlerden zaferle çıkmasının ardından bir açıklama yapan Prasquier, "Hollande, bizlerin her zaman dostu oldu" dedi.

Yahudi bir sanat tacirinin oğlu olan eski başbakan Laurent Fabius yeni hükümette dışişleri bakanı olarak görev aldı.

Prasquier ve Hollande

Gilad Şalit, Shlomo Artzi konserinde

Yıllarca Hamas'ın elinde tutuklu kalan İsraili asker Gilad Şalit serbest bırakıldığından bu yana normal hayata dönmek, yaşamındaki kayıp yılların acısını atlamak için çaba harcıyor. Şalit son olarak dünyaca ünlü İsraili müzisyen Shlomo Artzi'nin Caesarea'da gerçekleşen konserine gitti. Sanatçı, Şalit'e "Gel şarkı söyleyelim, dans edelim, eğlenelim" dedi. Konser sırasında Shlomo Artzi, Hamas tarafından beş yıl boyunca alıkonulan asker anısına söylediği

'Melech Ha'olam' şarkısını Gilad Şalit ile birlikte seslendirdi.

Gilad Şalit'in tutuklu bulunduğu süre içinde serbest bırakılması yönünde gerçekleştirilen her protesto hareketinde yer alan Shlomo Artzi, 'We don't need anything more than this' (Yoter Mizeh Anahnu Lo Tzrichim) adlı şarkısını genç askere adamıştı. Hatta konserlerinde sahne gerisinde Şalit'in dev boyutta bir posterini bulundurulur, onun sağ salim evine dönmelerini dilerdi.

ONLAR GİBİ DÜŞÜNMEK...

Vestel Ottoman TV Serisi

THE GREAT MASTERS

MICHELANGELO / LEONARDO / RAPHAEL

Rönesans'ın sırları İstanbul'da aydınlanıyor..
1 Haziran - 31 Temmuz MSGSÜ Tophane-i Amire KSM

Pagoda Diyârî'nda Mushmeah Yeshua Sinagogu

MYANMMAR'IN BİLİNMEYEN YAHUDİLERİ

Yangon veya Rangoon... Myanmar'a başkent olmuş... Sokakları panayır – pazar misali keşmekeş ile kaotik bir tayfun gibi: renkleriyle, sesleriyle, kokularıyla, insanlarıyla...

Birkaç ay önce yine Uzakdoğu'ya daha doğrusu rotamdaki Çinhindi Yarımadası'na yolculuk vardı: Yangon veya Rangoon... Eski Burma'ya başkent olmuş Myanmar'a... Bu şehirde bir sinagogun varlığını yola çıkmadan önce okumuştum. Adresini internetten edindim ama bulamayınca İsrail Büyükelçiliği'ne telefon ettim. Mushmeah Yeshua Sinagogu'nu aradığımı anlatıyorum. Neyse, Moses Samuels'in telefon numarasına ulaşıyorum. Sonra başlıyorum Samuels'i aramağa. Saat 10:30'da burada olacak, deniyor. Yol tarifi rica ediyorum. Anlatılardan bir şey anlamaya çalışsam da, çaresiz kalıyorum, düzenek farklı bir kere. Neyse sokaklara salıkım saçak dökülüyoruz, yol arkadaşım Nursal ile. "Üst geçitten geçelim!" "Karşıdaki polise soralım." "Cadde No. 26, tamam işte biz şimdi 27 No.'lu caddedeyiz, yani işimiz kolay. Bundan sonraki 26..." "Sen öyle san, 25'e atladı, nerede bu sokak yahu?"

Diye diye, araya taraya, hallaç pamuğu gibi ortalığı katarak birbirine, binbir çeşit sorgulama ertesinde kendimizi Myanmar'ın tek sinagogunun önünde bulunca şanslı addediverdik. Burnumuzun dibinde olup da bulamadığımızı keşfedince! Sinagogun etrafı canlı bir sebze – meyva ve değişik pazar ürünleri ile o kadar çevrelenmiş ki.. Onu fark edebilene aşk olsun! Mushmeah Yeshua Sinagogu'nda bizi kapıda Moses Samuels karşılıyor. Enteresan bir kişi. Koyu tenli. Bağdadî Yahudilerinden olduğunu söylüyor – Yani Bağdatlı... Myanmar'ın bütün erkekleri gibi o da uzun etekli – longyi giyiyor. Bağdadî Yahudileri, bir kısmı isimlerinden anlaşılacağı üzere Iraklı; fakat bununla sınırlı olmayıp İran, Afganistan, Suriye ve Yemen Yahudilerini de bünyelerinde barındırır. Bu Yahudiler 250 sene öncelerinde Hindistan'a göç edip Mumbai'ye yerleşmişler. Tüccar olduklarından kısa zamanda varlıklı hale gelmişler.

Rulolarını gururla gösteriyor, Mushmea Yeshua Sinagogu Gabayı Samuels. Tora Ruloları 120 yıllık. Bağdat'tan getirtilmişler.

"Dokunabilir miyim?" diye soruyorum "Tabii ki..." diyor ve duamı yapabilmem için zerafet dolu bir eda ile uzaklaşıyor.

Göğsünü kabartarak "Bağdadî bir sinagog" olduğunu belirtiyor Burmalı Samuels. Aklıma Bursa'daki Geruş Sinagogu geliyor... Onun da Bağdadî bir kubbesi bulunuyor. Onun gibi 100-150 kişilik. Kemerli kapılar, ahşap sütunlar... Enine dikdörtgen şeklindeki ana mekânın zemini mermer kaplı olup ahşap oturma yerleri çepeçevre duvar diplerinde ve ortada daire şeklinde dizilmiş. Ehal sade ve ortada. Azara (kadınlar kısmı) zarif bir balkon...

Benzer bir Bağdadî tarzında sinagogu da geçtiğimiz yıl Hindistan'da Cochîn'de ziyaret etmiştim.

Tarihi kayıtlara göre Burma'da bilinen ilk Yahudi, 18. yy'da Burma Kralı Alaungpaya'nın ordusunda yer alan Salomon Gabirol.

19. yy'da (İngilizlerle birlikte) Hindistan'dan gelen Yahudi tacirler Yangon ve Mandalay'da kayda değer büyüklükte cemaatler oluşturmuştu. Bu Yahudiler arasında Bağdadîler (Kalküta'dan gelen), Koçin Yahudileri ve "Bene İsrail"liler vardı. Üzerinde

güneş batmayan imparatorluk olarak anılan Britanya'nın hâkimiyeti altında esnaf Yahudiler kalkındılar, pamuk ve pirinç ticaretiyle uğraştılar. Kalküta'dan başlayan ticaret yolları Basra, İstanbul, Kahire'ye uzanırken bütün Akdeniz ve Avrupa'ya uzanıyordu. Paix Britannica - Britanya Barışı, Singapur'dan Şangay'a kadar doğunun bütün limanlarına ulaşım sağlamıştı.

20. yy'ın başlarında Yangon'un Yahudi cemaati 2.000 - 3.000 kişiden oluşuyordu. Başkent'in merkezinde, 26. Sokak'ta bulunan Musmeah Yeşua Sinagogu, 126 Sefer Tora'sı (Tora Rulosu), Talmud Tora'sı ve sayısız cemaat kuruluşu (ve 91. Sokak'taki mezarlık) ile minik de olsa ciddi bir cemaat idi.

Bağdadî Yahudiler Mumbai'nin yanı sıra Kalküta (ve tabii ki Yangon) gibi merkezlerde de önemli cemaatler oluşturdular. Bu cemaatin soyundan gelenler özellikle jüt ve çay ticaretinde başarılı olup ilerleyen zamanlarda orduda görev almışlardı.

Yangon'da bir sinagog ve minicik bir cemaat.

Sohbet ediyoruz Moses Samuels ile. Hem Sinagog'un "Gabay"ı, hem de Yahudi Cemaati'nin Başkanı! Baba Samuels 80 yıl öncelerinde Bağdat'tan Burma'ya gelmiş, iş açısından buraları bir fırsat kapısı olarak görmüş. Pirinç ve tik ağacı ticareti yapmak üzere... (1989'da askeri cunta, Burma adını Myanmar'a değiştirdi; başkent'in adı da Rangoon iken Yangon oldu!)

Şikâyet ediyor: "Minyan için yeter sayıda erkek bulmak çok zor. Hatta kalıcı hahamımız yok. Haham bayramlarda veya kutlamalarda Bangkok'tan ziyaretçi olarak geliyor."

Askeri cuntanın Burma'yı iyice kontrolü altına almasını takiben aşağı yukarı bütün sektörlerdeki özel işler 1964'te devletleştirildi. Böylece Myanmar cemaati hızla yokuş aşağı yuvarlanarak azalmayı yaşadı! Cemaat mensuplarının topluca ülkeyi terk etmeleri ve dünyanın değişik köşelerine saçılmaları bu döneme rastlar. Son haham Burma'dan 1969'da ayrıldı.

Gümüş muhafazalarındaki Tora

"Sinagogun etrafı canlı bir sebze meyva ve değişik pazar ürünleri ile o kadar çevrelenmiş ki.. Onu fark edebilene aşk olsun!"

II. Dünya Savaşı'nda Japonya'nın 1942'de Burma'yı işgalinden sonra birçok Yahudi Hindistan'a taşındı. Her ne kadar Japonlar Naziler kadar Yahudi karşıtı olmadıysa da, İngiltere yanlısı ve "Avrupa" grubu olduklarından onlara şüpheyle yaklaşıldı.

II. Dünya Savaşı'ndan 20 yıl sonra, 1962'de General Ne Win liderliğindeki askeri bir darbeyi takiben Burma, 1988 yılına kadar sürecek olan, yabancı düşmanı ve baskıcı bir idarenin yönetimine girdi. Ne Win döneminde Yahudiler özelinde bir sorun yaşanmadıysa da temelde bütün ülke vatandaşları için hayat giderek zora düştü. Yahudi Cemaati mensuplarının da sayıları giderek azaldı.

1964'de işyerlerinin devletleştirilmesiyle cemaat sekteye uğradı ve cemaat üyelerinin çoğu diğer ülkelere göç etti. Ülkedeki son haham 1969'da oradan ayrıldı.

Samuels anlatıyor: "2002 itibarıyla başkent Yangon'da sadece 20 Yahudi

"120 yıllık Tora Ruloları, Bağdat'tan getirildi. Ancak, 1969'da son haham Burma'yı terketti."

kaldı; bunlardan 4'ü bizim ailemiz, karım Nelly ve iki kızım: Kazna (29) ile Dina (31).

Burma Yahudilerinin çoğu İsrail'e göç etti. Bazısı da Amerika'ya... Örneğin oğlum Sami de ABD'de yaşıyor. Dindaşlarımız Mushmeah Yeşua Sinagogu'nu kullanmakta; ama minyanı oluşturacak 10 kişi nadiren biraraya gelebiliyor. Genelde, dua etmek isteyenlerimize İsrail Elçiliği çalışanları destek olmakta. Ayrıca buralara ziyarete gelen turistlerin çoğu Şabat dualarına katılmaya özen gösteriyor. Zaten her kutsal gün, buraya aynı umutla gelir Minyanın oluşmasını beklerim..."

Burma, İsrail'i tanıyan ilk Asya ülkesi olup diplomatik ilişkileri devam etmekte. İsrail, ilk diplomatik elçiliğini Yangon'da 1953'te açtı ve

1957'de büyükelçiliğe dönüştü. İki ülkenin ilk yıllarında sosyalist bakış açısı olması bu ülkelerin liderlerinin bugün dahi iletişime devam etmesine olanak sağlamış.

İsraili birçok lider Burma'yı ziyaretlerinde şüphesiz ki, Mushmeah Yeshua Sinagogu'nda da bulunmuş. Fotoğrafları kutsal mekânın duvarlarını süslüyor: Cumhurbaşkanı Yitshak Ben Zwi, Başbakan David Ben Gurion (Ben Gurion ile Burmalı mevkidaşı U Nu arasında kişisel bir dostluk da varmış!) ve Dışişleri Bakanı Moşe Dayan... Minik bir anılar müzesi adeta, burası!

Moses Samuels gururla bir fotoğrafa daha işaret ediyor: Demokrasi yanlısı muhalif lider, Nobel Barış Ödülü sahibi Aung San Suu Kyi ile kızı Dina, oğlu Sami ve kendisi...

Mushmeah Yeshua Sinagogu
Gabayı Samuels

Herkes gibi Samuels de Bayan Suu Kyi'nin ülke için taşıdığı parıltılı, umut dolu duyguları yansıtmakta. Samuels'e mezarlığı soruyorum. Yanıtı şöyle geliyor:

"En eski tarihli mezar taşı 1876 olarak kazılı duruyor..."

1800'lerin son yıllarından bu yana yaşananlar yaşandı.

...Ve Burma'nın başkentindeki sinagogu genç bir Myanmarlı hep süpürmekte. Şehrin atar damarı olan pazar yerinde, gerçek bir KAOS ve KARGAŞA ile dolu bir atmosferi düşünün. Bağırın, çığırın pazarcılar. Dehşetengiz bir trafiğin homurtusu ve açık mavi ile çerçeveslenmiş bembeyaz bir abide Mushmeah Yeshua Sinagogu... Davud'un Yıldız'larıyla bezenmiş bahçesi kapısının eşliğinden giren her ziyaretçiyi özüne ait vahaya kucaklarcasına buyur ediyor.

Mezarlık gibi, ziyaretinde bulunduğumuz Mushmeah Yeshua Sinagogu da Myanmar Kültür Mirası listesinde. Bu mekân, aynı zamanda parıltılı bir geçmişin ışığını günü-

"En eski tarihli mezar taşı 1876 olarak kazılı duruyor..."

müze değin bağrında muhafaza etmekte... Bir avuç kadar Yahudi var Yangon'da. İbadethane ülkenin ciddi boyutta aldığı Pakistanlı ve Hintli

Müslümanların göçü ile çevrelenmiş. Budist halktan Mushmeah Yeshua Sinagogu'nu cami sanan bile var!

Ayrılmadan önce, Mushmeah Yeshua Sinagogu ve Yangon Yahudi mezarlığının bakımını üstlenmiş Moses Samuels'e soruyorum:

"Buralarda uzun süre daha kalmayı düşünüyor musunuz?" Bu soru onu kendi derinlerine götürdü. Yanıt kısık bir sesle şöyle geldi:

"Bu toprakları seviyorum. Ben burada doğup büyüdüm. Yahudi "cemaati"nin varlığını sürdürmesini de çok istiyorum!.. Ama..."

Gelenekler... Sürdürülebilir bir cemaat algısı... Bunlar çok güzel de, 20 kişi ile hangi ve nasıl bir "cemaat"?

Turistler uğramazsa "minyan" yok. Samuels İsrail'den de sevgi ile söz ediyor. Oğlu, kızları değişik zamanlarda orada bulunmuşlar.

İkilemler içinde olan bu aile babası, cemaat başkanı, Mushmeah Yeshua Sinagogu Gabayı ile vedalaşılıyor. Yılığın değildi.

Ama onda, kıya sıya bir yalnızlık duygusu hâkimdi.

Peşimizden el sallaya durdu. ■

Enerjisi düşük ama havası hep yerinde.

Bosch Super DC Inverter klimalar,
bekleme konumundayken bile %80 enerji tasarrufu yapar.

Bosch Super DC Inverter klimalar, TÜV tarafından test edilmiş ve enerji değerleri onaylanmıştır. Yüksek enerji tasarruflu bu klimalar, 1 Watt standby teknolojisi sayesinde %80 daha az enerji harcar. Yani diğer klimalar bekleme konumunda 5 Watt harcarken, Bosch Super DC Inverter klimalar sadece 1 Watt elektrik tüketir. Bosch Super DC Inverter klimalar, hem havanızı hem enerjinizi yerine getirir. www.bosch-home.com/tr

BOSCH

Yaşam için teknoloji

SABAGHA
AİLESİ'NİN
ZAHO'DA
BAŞLAYIP
ABD'DE
DEVAM
EDEN
ÖYKÜSÜ

Ariel Sabar ve "Babamın Cenneti"

Manşetlerde yer alan günümüz Irak'ından, çok farklı bir tarih anlayışıyla bahseden "Babamın Cenneti"nde, yüzyıllardır Müslüman ve Hıristiyanlarla barış içinde yaşayan, aralarında Aramice konuşan küçük bir Yahudi azınlığın yaşam mücadelesi anlatılıyor...

ARIEL SABAR

Ariel Sabar, Christian Science Monitor Dergisi için 2008 Birleşik Devletler seçimlerini takip etmiş, bunun yanı sıra Baltimore Sun ve Providence (RI) Gazetesi'nin ödüllü yazarlığını yapmıştır. Çalışmaları, New York Times, Washington Monthly ve daha birçok yayın organında yayımlanmıştır.

Eşi ve iki çocuğuyla Washington D.C.'de yaşamaktadır. Dokuz yüz aktif kitap eleştirmeninden oluşan ülke çapında bir kurum tarafından verilen, Ulusal Kitap Eleştirmenleri Ödülü'nün yanı sıra; Sabar'ın ilk kitabı olan "Babamın Cenneti", Kilitse ve Sinagog Kütüphaneleri Birliği'nin Rodda Ödülü'nü almıştır. Bu, dilin mükemmellekle kullanıldığını belgeleyen ve cemaat kütüphanelerinin manevi gelişmelerine destek vererek, onlara önemli katkılarda bulunan kitapların değerini onaylayan bir ödüldür.

Son günlerde okuduğum ve etkisinde kaldığım bir kitaptan bahsetmek istiyorum: "Babamın Cenneti". Özgün adı "My Father's Paradise" olan bu anı-romanı Ariel Sabar kaleme aldı. Sabar, ABD ve çevrildiği her ülkede ses getiren bu ilk kitabında, babası Yona Sabagha-Sabar'ın ilginç yaşam öyküsünü roman lezzetinde aktarıyor.

Hikâye 1930'larda, Irak'taki Kürt Bölgesi'nin Yahudi merkezi Zaho'da başlıyor. 1951'de Irak'ta, 'Yahudileri Vatandaşlıktan Çıkarma Kanunu' kabul ediliyor ve bir yıl sonra vatandaşlıktan çıkarılan Yahudilerin tüm mülk ve mallarına el konuluyor. Bugünkü değeri 2 ila 3 milyar Dolar arasında değişen mal varlıklarından vazgeçmek zorunda kalan Irak Yahudilerinin öyküsü, ülkeden kovulmaları ve İsrail'e göçleriyle devam ediyor...

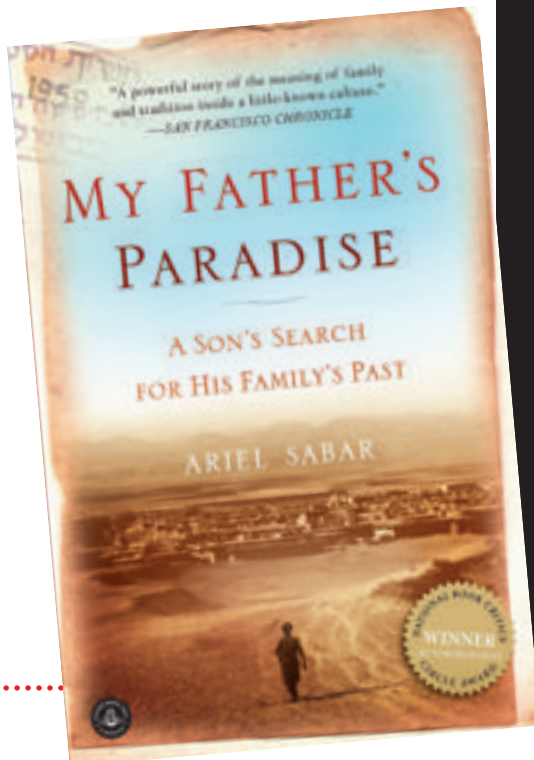
O dönemi anlatırken İsrail'in sosyal yapısına da ayna tutan Sabar, yeri geldiğinde Irak Yahudilerinin yeni vatanlarında karşılaştıkları zorlukları, uyum sorunlarını hatta haksızlıkları objektif bir dille okura sunmaktan kaçınmıyor. Yazar, babası Yona Sabar'ın, dağların ortasında adeta bir mahrumiyet bölgesi olan Zaho'dan, ABD'de UCLA Üniversitesi'ndeki Profesörlük kariyerine uzanan yolculuğundaki yaşamışlıklarını aktarırken, bizleri etkilemeye devam ediyor.

Çoğumuzun yabancı olduğu Irak ve özellikle Kürt Yahudilerine ait kültür ve tarih birikimini basit bir dille ifade eden Sabar; aynı zamanda çocukluk ve ergenlik yıllarında Ortadoğu aksanlı, göçmen bir babanın oğlu olmaktan duyduğu utancı da samimi bir şekilde paylaşıyor. Adeta bir iç hesaplaşmaya giren yazar, kendisi çocuk sahibi olduğunda, etrafındaki insanlara geçmişini söyleme cesaretini buluyor ve babasının, dolayısıyla kendisinin köklerini araştırmaya karar veriyor...

Sizlerin de ilgisini çekeceğini düşündüğüm "Babamın Cenneti" kitabının yazarı Ariel Sabar'a internet aracılığıyla birkaç soru sorduk...

Ödüllü bir gazeteciydiniz. Gazetecilik kariyerinizi bir kenara bırakıp bir anı kitap olan "Babamın Cenneti - My Father's Paradise"ı yazmaya nasıl karar verdiniz? Kitabı kaleme almaktaki amacınız neydi?

Otuzlu yaşlarımda, Amerikalı bir gazeteci olarak, aileme ait kültürüm ve geçmişimle ilgili ne kadar zayıf bir bağım olduğunu fark ettim. Doğruyu söylemek gerekirse, Los Angeles Kaliforniya'dayken ergenlik yıllarımda aktif olarak köklerime karşı isyan etmiştim. Kendimi, babamdan ve onun tuhaf görüntüsü ile komik aksanından soyutlamıştım. Yahudilik ya da babamın Iraklı Kürt geçmişi ile ilgili hiç bir şey beni ilgilendirmiyordu. Ancak yetişkin olduğumda, çok önemli iki olay oldu. 2001 yılında, bana göre çok mübarek bir kadın olan ve gerek Irak'ta, gerekse İsrail'de çok zor bir yaşam süren büyükannem vefat etti. Bir sonraki sene de ilk çocuğum, oğlum ABD'de dünyaya geldi. Bu, birbirini takip eden ölüm ve doğum döngüsü beni çok etkiledi. Sanki bu olaylar bana, hayatımın, yeni bir kitabın ilk bölümü, ya da eski bir kitabın son bölümü olmadığı ile ilgili keskin bir hatırlatma oldu.

IRAK PASAPORTU

Yona Sabar (ortada),
iki kardeşi ile, 1951

Yona'nın annesi Miryam ve
babası Rahamim Sabagha

Bilakis, yaşamım, kendimize ait olmayan bir toprakta süregelen Yahudi yaşam savaşının hiç okunmamış öyküsünün orta bölümüydü. Bir yazar ve bir oğul olarak, babamın geldiği (bize çok yabancı) bir dünyayla, oğlumun yetişmekte olduğu (çok modern ve Amerikalı) bir dünya arasında bağ kurma fırsatım olduğunu fark ettim.

Büyükanne ve büyükbabanız ile fazla bir ilişkiniz olmadı. Ailenizin, dolayısıyla Kürt Yahudilerinin öyküsünü yazarken sözlü tarih dışında hangi kaynaklardan yararlandınız, nasıl bir metot izlediniz?

Çocukken, neredeyse her iki yılda bir, yaz aylarında, hep birlikte babamın ailesini ziyarete İsrail'e giderdik. Böylelikle, büyükanmem ve büyükbabamı tanıma ve onların öykülerini dinleme fırsatım olmuştu. Ancak onlar ölmeden evvel "Babamın Cenneti" kitabını yazmaya başlamadığıma çok pişmanım. Bu nedenle, babamın doğumundan önceki Irak'taki Kürt yaşamıyla ilgili ayrıntıları keşfetmek için farklı kaynaklara başvurmak zorunda kaldım. Bunun için, aralarında büyükbabamın kuşağından

Kürt Yahudileri, akrabalar ve akademisyenlerin bulunduğu 100'den fazla kişiyle mülakat yaptım. Aile fotoğraflarının, eski pasaportların, mektupların saklandığı eski ayakkabı kutularını karıştırdım. Washington, Londra ve Kudüs'teki araştırma arşivlerini ziyaret ettim. İsrail'deki genç bir kuzenim, büyükanmemin hayat hikâyesini onun ağzından banda kaydetmişti; bu benim için son derece yararlı oldu. Ve en önemlisi, müthiş bir canlı hafızası olan babam Yona Sabar'la saatlerce sohbet ettim.

Babanızın, ailenizin öyküsünü tarih ile harmanlıyorsunuz. Kuzeydeki Kürt Yahudileriyle, Irak - Babil Yahudileri arasındaki ortak ya da ayrı yönler nelerdir?

Akademisyenler Irak Yahudilerinden bahsederken onları tek bir halk olarak nitelendirip, genelde onlardan "Babil Yahudileri" şeklinde söz eder. Ancak hikâye bundan biraz daha karmaşık ve zengindir. Temelde Babil, Irak'ın merkezidir. Yahudilerin Babil'e sürgünü, bugün Kürt Bölgesi olarak adlandırdığımız Asur'a sürülmelelerinden 150 yıl sonra gerçekleşmiştir. Mezopotamya uygarlığının kavşak noktası olan Babil'e sürü-

len Yahudiler, çok bilinen bir miras bıraktılar: Büyük sinagoglar ve 'yeşivalar' inşa ettiler; yoğun rabinik faaliyetler düzenleyen merkezler kurdular ve Babil Talmudu'nu yazdılar. Zamanla Aramiceyi terk edip Müslüman komşularının dili Arapçayı kullanmaya başladılar; Irak iş dünyasında ve devlet işlerinde çok yüksek mevkilere geldiler.

Kürt Bölgesi'ne sürülmüş olan Yahudiler ise, Babil Yahudilerinin kuzeyinde belki sadece birkaç yüz kilometre uzaklıktaydılar, ancak deyim yerindeyse, muhtemelen onlardan çok farklı bir gezegende yaşamaktaydılar. Babamın zamanında bu bölgede, yaklaşık 320.000 kilometre karelik bir alanı kapsayan 200 köyün içinde 25.000 Kürt Yahudi'si bulunmaktaydı.

Yona'nın büyükannesi Hazale
ile büyükbabası Ephraim

Onlar sadece Yahudi yaşam merkezinden (Babil) değil, birbirlerinden de kopuk bir hayat sürdürdüler. Geçim şartlarının hiç de kolay olmadığı, sert bir iklimin hüküm sürdüğü zorlu bir coğrafyada, kıtlık ve aşiret kavgalarıyla mücadele ederek yaşadılar. Tevrat onları "Kayıp Kabile" olarak nitelendirmiş olsa da, aslında onlar hiç bir zaman 'kaybolmamışlardı'. Bilakis, 3.000 seneye yakın bir zaman, dilleri Aramiceyi ve Yahudi Tanrılarına olan inançlarını canlı tutmayı başarmışlardı.

Kürt Yahudilerinin 2.700 yıl boyunca yaşadıkları bu coğrafyada antisemitizm ile hiç karşılaşmamaları ilginç. İkinci Dünya Savaşı'ndan önce Bağdat nüfusunun üçte birini Yahudilerin oluşturmasından da yola çıkarak, 1950'lerde özellikle halk arasında Yahudilere karşı değişimi hangi nedenlere bağlıyorsunuz?

Onların, antisemitizmle asla karşılaşmadıklarını söylersek, abartmış oluruz. Ancak, Diasporadakilerle kıyaslayacak olursak, Kürt Yahudileri din ve dil özgürlüğü açısından sorun yaşamadılar; Müslüman ve Hristiyan komşularıyla genelde iyi geçindiler. Bu durum, merkezî Irak için de geçerliydi.

I. Dünya Savaşı'ndan sonra, Irak parlamentosunda, hükümet kabinesinde ve yüksek temyiz mahkemesinde Yahudiler görev aldı. Müslüman Araplarla olan bu uzun süreli birliktelik, siyasi Siyonizm'in ve Pan Arabizm'in yükselişiyle aniden durma noktasına geldi. 1948 yılında İsrail Devleti kurulduğunda, Irak yeni devlete savaş ilan eden Arap ülke-

Ariel ve babası Yona
Haziran, 1971

Ariel ve Yona 1970'li yılların ortaları

lerinden biri oldu. Daha önceden birbirleriyle arkadaş, komşu, hatta iş ortağı olan Yahudi ve Müslümanlar artık birbirlerinden kuşku duymaya başladılar.

1950'lerde Irak Yahudileri, Ortadoğu'daki en büyük diasporayı oluşturuyordu. 1951'de çıkan 'Vatandaşlıktan Çıkarma Kanunu' ve

sonrasında alınan 'Yahudilerin mal ve mülklerine el koyma' kararından uluslararası kamuoyunda ya da platformlarda pek sözü edilmez. Bu konu hakkında sizin ve ailenizin görüşleri nedir?

Irak'taki Yahudi mallarının kamulaştırılması ile ilgili tartışmaların, çeşitli nedenlerden dolayı çok yararlı bir tartışma olmadığını düşündüğümünden, bu konuyla ilgilenmedim. Kanımca Yahudilerin, Ortadoğu'dakilerle aralarındaki köprüleri yıkmamanın değil, inşa etmenin yollarını aramaları gerekir.

Irak'tan İsrail'e göç etmek için kayıt yaptıran 120.000 kişilik kervana sonunda büyük büyükbabanız Ephraim Ben Sabagha ile ailesi de katılmak zorunda kaldı. Büyük büyükbabanız için Kutsal Topraklar büyük bir hayal

kırıklığı oldu. Babanız Yona'nın önce soyadını Sabar olarak değiştirmesinde ve sonra da ABD'ye göç etmesinde bu hayal kırıklığının etkisi oldu mu?

Babamın, Aramice 'kumaş boya evi' anlamına gelen 'Ben-Sabagha' soyadını, 'Sabar' olarak değiştirme sebebi şuydu: Kendisi soyadını değiştirerek Kürt köklerini gizleyecek, böylelikle Ortadoğululara tepeden bakan 'elitlerin' yaşadığı İsrail'e daha fazla uyum sağlayacaktı. Kaktüs çiçeği anlamına gelen 'Sabar', aynı zamanda 'İsrail kimliği'nin esas sembolüdür. Babam, bundan daha milliyetçi bir isim seçemezdi. Babamın bir noktada geçmişini bu şekilde 'inkâr' etmiş olması, benim için ilginç bir saptama oldu.

Kutsal Topraklar'ın, büyük büyükbabamda hayal kırıklığı yarattığı doğrudur. Kendisi orada, dinî bütün bir 'cennet' bulacağını beklerken; Şabat'ta sigara içen, sokaklarda küfür eden insanların yaşadığı laik bir dünyayla karşılaştı.

Babam gerçek bir İsrail destekçisi olmasına rağmen, Amerika Birleşik Devletleri'ni daha 'misafirperver' ve kültürler arası hoşgörülü, profesyonel fırsatların daha fazla olduğu bir ülke olarak gördü.

Büyükbabanız Rahamim, İsrail'e geldiğinde inşaat işine girmeye çalışıyor ve bütün servetini yitiriyor. Tüm şanssızlıklara rağmen eşi Miryam ile çok başarılı çocuklar yetiştiriyor. Bu durum göçmenlerde bir neslin zorunlu olarak heba olabileceğini mi gösteriyor?

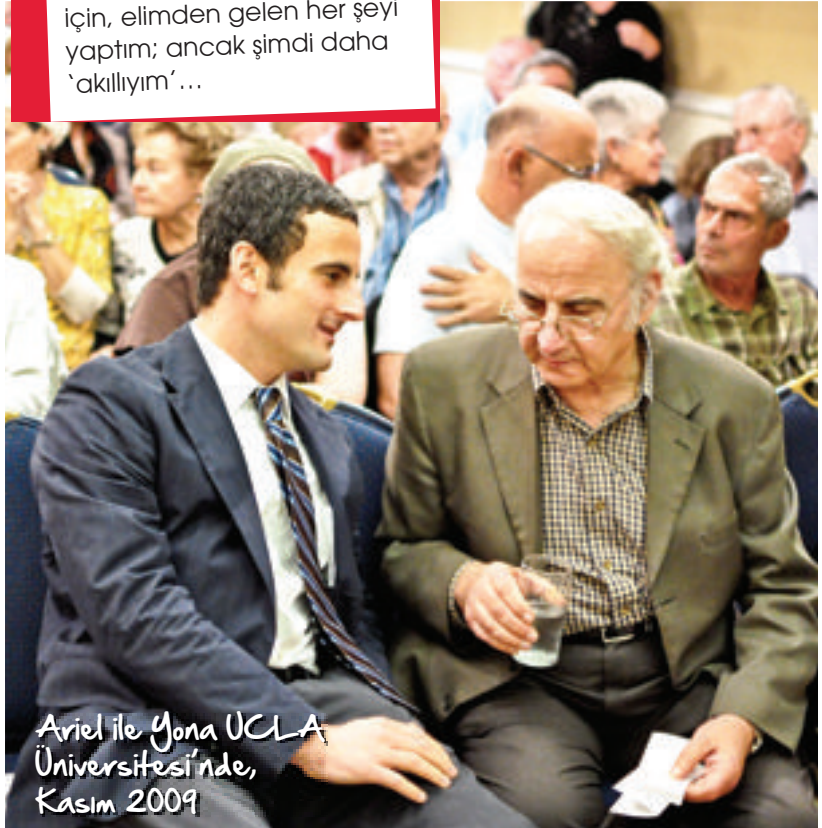
Kürt Yahudilerinin ilk neslinin İsrail'de çok zor bir yaşamı oldu. Bu kişiler, 'elit' tabakayı oluşturan Avrupalı Yahudilerin bağnazca

Babanız Yona Sabar, kırık yılı aşkın bir süre ABD'de çok ünlü bir üniversitede (UCLA) profesör olarak yaşamasına rağmen kendini kökünden sökülmüş bir ağaç gibi hissetti. Bu nasıl bir duygudur? Siz kendinizi yüzde yüz ABD'li olarak görüyor musunuz?

Ben bunun bir 'özlem' ve 'kayıp' duygusu olduğunu düşünüyorum. Babam, geçmişini kendisiyle birlikte sınırlar ötesindeki yeni topraklara getirerek, bunu bir şekilde halletmeye çalıştı. UCLA'de bir profesör olarak hayatının amacı, sonsuza kadar gezegenden silinmeden önce, ana dili Neo-Aramiceyi ve Kürt Yahudilerinin kültürünü belgelemek ve kayıt etmek oldu. Her şeye rağmen, ben hala kendisinin, tam olarak asla iyileştirilemeyecek bir sıla hasreti çektiğini hissedebiliyorum. Genç bir çocukken, yüzde yüz Amerikalı olduğuma dair kendimi ve bütün dünyayı ikna etmek için, elimden gelen her şeyi yaptım; ancak şimdi daha 'akıllıyım' ...

tutumuyla karşılaştı ve ülkenin karmaşık ekonomik yapısı içinde sahipsiz, başıboş kaldı. Babamın erken yaşta gelişen kitaplara olan tutkusu ve beş küçük kardeşine bu konuda rol model olması, aile için büyük şans oldu. Yoğun ekonomik ve duygusal zorluklara rağmen büyükannem Miryam'ın onlardan desteğini ve sevgisini esirgememesi de çok önemli bir etkidir.

Babam, cahil bir yeni yetme annenin oğlu olarak Kürt Bölgesi'ndeki dağların ortasında, kerpiç bir kulübede dünyaya geldi. Böyle bir geçmişten gelen bu adamın, Yale Üniversite'sine, oradan da UCLA'ye uzanan yolculuğunu nasıl gerçekleştirdiğine hala hayret ediyorum.

Ariele ile Yona UCLA Üniversitesi'nde, Kasım 2009

Yona, Irak'ta doğduğu toprakları yıllar sonra oğlu Ariel ile birlikte ziyaret etti

Babanıza karşı kızgınlığınız hatta utanç duymanız, ergenlik çağına gelen bir gencin doğal tepkisi miydi, yoksa babanızın 'sıra dışı bir moda anlayışı olan bir göçmen' olmasından mı kaynaklanıyordu? Babanıza ve köklerinize bakış açınızdaki değişimin nedenleri?

Pek çok çocuk ebeveynine isyan eder. Ancak benim meydan okumamın tek hedefi vardı: babam... Bir ara, (bunu utanarak söylüyorum) onu "Baba" diye çağırmaktan dahi vazgeçmiştim. Tepkilerimin bir kısmı olağan gençlik isyanıydı, ancak en önemli kısmı, 'yüzde yüz' Amerikalı olma isteğimdi ve önümdeki tek engel babamdı...

Babanız Irak'ta, Türkiye sınırına yakın Zaho şehrinde doğup büyümüş ve 13 yaşındayken 1951 yılında, şehirdeki diğer Yahudilerle İsrail'e göç etmişti. Yıllar sonra 2005'te, kitabınız üstünde çalışırken, Zaho'ya babanızla seyahat ettiğinizde ne gibi duygulara kapıldınız?

Benim için çok heyecan verici eve

dönüş yolculuğu gibiydi. Sadece tarih kitaplarında yer alan bir mekâna gitmişim gibi bir duyguya kapıldım.

Bugün İsrail'de, göç eden ilk nesil Kürt Yahudilerinin çocuklarının Aramiceyi yalnızca anladıklarını, onların çocuklarının ise bu dili hiç bilmediklerini belirtiyorsunuz. Benzer bir durum Türk Yahudilerinin bir zamanlar yaygın bir şekilde konuştukları Ladino lisani için de söz konusu. Bu dillerin geleceklere ve yaşatılmaları konusundaki fikirleriniz nedir?

Bugün dünyada konuşulan 6.000 dilin içinden sadece 600'ünün bir yüzyıl daha hayatta kalması bekleniyor. Küreselleşme, anında iletişim ve 'Google Translate' gibi öğeler, gezegenimizin muhteşem dil zenginliğini adeta bir silindir gibi ezip geçiyor... Bir dilin ölümünün, insanoğlunun kültür zenginliği için ne anlama geldiğini bildiğimden, bu konuda çok endişe duyuyorum. Buna karşılık, bu

dilleri hayatta tutma imkânımızın ne kadar zayıf olduğunu bilecek kadar da realistim. Bu nedenle, can çekişmekte olan bu dilleri, nesiller sonra ilk ağızdan duyamayacak akademisyenler için en azından kayıt altına alan babam gibi kişilere minnettarım.

Lucette Lagnado sizin öykünüze çok benzeyen ve Mısır Yahudisi olan ailesinin mecburi göçlerini anlatan "Beyaz Köpek Balığı Derili Takım Elbiseli Adam" adlı kitabı ile ilgili (Şalom) Dergi'mizde yaptığı bir söyleşide, pek çok Arap Yahudisi'nden "Siz bizim öykümüzü anlattınız," şeklinde mail'ler aldığını belirtmişti. Kitabınızı bastıktan sonra, Kürt Yahudilerinden size de böyle bir geri dönüş oldu mu?

Sanırım, "Babamın Cenneti" kitabını yazmamın en dokunaklı ve saygın tarafı buydu. Kürt ve Ortadoğu kökenli Yahudilerden, "Siz benim öykümü yazdınız" şeklinde e-mailler aldım. Ancak, Avrupalı Yahudiler, Müslüman Kürtler

ve Asur kökenli Hıristiyanlardan da inanılmaz mailler aldım. Hatta bu yılın başlarında, Zaho'daki büyük (Müslüman) 'ağaların' torunlarından e-mailler geldi. Bazıları ABD'de yaşayan bu kişiler, kopmuş oldukları kültüre bir pencere açtığım için bana teşekkür ettiler. Kitap basıldıktan sonra yaptığımız sohbet toplantılarında, pek çok Meksika ya da Çin kökenli Amerikalı yanıma gelerek, kitabın, "babalarının" ya da "büyükanneleriyle kendilerinin" hikâyesi olduğunu belirttiler. Değişik kültürlerin ölümleri ve yeniden doğuşlarında, göç öykülerinde birtakım evrensel öğelerin olduğuna inanıyorum.

Oğlunuz Seth'in, Zaho fotoğraflarına ilgi duyduğunu, bir gün oraya gitmeyi arzu ettiğini söylüyorsunuz. Henüz çok küçük olan Seth'e, Kürt Yahudi'si kökeni ve kültür bilincini nasıl aşıyorsunuz?

Oğluma, Kürt Yahudisi olan 'öykü anlatıcıları' ve büyükbabası hakkında hikâyeler anlatıyorum; Zaho'nun haritadaki yerini gösteriyorum. Birlikte müzik dinleyip fotoğraflara bakıyoruz. Büyükbabası ona, Irak'ta çocukken oynadığı oyunları öğretiyor. Yahudi kimliğini özümseyebilmesi için onu Yahudi okuluna yolluyoruz.

Kökenini ve kültür bilincini aşlamak için sihirli tek bir formül yok. Bizler, kimliğine ait ipuçlarını keşfetmesi için mümkün olduğunca her gün yeni şeyler deniyoruz. Bunların bazılarında başarıya ulaşıyoruz...

Yona, UCLA Üniversitesi'nde Aramice eğitimi verirken

Son zamanlara kadar etnik çatışmalar nedeniyle bir kan gölüne dönüşen, nefret ve şiddetin hüküm sürdüğü günümüzün Irak'ı ile ilgili kitabınızın bize öğretebileceği bir şey var mı?

Yahudilere karşı Ortadoğu'da ezelden beri düşmanca bir tutum olduğu ve hep olacağı şeklinde bir algı mevcut. Maalesef bu hem çok tehlikeli hem de çok yanlış bir algı. Yahudiler Ortadoğu'da, İsrail Devleti kurulmadan evvel 3.000 yılı aşkın bir süre, Yahudi olmayanlarla birlikte oldukça iyi bir yaşam sürdürdü. Holokost, Engizisyon ve Haçlı Seferleri Avrupa'nın ve Hıristiyanlığın icadıydı; Ortadoğu'nun ya da İslam'ın değil.

Umarım insanlar kitabımdan, birlikte barış içinde yaşadığımız yılların, birbirimize karşı olduğumuz yıllardan çok daha uzun bir süreyi kapsadığı fikrini edinirler. Ortak tarihimizde, ümit ve barış için birçok neden bulunduğunu düşünüyorum...

"Babamın Cenneti - My Father's Paradise" kitabından sonra "Heart of the City"yi yazdınız. Kitabın konusu nedir, Türkçeye çevrilecek mi? Yeni kitap projeniz var mı?

İkinci kitabım "Heart of the City", gerçek ve eğlenceli New York aşk hikâyelerini kapsıyor. Çok ilginçtir; kitabım aynı zamanda bir ailenin tarihini de anlatıyor.

Babamın göç yolculuğunun en can alıcı anı, Doğu Avrupa kökenli Amerikalı bir Yahudi olan annemle tanıştıkları gündü. 1966'da, New York'un göbeği Washington Square Park'ta sıradan bir sohbetten 4 ay sonra evlendiler. "Heart of the City"de, (aynen annemle babamunki gibi) New York'un simgesel mekânlarında birbirine âşık olup çok kısa bir sürede evlenen 9 çiftin hikâyesi yer alıyor. Ümit ederim ki, bir dünya şehri olan New York'un bu hikâyesi, bir gün Türkçe dâhil pek çok dile çevrilir.

Son zamanlarda, uzun dergi hikâyeleri üzerinde çalışıyorum; çok yakında yeni bir kitaba başlamayı umuyorum... ■

gotte

Istanbul
Akmerkez
Istinye Park
Viaport AVM (Outlet)
Olivium (Outlet)
Bağdat Caddesi
A Plus Ataköy AVM
Nişantaşı City's
Akbatı AVM
Trump Towers Mall
Izmir
Agora AVM
Alsancak
Ankara
Kentpark AVM
Bodrum
Bodrum Merkez
Gölkümbükü
Yalıkavak Pal Marina
Çeşme
Çeşme Marina

Yaz sezonu
Mendo's sezonudur

MENDO'S

BONUS YAZ
3340'A YOLLA
BONUS'UN
SANA GELSİN!

Bonus'a özel 7 taksit,
200 TL üzerine %15 Mendo's bonus

Kampanya 9 - 17 Haziran 2012 tarihleri arasında geçerlidir.

Takipsiz, kampanyaları kaçırmayın. bonus.com.tr - [facebook.com/bonuscard](https://www.facebook.com/bonuscard) - twitter.com/bonuscard

Garantli
I ♥ bonus

MEMLEKETİNİN İNSANINA DOKUNAN ŞAİR...

Türk edebiyatının içi isyanlarla, yaşama sevinciyle, insan sevgisiyle dolu şairi... Memleketinin insanını onla aynı döven-deymiş, aynı kahveyi yudumlamış, aynı kızı severmiş, aynı tetiğe basarmışçasına sahici anlatan adam...

Sevdiği kadınların her birine ayrı şiirler düzen, her birinin yüreğinde ayrı yaralar açan, sonunda hep affedilen aşık... Hayata, savaşa, mücadeleye inanan insan...

Nazım Hikmet Ran...

1901'de Selanik'te dünyaya geldiğinde, nasıl bir dünya-

nın vatandaşı olduğundan habersiz, dünyaya ölünceye kadar kaybetmediği masumiyetiyle bakıyordu hiç kuşkusuz.

Şairliği on iki yaşında başlar..

Galatasaray Lisesi ve Bahriye Mektebinde öğrencilik, deniz subaylığı, öğretmenlik gibi yolculuklardan sonra Moskova'da siyasal bilimler ve iktisat okumaya gider.

Şairliği, romancılığı ve tiyatro yazarlığı bu yıllarda gelişir. Türkiye'ye geldiğinde Aydınlık dergisinde yazdığı şiirler yüzünden kısa süre içinde adı, arananlar listesinin en başına yazılır ve çareyi Rusya'ya kaçmakta bulur.

Af çıkınca geri döner memleketine. 1938'de yazdıkları yüzünden otuz sekiz yıl hapse mahkum edilir. On iki yıl yattıktan sonra 1950'de yeniden Rusya'ya kaçar. Bu, Nazım'ın memleketine bir daha geri gelememek üzere gidişidir Rusya'ya.

25 Temmuz 1951'de vatandaşlıktan atılır. Dedesinin adı Celeleddin'dir. Ona uygun bir isim olan Konstantin Borzecki adını alarak Polonya vatandaşlığına geçer.

Yasaklı yıllarında Prag'da nehir kıyısındaki Kafe Slavya'da oturup Charles Köprüsüne bakarken Galata Köprüsünü düşünerek yeni dizeler kaleme alır.

Baştan ayağa memleket, baştan ayağa insan, baştan ayağa hasret doludur artık.

Değeri zamanında bilinmemiş, fark edilmemiş, edildiyse bile üstünde özellikle durulmamış şair, Türk Edebiyatı Tarihinin en sağlam yapı taşlarından biridir.

Hekimden değil, ancak çekenden sorulacak en büyük derttir memleket hasreti.

Anadolu'da bir köy mezarlığına gömülmek isteyen şairin kabri Moskova'dadır.

Vatandaşlığı, 10 Ocak 2009'da resmi olarak ona geri verilinceye kadar sürer bu hasretliği...

Şairler ölmez.

Savundukları görüş ne olursa olsun, yazdıkları dizeler ne anlatırsa anlatsın; onlar her dönemde kendilerini anlayan, kendileri gibi olan birilerine mutlaka rastlarlar.

Nazım Hikmet, Türk insanını edebiyatımızda belki de en başarılı biçimde anlatan ve bunu şiir yoluyla yapan bir edebiyatçıdır.

Bir işçiyi, bir anneyi, bir eşi, sevgiliyi, çocuğu, çobanı, babayı, kunduracıyı, askeri ondan daha iyi kim anlatabilir ki?..

Ve acıyı, kederi, umudu, yalnızlığı ve çokluğu ve yorgunluğu...

*Kafamı çıkarıp dolaba kilitlesen bir haftalığına
karanlığına boş bir dolabın
omuzlarıma bir çınar diksem kafamın yerine
uyusam gölgesinde bir haftalığına*

ve gururu...

*Gülüm, iki gözümiün bebeği
ölmekten korkmuyorum,
ölmek ağrıma gidiyor,
onuruma yediremiyorum ölmeyi.*

Ve özlemi...

*Yüz yıl oldu yüzünü görmeyeli
Belini sarmayalı
Gözünü içinde durmayalı
Aklının aydınlığına sorular sormayalı
Dokunmayalı sıcaklığına karnının*

*Yüz yıldır bekliyor beni
Bir şehirde bir kadın*

*Aynı daldaydık, aynı daldaydık
Aynı daldan düşüp ayrıldık
Aramızda yüz yıllık zaman
yol yüz yıllık*

*Yüz yıllık alacakaranlıkta
koşuyorum ardından.*

Ve yalnızlığı...

*Fasulya gibi yaşıyorum son zamanlarda
kuru fasulya gibi
kuru fasulyanın pilakisi yapılır
benden o da yapılmaz.*

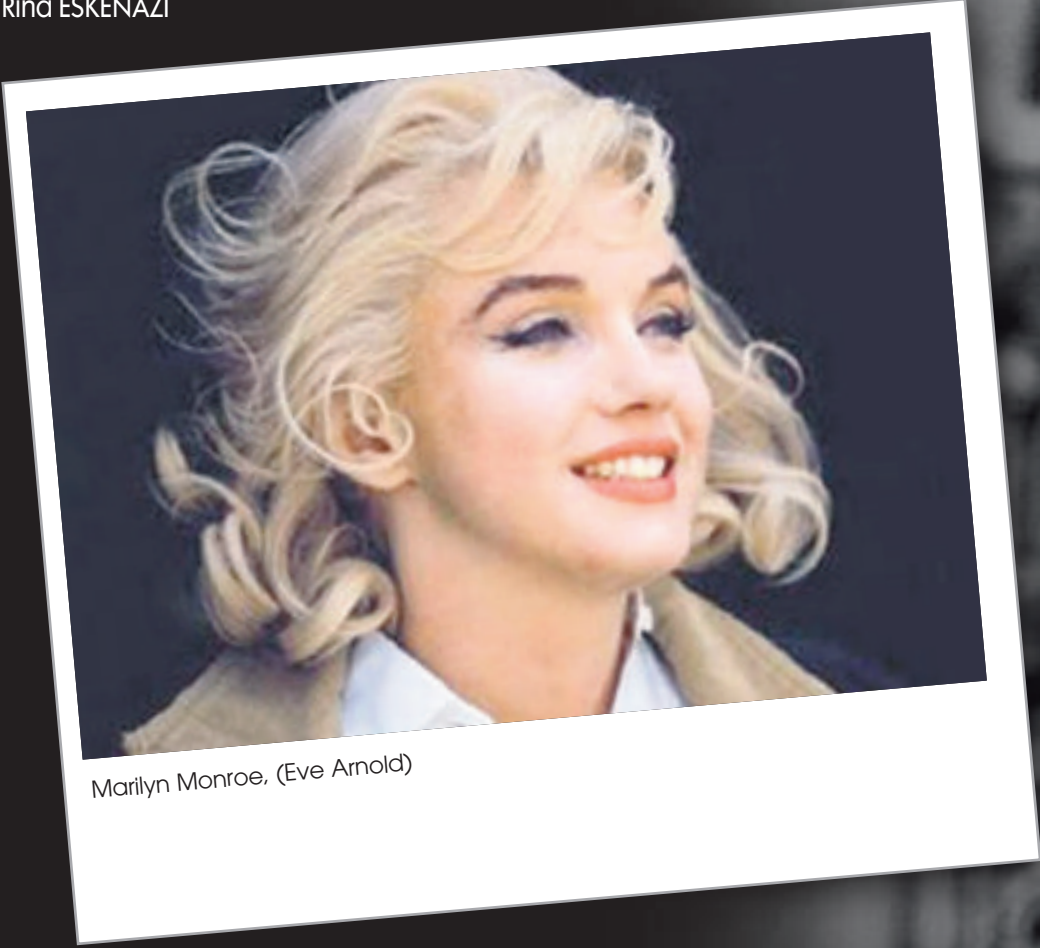
Bütün bu duygu seli içinde farklı ülkelerde; radyo programları yaptı, eserleri başka dillere çevrildi, söyleşilere katıldı ve ayakta alkışlandı.

Bütün bunları yaşarken en çok memleketinden insanlara onların yarattığı manzaralara hasret kaldı, onları düşledi, onları yazdı.

Nazım Hikmet Ran, 3 Haziran 1963'te sadece aramızdan ayrıldı.

Şair öldüğünde, ceketinin cebinden nüfus kâğıdını alma-ya giden eşi Vera, şairin kendisine yazdığı şiiri buldu:

*Gelsene dedi bana
Gülsene dedi bana
Sevsene dedi bana
Ölsene dedi bana
Geldim
Güldüm
Sevdim
Öldüm... ■*

*Marilyn Monroe'ya
onun gözünden sermiştik...*

BİR EFSANEYE ÖVGÜ **EVE**
ARNOLD'U
ANMAK

“NE GÖRDÜĞÜMÜZ
KİM
OLDUĞUMUZDUR.
FİKRİMCE, BİR ŞEYİ
FOTOĞRAFLAYANA
KADAR ONU
GERÇEKTEN
GÖRDÜĞÜNÜZÜ
İDDİA EDEMEZSİNİZ.”

Emile Zola

Eve Arnold, “Lütfen benim fotoğrafımı çekmeyin!”

E

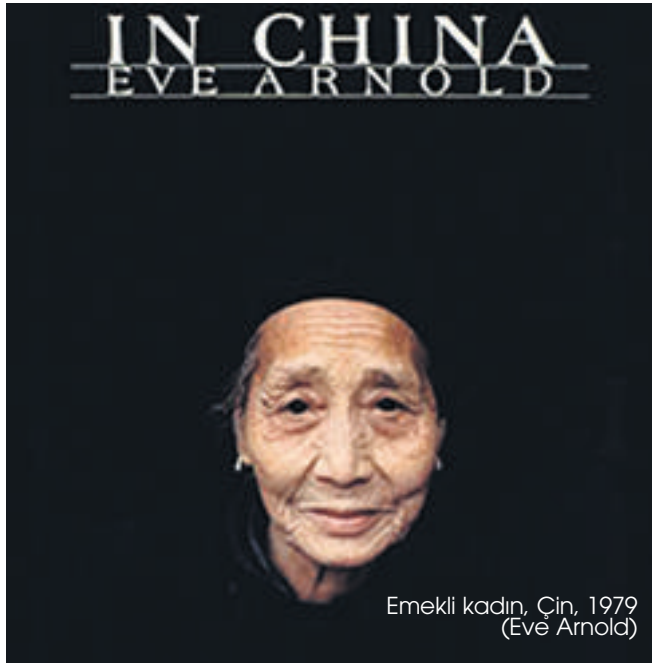
ve Arnold'un 99'uncu yaş günü pastasının üstünde, "Yüz yaşında olmanı istiyoruz," yazıyordu. Maalesef dostları onun 100 yaşını kutlayamadı. Fotojurnalizm, önemli asırlık

bir çıkarını kaybetti bu yıl. Efsanevi Eve Arnold, kayıp gitti sessizce. Artık aralarında dolaşmasa bile, bıraktığı miras pek çok fotoğrafçıya ilham kaynağı olmuştur ve olmaya devam edecektir. Fotoğraflarında sıradan hayatlara önem kattı, ünlüleri bizlerden biriymiş gibi tanıttı, ve bir kadın fotoğrafçının ifade edebileceği birincil değerleri ilk o gösterdi. Bir fotoğrafçı olarak olağanüstü bir kariyeri vardı. Kariyer yapan kadınların nadir görüldüğü 1950'li yıllardan itibaren kırk beş yıllık fotoğrafçılık yaşamı süresince Eve Arnold görevleri gereği Çin'den Küba'ya, Afganistan ve Rusya'dan Arabistan'a neredeyse bütün dünyayı dolaşmış; geniş insanlık yelpazesinin usta bir tanığı olmuş; kamerası, politik zaferlerin veya film yıldızlarının hesaplı coşkusundan, yoksullukla mücadelenin umutsuzluğu, yahut kötü beslenmenin çaresizliğine kadar kadar her türden ifadeyi yakalamıştır. Arnold, Afrika'daki gecekondu bölgelerinden Havana genelevlerine, bir bebeğin doğum anından Moskova'daki bir psikiyatri kliniğine uzanan birçok olayı ya da durumu fotoğraf makinesiyle ölümsüzleştirmiş, ve 40'ı aşkın filmin setinde profesyonel fotoğrafçı olarak bulunmuştur. Vize için 10 yıl bekledikten sonra 1979 yılında iki kez Çin'e giden Arnold, 40 bin mil yol kat etmiş, Çin'e giden ilk Amerikalı kadın unvanını kazanmış ve Komünist Parti yetkililerinin fotoğraflarını çekmeyi başarmıştır. Arnold'ın bu yolculuğunda çektiği kareler Brooklyn

Bir göçmen kabile düğünü, Afganistan, 1969 (Eve Arnold)

Müzesi'nde sergilenmiş ve Arnold "In China" (Çin'de) başlığı ile bir kitaba dönüştürülmüştür. Salt bir fotoğrafçı olmanın ötesinde, mükemmel bir yazardı da aynı zamanda. 1951'de çoğunlukla siyahların yaşadığı Harlem'de bir defile; 1952'de Long Island'da patates toplayan siyah göçmenler; beyazların tacizinden kendilerini korumak için eğitim gören siyah çocuklar; 1960'ta siyahi lider Malcolm X; o devirde bu fotoğrafları çekebilmek yürek isterdi. ABD'de hiç bir dergi veya gazete siyahilerle ilgili bu fotoğrafları yayımlamayı kabul etmemişti. En nihayet İngiltere'de yayımlandılar. Fotoğrafları asla kışkırtıcı değildi ama Arnold için tek başına bir sosyal adalet hareketiydi denebilir. Hiç kuşkusuz yirminci yüzyıl fotoğrafçılık tarihinin en saygıdeğer figürü olarak anılacaktır. Arnold için rahatlıkla "fikirlerini sonuna kadar savunan bir yürek işçisiydi" diyebilirim.

Emekli kadın, Çin, 1979 (Eve Arnold)

Ona göre sadece fotoğraf yoktu, fotoğrafın arkası vardı. Marilyn Monroe hayranları için Eve Arnold resimleri mutlaka incelenmesi gereken eserlerdir. Daha ünlü değilken Monroe, "Madem Marlene Dietrich'in bu kadar güzel pozlarını çektiniz, bir düşünün benimle neler başarabilirsiniz," diyerek Eve Arnold'u kışkırtmış ve ta o zaman başlayan dostlukları on yıl sürmüştür. Bu fotoğrafların büyük bir kısmı 1998 yılında Nişantaşı Pamukbank Galerisinde sergilenmişti. Arnold'un benzersiz duygu ve duyarlılıkla çektiği fotoğrafları olmasa Marilyn Monroe'yu bu kadar sevebilir miydik, bilemiyorum.

Marilyn Monroe: "Madem Marlene Dietrich'i bu kadar güzel çektiniz, benimle neler başarabileceğinizi bir düşünün."
(Eve Arnold)

Marlene Dietrich (Eve Arnold)

Arnold'u anlatmak istiyorum

"Arnold'un çalışmaları Dietrich'in bacakları ile patates toplayan göçmenlerin acı hayatları arasında bir yere denk gelir."

Magnum'un kurucularından Robert Capa

Eve Arnold: Long Island'lı ufak tefek kadın

Patates toplayan göçmen kadınlar
(Eve Arnold)

Dünyanın sayılı ve de en prestijli fotoğraf ajanslarından 'Magnum Photos'a kabul edilen ilk kadın foto muhabiri Eve Arnold, 4 Ocak 2012'de 99 yaşında öldü. Ajans sözcüsü aynı gün efsanevi Amerikalı fotoğrafçı Arnold'un Londra'da kaldığı bakımevinde huzur içinde yaşamını yitirdiğini duyurdu. Arnold'un fotoğrafını ve fotoğrafçılığını en iyi ifade eden belki de İtalya'dan Corriere Della Serra Gazetesi'nin onun benzersiz gözlemciliğini öne çıkaran ifadesiydi: "Küba'da bir rom şişesinin ardındaki genç kızın dramatik yalnızlığını ya da Güney Afrika'daki bir grup Zulu kadının umutsuzluğunu anlatacak kadar başarılıydı. Fotoğrafları hassas, derin ve duyarlı bir kadın bakışının zenginliği idi. Ve bu bakış bazen sertleşse bile yumuşaklığını hiçbir zaman kaybetmiyordu."

Magnum Photos, Arnold ve Yaşamı Ölmezleştirmek

Magnum Grubu, savaş sonrası bilgiye hasret insanların fotoğraf isteklerine karşılık vermek ve yaşantıyı ölmeyeleştirmek amacıyla kurulmuştu. 'Magnum Photos'un kuruluş amaçlarının başında, dünyayı sarsan olaylara tanıklık etmek ve genel toplumsal tutumu kıskırtmakta fotoğrafın büyük gücünü kanıtlamak düşüncesi ve isteği

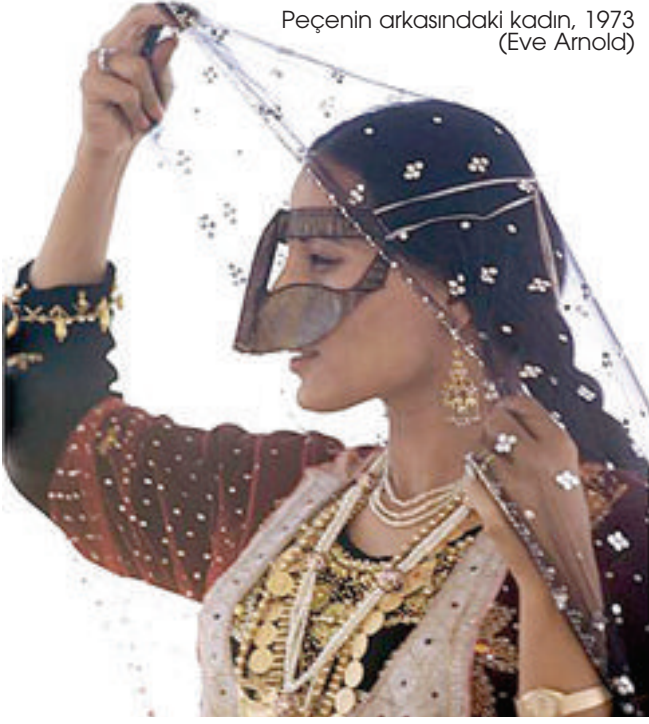
Arnold fotoğraflarını söyleşi ve yazı ile tamamlayan belki de nihai türden, bütünleyici bir fotojurnalistti. 1995 yılında New York Uluslararası Fotoğraf Merkezi'in verdiği dünyanın en prestijli "Master Photographer" (Usta Fotoğrafçı) Nişanı ile onurlandırılmış, 2003'te Britanya İmparatorluğu Nişanı (Order of the British Empire), 2010'da ölümünden iki yıl önce de Sony'nin 'Dünya Fotoğrafçılığında Yaşam Boyu Başarı' ödülüne değer görülmüştü. Bir çok kuruluştan ödül ve nişanlar aldıysa bile, Arnold'un fotoğraflarının hiç bir gruba ait olmayan, kendine özgü bir tarzı vardır.

yer alıyordu. Ancak üyelerin çalışmaları fotojurnalizme yeni ufuklar açmış ve sanat fikrini katmıştır. Konu olarak insanı ön plana alsalar da Magnum'daki foto muhabirlerinin asıl amacı bir memleketi, bir ırkı, problemleriyle ve oldukları gibi, hiç propaganda katmadan sunmaktı. Muhabirlerin yaptıkları çalışmalar gazete ve dergilerde yayınlanmakla kalmıyor, yayınevleri kitaplarını basıyor, en ünlü yazarlar bu foto muhabirlerinin kitaplarındaki metinleri hazırlamak için yarışıyor. Bu öncü grubun röportajları, kitapları, dünyanın her tarafında açılan sergileri günümüz sanat fotoğrafçılığını yaratmıştır. Aslında bu röportaj fotoğrafları sanat kaygısı ile değil, ilk önce gazete veya mecmua fotomuhabirliği adına yapılıyordu.

Ancak her röportaj foto muhabiri sanat vasfına haiz eserler çıkarabiliyordu. İşte Arnold'un büyüğü burdaydı. ABD'de McCarthy politikaları ve siyah-beyaz ayrımcılığının acımasız sosyal eleştirme, ünlülerin ve cazibenin aynası Eve Arnold, inandığı değerlerden hiç ödün vermeden, hem tarihi olayların ve kişilerin, hem de Hollywood yıldızlarının fotoğraflarını çekti. Ne var ki, ünlüler Eve Arnold'un portfolyosunun çok küçük bir bölümüdür aslında. Ölümünün ardından eleştirmenlerden biri onun kısa süreli, göz kamaştırıcı ve başkasının adına kazandığı şöhretini Marilyn Monroe ile yapmış olduğu çalışmalara borçlu olduğunu iddia etse bile, tahminim Arnold buna gülüp geçerdi. Çok tatlı, yumuşak ve kendini küçümseyen bir mizah anlayışı olduğu, ancak gerçeğe bağlılığının bir o kadar su götürmediğini söyler, kendisini yakından tanımış olanlar. Nitekim bir başka röportajında, "Yazık ki beni Marilyn Monroe fotoğraflarıyla hatırlayacaklar; halbuki çok daha fazla iş çıkardım," diyecektir.

Eve Arnold özellikle *Life* ve *Sunday Times* dergileri ile yaptığı on yıllık kontratlı anlaşmalar gereği tüm dünyayı dolaştı. Yaptığı işler *Stern*, *Paris-Match* ve *Vogue* gibi dünyanın bellibaşlı dergilerinde yer buldu. 1973'te Arabistan'daki harem üzerine kendisinin yazıp yönettiği "Behind the Veil" (Peçenin Arkasında) filmi çekti. BBC televizyonu onun çalışmalarını "The Untouched Woman" (Rötüş Yapılmamış Kadın) başlıklı bir filmle dünyaya tanıttı. Marilyn Monroe'nun "Misfits" (Uygunsuzlar) film setinde yaptığı çalışma ve Çin üzerine yazdığı kitap en favori işleridir.

Peçenin arkasındaki kadın, 1973
(Eve Arnold)

Long Island'lı ufak tefek ev kadını Eve Arnold kimdir?

İnsanın hayatında iki önemli gün vardır derler, biri doğduğunuz gün, ikincisi de ne için doğduğunuzun farkına vardığınız gün. Eve Arnold ne için doğmuş olduğunu fark eden şanslı insanlardandı.

Peki, 1966'da bir Rusya'da bir tımarhanede rejim muhaliflerinin uyuşturulmasına bizzat tanıklık eden veya Amerikalı Nazilerin mitinginde liderlerin fotoğraflarını çeken, Moğolistan'daki at terbiyecileri veya Çin'deki fabrika işçilerinden Dubai'deki harem kadınlarına kadar dünyanın en uzak köşelerinden çalışmalar getiren bu ufak tefek kadın kimdi?

At Akrobatları, Moğolistan.
(Eve Arnold)

Rus asıllı Eve Arnold usta fotoğrafçı Robert Capa'dan "cüret" etmeyi öğrenmişti. Önce fotoğrafçıyım, sonra kadını der ve "feminist" bir maskot olmayı red ederdi. Doksanına varıncaya kadar yaşından hiç söz ettirmediyse de, Eve Cohen (Arnold) 21 Nisan 1912 tarihinde ABD'nin Philadelphia kentinde Yahudi Rus göçmenleri Haham William Cohen (doğumu Velvel Sklarski) ve eşi Bessie'nin (Bosya Laschiner) dokuz çocuğundan biri olarak dünyaya geldi. Çocukluğu genellikle yoksulluk içinde geçti. Annesi kızının meslek olarak fotoğrafçılığı seçmesine karşıydı. Arnold bir röportajında annesinden şöyle söz edecektir: "Zor koşullarda bu kadar çocuğu yetiştirmek için annemin ne büyük bir mücadele verdiğini hatırlıyorum. İngilizcesi hep bozuk kaldı. Kariyer seçimimi sonunda kabullendi ama kızgınlıkla. Life dergisi için bir bebeğin ilk beş dakikasını inceleyen foto röportajı yaptığımda bile, 'Ne

var bu kadar böbürlenecek?' demişti."

Bir erkek arkadaşının kendisine kamera hediye etmesi ile fotoğraf tutkunu olan ve asla yaptığı çalışmaları yeterli bul-

mayan, tatmin olursa durması gerektiğini söyleyen Eve Arnold bu tutkusunu şöyle açıklayacaktır:

"Beni geliştiren şey hayal kırıklığı. Fakirdim ve fakirliği belgelemek istiyordum. Çocuğumu kaybettim ve doğum konusunun peşine takıldım. Politikayla ilgileniyordum ve hayatlarımıza nasıl yön verildiğini bilmek istedim. Bir kadını ve kadınlar hakkındaki her şeyi bilmek istiyordum."

İkinci Dünya Savaşı sırasında bir emlakçıda çalışırken New York Times gazetesinde çıkan bir ilana başvuruda bulunmuş ve New Jersey'de bir foto finiş ajansında işe başlamıştı. Mesleki eğitimi Alexey Brodovitch denetimindeki altı haftalık kısa bir fotoğrafçılık kursundan ibaretti. Sanatının geri kalanını kendi deyimiyle hayat boyu "yaparak öğrenme"ye borçluydu.

Sabır, mizah duygusu ve karşısındaki kişi ile kurduğu empati onun başkalarının gitmeye bile cesaret edemediği yerlerde fotoğraf çekmesini mümkün kılmıştı. Çin ve Rusya'ya gidebilen ilk Amerikalı fotoğrafçı olduğu gibi, Arap Kadınların dünyasına girip hazırladığı "Women behind the Veil" (Peçenin Arkasındaki Kadınlar) adlı çalışması ile dünya sorunsalları ile ilgili araştırmacı fotoğrafçıların çitası olmuştu.

Başkaları gibi savaş fotoğrafçılığı yapmasına izin verilmemişti ama, devrinin hiç bir foto muhabiri Arnold'un işindeki derinlik ve çeşitliliğe ulaşamamıştı. Fotoğrafını çektiği kişi ile kurduğu ilişki ve kimi zaman uzun süreli dostluklar, karşısındakinin rengine, ırkına ve inancına bakmaksızın ona duyduğu insan sevgisi bakımından bir örnek teşkil edecek bir fotoğrafçı varsa o da Eve Arnold'dur; Long Island'lı, küçük, sessiz ve nazik ev hanımı. Arnold'un fotoğrafını çektiği kişiler ile ilişkisini 2002 yılında BBC televizyonuna verdiği söyleşiden kendi sözleri ile açıklamaya çalışayım:

"Fotoğrafını çektiğiniz insanın mümkün olduğunca en derinlerine inmek istersiniz. Ama genelde şöyle oluyor, eğer onlara karşı dikkatli iseniz ve mahremiyetlerine saygılıysanız, insanlar size kendilerinin kullanılabilir ve kullanabileceğiniz taraflarını zaten sunarlar; işte büyük sır budur. Fotoğrafçı ile öznesi arasındaki ilişkiyle ilgisi var bunun."

Fotoğrafla ilgili öğrendiğimiz birçok unsuru ona borçluyuz

'Fotoğrafçılık bir 'ağıt sanatı, bir alacakaranlık sanatıdır'
Susan Sontag

Kameranın karşısındaki her kimse merhamet uyandırır; çünkü ortaya çıkacak fotoğrafa baktığımızda biliriz ki o an artık geçmiştir ve yeniden kazanılması asla mümkün olmayacaktır. Belirli bir anı dondurarak fotoğrafçı tıpkı bulduğu çömleğin üzerindeki tozu silen arkeolog gibi bize tarihin anlamını çözmeye yarayacak kanıtlar bırakır.

Eve Arnold'un yirminci yüzyıl fotoğrafları ortak bilincimize öylesine dağlanmışlardır ki, yakın geçmişimizi anlamamızı sağlayan birer mercektirler adeta. Dokümanter fotoğrafçı olmak demek dünyayı kaydetmek demektir. Kameraya kaydedilen olay o anda gerçeklik kazanır. Objektifini Marilyn Monroe, Malcolm X, Joan Crawford veya Beckett filminin çekimleri sırasında,

Anthony Quinn ve Anna Karina "Magus" filminin setinde, İspanya, 1976 (Eve Arnold)

Elizabeth Taylor ve Richard Burton "Beckett" filminin çekimleri sırasında (Eve Arnold)

önlere akşam pişirecekleri soslarla, barda bir kaç kadeh için Richard Burton ve Elizabeth Taylor'un üstüne tıklattığında Eve Arnold onları kehribar bir fanusun içinde hapsedilmiş ateş böcekleri misali sonsuza kadar mühürledi.

Nostaljik bir devirdir Eve Arnold'un dönemi ve fotoğrafları da nostaljiye yakılmış ağıtlardır. Savaşların kaoslarına, büyük sosyal değişimlere, devrimlere, kırılan kariyerlere tanıklık eden bir dönemde, yaşamların iniş ve çıkışlarına anlam vermeye çalışan, sürekli hareketin içinde durgun noktalar gibidirler. Bir ünlünün veya bir politikacının yanına sokulup sanki onlarla şahsen tanışmamızın mümkün olabileceğini, bu hızla değişen dünyada neyin doğru olduğunu bilebileceğimizi ima ederler çünkü Arnold'un kamerası onları kaydetmiştir.

Arnold herkesin fotoğrafını çekti

"Sıradan olanı alıp onun ne kadar özel olduğunu göstermeye çalışmak dünyanın en zor işidir."

Eve Arnold

Yıl 1950. Amerika Birleşik Devletleri tam birleşmiş değildir henüz! Toplumda siyah ve beyaz ayırımı neredeyse olağan bir kuraldır ve Wisconsin Senatörü Dışişleri Bakanlığında isitihdam edilen casus ve komünistlerin adlarını bildiğini açıklamaktadır. 38 yaşlarında Rus kökenli ufak tefek Yahudi bir ev kadını Rolleiflex kamerasını New York'da özellikle siyahların yaşadığı Harlem'de bir moda defilesine götürür. Aile çevresinde kek ve biskuvileri ile ünlü, Francis adında küçük bir erkek evlat anası bu kadın, Long Island'da yaşamaktadır ama bir fotoğraf baskı atölyesinde çalışıyor olması onu her nedense kendi fotoğraflarını çekmeye zorlamıştır. Şimdi, çoklukla siyahilerin yaşadığı Harlem'deki defilenin kulisinde, fanların 'Fabulous' (Harika) lakabını taktıkları egzotik siyahi dilber Charlotte Stribling'in pozlarını yakalamak için deklanşöre basmaktadır. Özellikle pek de övünülecek bir durumda olmadığı için siyahi manken şaşkındır. Şaşkındır çünkü hemen arkasında ayağını su borusuna dayamış bir polis durmakta ve bir beyaz kadının onun poz poz resimlerini çekmektedir.

Long Island'lı küçük ev kadını 1950 yılında topu topu beş görev için 120 filmlik 22 adet 'resmi' film rulosu çekebilmiştir. Ama evet, Eve Arnold artık fotoğrafçı olarak kendisine bir yer edinmiştir. Bir yıl sonra 'Göçmen İşgücü' konulu fotoğraf makalesi için 120 filmlik 32 film rulosu sunacak; bunları, Noel Hikayesi ile ilgili 23 rulo daha izleyecektir. '20th Century' film şirketinin isteği üzerine Jose Ferrer ve Gloria Swanson'un fotoğraflarını çektiğinde ise Arnold yıldızların dünyasına adım atacak, ve bu küçücük kadın bir gün film setlerinin, zengin ve ünlülerin favori fotoğrafçısı haline gelecektir. 1960'larda ünlü yönetmen John Huston henüz on beş yaşlarındaki kızı Anjelica Huston'un fotoğraflarını çekmesi için Norman Parkinson'u görevlendirecek, ancak Anjelica stüdyoya makyaj küpüne batmış bir yüzle geldiğinde babası sükunetle ve diplomatik bir şekilde derhal sorunu halledecek olan Eve Arnold'u çağıracaktır.

Yıl 1954 ve Eve Arnold Haiti'de bir akıl hastanesindedir. Bir Amerikan şirketinin sakinleştirici ilaçları için üzerlerinde deneyler yapılan Haiti'li akıl hastalarının fotoğraflarını çekmektedir. Bir yıl önce ünlü "Magnum" fotoğraf ajansına kabul edilmiştir. Arnold fotoğrafçılık işini Magnum'daki dostlarından öğrendiğini iddia edecektir. Gerçekten de "Bert Glinn, Eliot Erwit, Marc Riboud ve

Siyahi manken Charlotte Stribling,
1950 (Eve Arnold)

İŞ PRENSİPLERİNİ
ARNOLD
ÇALIŞIRKEN
DEVAMLILIK
ÖĞRENMEK,
DEVAMLILIK ÇALIŞMAK
VE DOLAYISIYLA
DEVAMLILIK YAPARAK
ÖĞRENMEK' DİYE
ÖZETLEYECEKTİR.

Dennis Stock gibi işin ustaları ile çevrili olup da öğrenmemek mümkün değildi" diyecektir sonradan.

Eve Arnold kısa zamanda erkek egemen ajansta sayıları giderek artan ben merkezli idealist erkek fotoğrafçıların "anne figürü" olmakta gecikmemiştir.

1954'lerde artık 35 milimetrelik bir Leica ve Pentax kullanılmaktadır. Haiti'deki akıl hastanesinden sonraki görevi, Castro öncesi Küba'da hayat kadınları üzerine bir deneme hazırlamaktır. Bu seride çektiği karelerden bir tanesi kompozisyonundan çok, acıma, şefkat, empati ve insan sevgisi gibi uyandırdığı duygular açısından özellikle önemlidir. Havana'da kendisini bir barın üzerine bırakmış genç bir hayat kadını, elinin erişemediği boş bira şişesi. Yüzünde sonsuz umutsuzluk ve çaresizlik.

Siyahi lider Malcolm X bir mitingde, (Eve Arnold)

Portre, siyahi lider Malcolm X, (Eve Arnold)

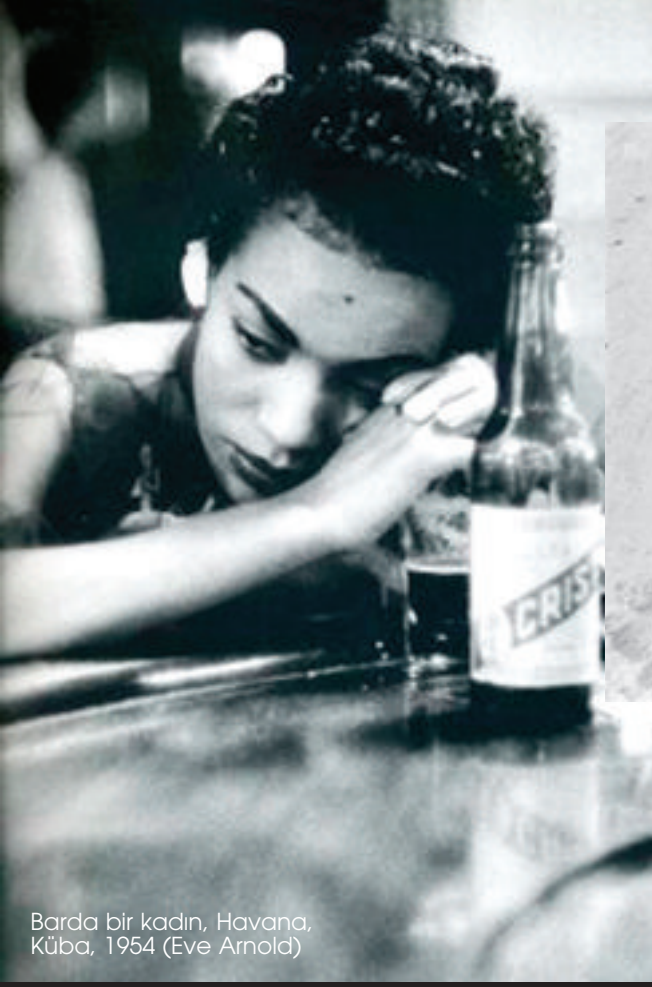
Siyahi lider Malcolm X ve 'Nation of Islam' Hareketi (Müslümanlığı siyahilerin arasında yaymaya çalışan ve Amerikalı siyahilerin özgürlüğü için mücadele veren siyahi militanlar) üzerine yaptığı çalışmaya nasıl başladığını Arnold şöyle anlatır:

"Siyahi Müslümanlar beyaz basını aşağılık bulurlardı; bu yüzden ancak bir yılda aralarına girebildim. Bir film yapımcısı, Louis Lomax adlı bir 'ara bulucu'dan söz etmişti. Lomax ile öğle yemeğinde buluşmak üzere sözleştik. Lomax tam iki saat gecikti, bir içki aldı ve bana bakıp, amacımın Müslümanlar hakkında bir hikâye yapmak değil, tek istediğim siyahi bir adamı yatağa atmak olduğunu söyledi. Öfkeyle yerimden kalkıp, çıktım. Peşimden geldi ve bunun bir test olduğunu, istediğim buluşmayı 1000 dolar karşılığında ayarlayacağını söyledi. Ödemeyi yaptım ve böylece siyahi Müslümanların arasına girebilmem sağlanmış oldu."

"Nation of Islam mitinglerinden birinde Amerikan Nazi partisi lideri Rockwell'in fotoğrafını çekiyordum. Amerikalı Naziler Amerika Birleşik Devletleri'ni ikiye bölerek diğer yarısını siyahi lider Malcolm X ve onun adamlarına vermeyi planlıyorlardı. Kameramı kendisine doğrulttuğumda Rockwell, 'Senden bir kalıp sabun yapacağım' diye homurdandı."

Amerikan Nazi Partisi lideri George Lincoln Rockwell, 1961 (Eve Arnold)

Barda bir kadın, Havana, Küba, 1954 (Eve Arnold)

Küba'da Çocukluk, Eve Arnold'un kitabından bir fotoğraf

Küba'da çok yemek yoktur ama çok güleriz. (Eve Arnold'un kitabından)

Jacqueline Kennedy ve kızı Caroline, 1960 (Eve Arnold)

Yine 1954'te Wisconsin senatörü Joe McCarthy'nin fotoğraflarını çekecektir. Magnum hiyerarşisinin hangi göreve kimi atadığı, atanmış fotoğrafçının kişiliği hakkında fazlasıyla ipucu verir. Arnold'un inceliği, nezaketi, diplomasi ustalığı ve dolambaçsız cesareti, fotoğrafını çektiği kişinin doğrudan kalbine ulaşma yeteneği ve geçmişi ne olursa olsun onunla yakınlık kurabilmesi gibi özellikleri onun çok arzu ettiği savaş fotoğrafçılığı değilse bile en az onun kadar yürek isteyen görevlere atanmasına neden olmuştur. Devrinin Amerikan başkanlarının portreleri dizisinin yanısıra Beyaz Saray'da Jackie Kennedy ve Kennedy çocuklarının fotoğraflarını çekmek gibi özel beceri isteyen görevlere de atanmıştır.

Eve Arnold ve
Marilyn Monroe

Joan Crawford soyunma odasında
(Eve Arnold)

"İLK KEZ JOAN
CRAWFORD'UN ODASINA
GİRDİĞİMDE ÇIRILÇIPLAK
SOYUNDU VE KENDİSİNİN
FOTOĞRAFLARINI
ÇEKMEMİ İSTEDİ. O
FOTOĞRAFLARI ASLA
YAYINLAMADIM."

Eve Arnold'un
fotoğraflarının
çoğunu içeren
kitap
"Eve Hakkında
Her Şey"

Marilyn Monroe,
(Eve Arnold)

Black is beautiful: Arlene Hawkins, 1968, (Eve Arnold)

Yıl 1968. Arnold'un 1950 yılında kariyerini başlatan hikâyeden bu yana Harlem'de çok şey değişmişti. O zamanlar siyahi bir kadın saçlarını düzleştirmezse evinde kıyamet kopardı. 1968'lerde insan haklarının kabulü sonrası esen özgürlükler rüzgarı ile birlikte Harlem'de 'afro' saçlar son modaydı. Arnold renkli film koyduğu Leica'sı ile 'Black is Beautiful' (Siyah Güzeldir) başlığı altında derleyeceği fotoğraflar dizisini yapmak üzere Harlem'e döndü. Yeni akımı gururla temsil edecek güzel model Arlene Hawkins'i buldu.

Giderek sıklıkla İngiltere'de görevlere atanan Arnold, okçuluk kulübü aristokrat hanımları, Cheltenham Kız Koleji, Wycombe Abbey kız lisesi öğrencileri, ünlü dansçı Margot Fonteyn ve yeni partneri Rudolf Nureyev'den, göz önündeki politikacılara ve İngiltere Kilisesi rahiplerine kadar İngiliz toplumunun farklı kesitlerinden kareler çekeceği *'The Sunday Times Magazine'* için çalışmalarına başladı. Bu arada *'Vogue'* dergisi için aktör Alen Bates'in portrelerini hazırlamıştı. Aykırı ressam Andy Warhol, ardından bu kez senatör Barry Goldwater ve Robert Kennedy'nin portreleri için ABD'ye döndü. Tüm bu çalışmaları süresince *Sunday Times* için Kraliyet Ailesi, ABD'deki 'zenci aristokrasi' ve aykırı dinler üzerine aldığı görevleri de sıkıştırmayı başarıyordu.

80'li yaşlarında son 'sosyal' görevlerinden biri *The Sunday Times* için İngiltere Başbakanı John Major'ın fotoğraflarını çekmek oldu. Uzun çalışma hayatının yoğunluğu ve seyahatleri bir bedel ödetmişti ona. İkinci Dünya Savaşı yıllarında başladığı emlakçılık işinden 1943'te fotoğraf basma işi için ayrıldığı günden, seksenli yaşlarına kadar sürdüreceği fotoğrafçılık ve özellikle de foto muhabirliği yaşantısı boyunca en katı yüreklileri bile durup düşünmeye sevk edecek (Siyahi İnsan Hakları işçilerinin Beyazların Üstünlüğü Savunucularına karşı koymak için gördükleri eğitim gibi) görevler üstlenmişti. Joan Crawford, Marilyn Monroe, Marlene Dietrich, Angelika Huston ve hatta Sovyetler Birliği'nin ünlü first lady'si Bayan Khrushchev gibi ünlülerin sırdaşı olmuştu. Öyle zamanlar olmuştu ki, onun sessiz fakat temiz ve istekli duruşunun varlığı bir insanın veya durumun özünü ve o anın ruhunu yakalamasını sağlamıştı. Ömür boyu dostu Anjelica Huston, Arnold'u Londra'da kaldığı huzur evinde defalarca ziyaret edecek, yorgun Eve Arnold, "Tamam bitti işte, artık kamerayı tutamıyorum" diyecektir. Özellikle Rus edbiyatı klasiklerini okumakta

"FOTOĞRAFÇILIKTA
ARAÇ KAMERA
DEĞİL,
FOTOĞRAFÇIDIR."

EVE ARNOLD

ve her daim yaptığı gibi hayatı incelemektedir. Artık kafasında dolaşan binlerce fikri geliştirecek fiziksel gücü yoktur belki, ama duru ve keskin gözleri ve güçlü önsözleri onu asla terketmemiştir. ■

Bir büyük *tiyatrocumuzu* yitirdik – ancak *tiyatromuzu* asla..!

18. İstanbul Tiyatro Festivali açılış akşamında Genco Erkal, Bertolt Brecht'in "Ölü Asker'in Şarkısı"ndan "*Sürüyordu amansız savaş / Hiç yoktu barış ümidi / Bizim asker de karar verip / öldü kahraman gibi*" dizelerini söylerken, daha birkaç dakika önce aynı salonda andığımız *Cüneyt Türel* dostumu düşündüm yeniden... Yetmiş yıllık yaşamının yedide beşini tiyatroya adanmış ve işte o akşam bu festivalin onur ödülünü bizzat alması beklenen bu aydın sahne adamı, bir yıldır boğuştuğu amansız hastalığa dayanamayıp daha bir hafta önce aramızdan ayrılmıştı! Yoksa – belki de dayanmadığı, tam otuz yıldır hizmet verdiği İstanbul Şehir Tiyatroları'nda Nisan ayı içerisinde getirilen yönetim değişikliği miydi..?

Türk Tiyatrosu'nda şu sıralarda neredeyse her hafta bir olay yaşıyoruz: Bir yandan Mart ayında başlamak üzere önce bazı köşe yazarlarının İBBŞT'nda sahnelenen "*Rosenberglar Ölmemeli*" veya "*Günlük Müstehçen Sırlar*" gibi oyunlara karşı neredeyse saldırıya geçmelerinin ardından bu kurumun tüzüğünde köklü değişikliklere gidilmesine; buna tepki olarak Yönetim Kurulu'nda yer alan sanatçı üyelerinin topluca istifa etmesine; Başbakan'ın Devlet Tiyatrolarını özelleştirmeye gidilebileceğini söylemesine ve tüm bunlara yanıt olarak sanatsever halk kitlelerinin sokağa dökülmesine tanık olduk. Öte yandan ise, Mayıs başında yıllık Afife Jale ve Sadri Alışık Ödüller'i'nin verilmesini; değerli kardeşim Mark Levitas'ın önderliğindeki Ve Diğer Şeyler Topluluğu'nun "*Felaket Oyunları*" ana başlığı ile düzenlediği "*1. Yeni Metin / Yeni Tiyatro Festivali*"ni ve nihayet iki yılda bir heyecanla beklenen İstanbul Tiyatro Festivali'nin açılışını yaşamamızın ardından, tüm sezon boyunca izlemiş olduğumuz onlarca oyunun üstüne şimdi de festival yapıtlarını izlemeye başladık!

Tiyatro camiası olarak şu sıralarda karmakarışık duygular içerisindeyiz... Tüm bu etkinliklerin gölgesinde acaba gerçekten bir "*felaket*" mi çöküyor üzerimize?

Oysa ki, ülkemizin sahne ortamı 2011/2012 sezonunu son derece verimli biçimde tamamlamak üzereydi: Sadece İstanbul'da iki yüz elliye varan prömiyer ile, yeni kurulmuş nice genç/deneysel topluluk ve kapılarını onların ortak kullanımlarına açmış kimi salon ile, üstelik bunların haftanın her günü dolmasıyla, ayrıca ödenekli tiyatroların ay be ay genişlettikleri son derece zengin repertuarlarıyla Türk Tiyatrosu'nun yeni bir "*altın çağ*" yaşamaya başladığı söyleniyordu...

Her ne kadar bir eleştirmen kardeşim "*Yeni Metin / Yeni*

Tiyatro" etkinliklerinde katıldığı bir panelde, sahnelerimizde çok sayıda çok kötü oyunun gösterildiğini savlamışsa da, ben o denli kötümser değilim. Tabii ki, izlediğimiz her oyunu beğenecek değiliz – ancak son birkaç yıl boyunca aramızdan son derece yetenekli genç yazarların yetiştiğini, kimi çok başarılı yabancı oyun uyarlamalarına, ayrıca üstün yetenekli nice sahne sanatçılarında rastladığımızı rahatlıkla söyleyebilirim, kendimce... Bunların arasından ilk akla gelen (ve yer darlığı ile) sadece ikişer örnek vereceksem, "*Michelangelo*" ve "*Tetikçi*" oyunlarının yazarları

Cüneyt Türel
(UÖML / 2004)

Irmak Bahçeci ve *Ebru Çalkan*, V.Havel'in "*Largo Desolato*"su ile Çek Cumhuriyeti'nde ödül almış *Tiyatro Ekip* veya *Gogol*'un iki öykü/bir oyununu "*Hikâyeden Memurlar*" adıyla harmanlamış *Tiyatro BeReZe* ile "*Aut*"daki performansıyla *Erkan Kolçak Köstendil* ve "*Aşkın Sıradanlığı*"ndaki genç Hannah Arendt'i canlandıran *Deniz Elmas* gibi isimleri sıralayabilirim – ki bunlar sadece bu sezondan alınma örneklerdir ve kolaylıkla çoğaltılabilir.

Bilmem sözünü ettiğim bu oyunları izleyebildiniz mi – ve umudum, önümüzdeki sezonda da yeniden sahnelenmeleriyle, kaçırmış olduklarınızın en azından bazılarını görebilmenizdir, değerli

"*nitelik*" severler... Aynı şekilde, özel (veya "özelleştirilmiş") tiyatroların yanlarına pek yaklaşamayacağı "*Sidikli Kasaba Müzikali*" veya "*Ötüler Gömün*" gibi büyük İDT prodüksiyonları, ayrıca sezon bitmek üzereyken ancak birkaç kez sahnelenmiş olan ve izleme ayrıcalığına kavuştuğum J.-P. Sarte'nin "*Nekrassov*"u ile İbsen'in "*Hedda Gabler*"i de umarım önümüzdeki Ekim ayından başlamak üzere İBBŞT'nun repertuarında yeniden karşımıza çıkar!

Hayat arkadaşı, sevgili Tilbe Saran ile birlikte 2004 Yom haShoah etkinliğinde UÖML Oditoryumunda Paul Celan'ın şiirlerini o güzel sesi ile okuması olan sevgili "Cü" ile Burgazada'da (hele "*Yakın Ada – Uzak Ada*" TV belgeseli çekimi sırasındaki) geçirdiğimiz günler, ailece her daim hafızamızda kalacaktır. Mekânı alkışlarla inlesin; sahnelerimizden ise "*aydın*"lık saçan alkışlar eksik olmasın... ■

Not: Bu yazının genişletilmiş ve diğer bazı aktüel tiyatro konularını da içeren şekli, aylık "Tiyatro... Tiyatro..." dergisinin Haziran sayısında yer almaktadır. Aynı dergide yayımlanmış diğer eleştiri yazılarını ise, yayın tarihinden bir ay sonra <http://www.tiyatroelestirmenleribirligi.org> portalında bulabilirsiniz

Koroplast'la içim rahat!

*Koroplast Buzdolabı Poşeti
el değmeden üretilir.*

Birlikte **30** yıl

KOROPLAST
İçim Rahat

PINAR TÖRE & TUĞRUL TÜLEK BU İKİLİ ÇOK TEHLİKELİ

Size bir itirafta bulunmam gerek: "Tiyatrodan pek hoşlanmam!" Senede bir, bilemediniz iki oyun izlemeye giderim. O da, hakkında çok iyi eleştiriler duymuşsam... Bu konuda akıl danıştığım bir "hocam" vardır; o git derse giderim. DOT oyuncularının bu sene sahneye koydukları *Beautiful Burnout/Süpernova*'dan da bu şekilde haberim oldu zaten. Çok büyük bir beklentiyle gitmemiş-

tim açıkçası, ama daha oyun başlar başlamaz kelimenin tam anlamıyla dilim tutuldu. İzlediklerim yıldız olmaya çalışan bir grup genç çocuğun hikâyesiydi. Sahne, görünmez iplerle çevrili bir boks ringi. Olup biten onca aksiyona, kıyasıya süren mücadeleye rağmen bir buçuk saat boyunca nefes bile almadan sadece oyuna yoğunlaştım. Tiyatrodan çıkar çıkmaz aklımda tek bir şey vardı: Süpernova'yı aynı zamanda dilimize çeviren oyuncuları Pinar Töre ve Tuğrul Tülek ile bir söyleşi yapmak.

Pinar Hanım, çok farklı alanda eğitime başlayıp, 180 derecelik bir dönüş yaptınız... Bankacılıktan tiyatroya geçişiniz nasıl oldu?

Pinar Töre: Esasında o dönemde de tiyatro yapmak istiyordum, ama ne ailemde, ne de tanıdıklarımızın arasında hiç tiyatrocuyu yoktu. Tiyatrocuyu nasıl yetişir, hayatını nasıl idame ettirir? Bunlar hakkında hiçbir şey bilmiyordum ve aslında bankacılık sektörüne de girmek istiyordum, ilgi alanıma giriyordu. Sonra Bilkent'te Bankacılık okumaya başladım.

Bir sene Fransızca hazırlık okudum, iki sene de bölümde eğitim aldım, ancak bu süreçte gerçekten yapmak istediğim işin tiyatro olduğuna karar verdim. O yüzden de bölüm değiştirdim ve Bilkent Tiyatro Bölümü'nü bitirdim.

Daha önceden hiç tiyatro yapmış mıydınız?

P.T: Sadece okulda... İlkokulda başlayan, sonra ortaokul, arkasından da lisede devam eden amatör bir tiyatro geçmişim vardı.

DOT'la tanışma hikâyenizi öğrenebilir miyiz?

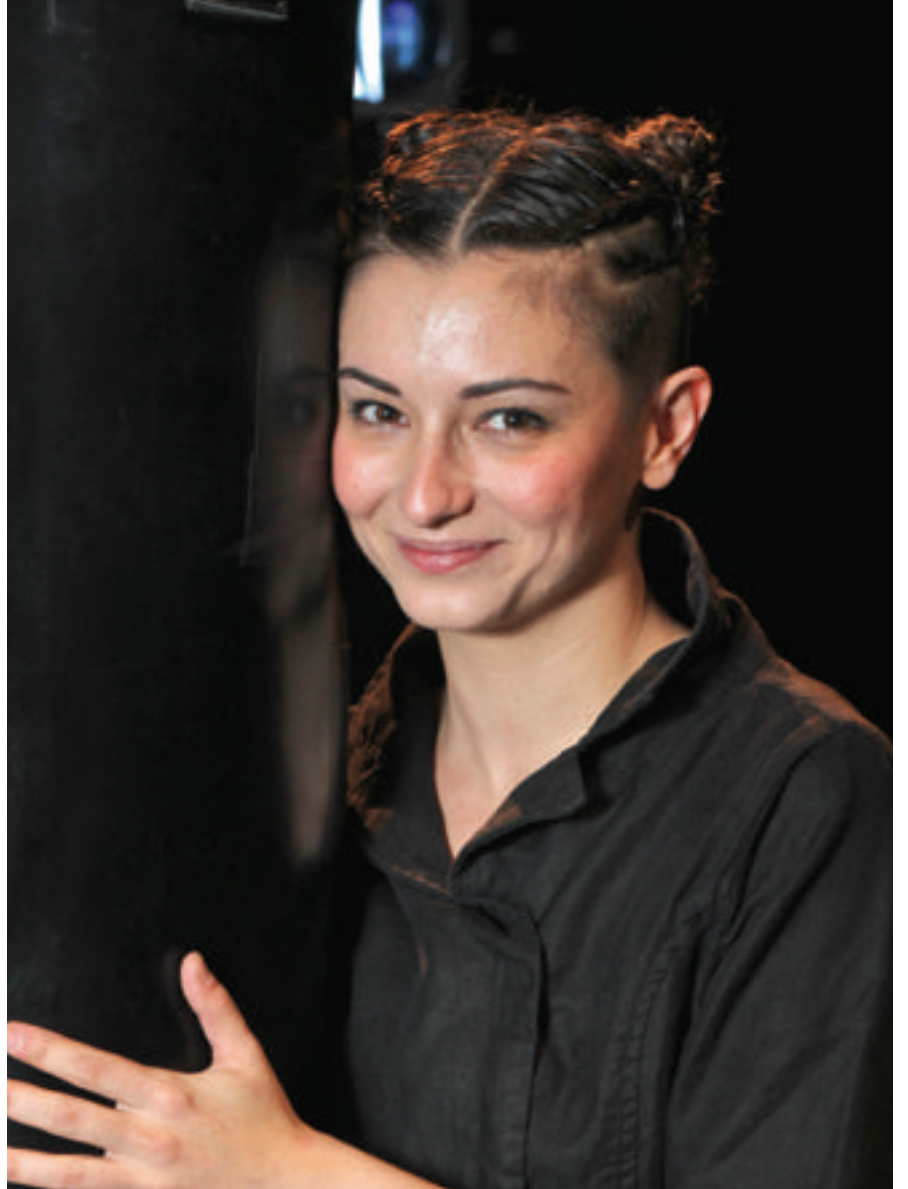
P.T: DOT, üniversiteden mezun olduğum yıl kurulmuştu ve yaptıkları işleri yakından takip ediyordum. Kesinlikle onlarla çalışmak istediğimi biliyordum, ama korkuyordum. Henüz mezun olmuştu, beni yeterli bulmayacaklarını düşünüyordum. İki sene sonra, 2007'de artık gidip tanışma zamanımın geldiğini düşündüm. O dönemde "Kürklü Merkür" adlı oyunu çalışıyorlardı ve benim gibi bir kadın oyuncuya ihtiyaçları olmadığını da biliyordum, ama ben sadece onlarla çalışmak istiyordum – hangi alanda olursa olsun. Gittim, tanıştım ve onlar da hemen, yarın gel başla dediler. Çok rahat bir ortam vardı. Önce oyun çevirmeye başladım, Tuğrul'a ve diğer oyunculara asistanlık yaptım ve uluslararası ilişkilerini üstlenmeye başladım. Zamanla bana göre roller çıktıkça da, oynamaya başladım ve şimdi de aynı şekilde devam ediyorum. Hem oyunculuk yapıyorum, hem çeviriye, hem de uluslararası ilişkilere devam ediyorum.

Herkese bu kadar açıklar mı? Ben gelsem yarın, bana da başla derler mi?

P.T: Burada gerçekten çalışmak isteyen, gerçek anlamda emek vermek isteyen herkese kapı açık. Önemli olan tiyatroya yatırım yapmayı ve zaman ayırmayı aklınıza koymuş olmanız. Biraz klişe bir söylem olacak, ama biz burada gerçekten bir aile gibiyiz.

Bayan okuyucularımızı ilgilendirecek bir şey öğrendim: Süpernova'da oynamaya başladıktan sonra 15 kilo vermişsiniz...

P.T: Evet doğru... İşin sırrı boksta (*gülüşmeler*). Tabii rejim de yaptım. Hepimiz değiştik aslında, yalnızca

FOTOĞRAFLAR: NURAY ERTÜRK / MERVE KARAHAN

ben değil. Ama 15 kilo verdiğim için bendeki değişim daha çok fark edildi. Ben kilo verdim, erkek oyuncular da kaslandı. Bu ister istemez, sürecin bir parçasıydı, rolün gerektirdiği bir şeydi. Bir günde olmadı tabii, bir buçuk yıl sürdü.

Peki, saçlarınızı kazıtmanız, dövmeleğiniz, küfürlü konuşmalarınız... Bunlar canlandırdığınız karakter Dina'ya mı ait özellikler, Pınar'a mı?

P.T: Bunlar tabii ki Dina'ya ait özellikler. Her rol için başka bir kişiliğe bürünmek zorundasınız. Saçımı kazıtmam, replikler rol icabı, ama dövmeleğim vardı zaten. Sadece kolumdaki sabahyıldızını, bu oyun bende büyük

bir etki yarattığı için yeni yaptırдыm. Saçlarım konusunda da hep birlikte konuştuk ve Dina'nın mizacına uygun bir saç düşündük, kostüm düşünmek gibi bir şey bu aslında – oyunun bir unsuru. Biz oyuncuyuz ve her role başka biri oluruz.

Ama genel olarak tarzınız da biraz erkeksi, yanılıyor muyum?

P.T: Dediğim gibi saç da, replikler de, genel tarz da Dina'ya ait aslında; ben Dina'ya benziyor muyum, bilemiyorum? Şu anda da Dina saçıyla sizinle burada oturuyorum. Belki de bu yüzden size böyle gelmiştir. Beni oyunda görenler dışarıda tanıyamıyorlar. Özel hayatımda erkeksi bir tarzım var diyemem.

“İlk başta, haftada üç gün ikişer saatten boks antrenmanları yapmaya başladık. Sonrasında, boksla birlikte kondisyonumuzun düşmemesi için her birimize bireysel programlar yazıldı. Yüzmeden tutun, aletli çalışmaya kadar...”

**Tuğrul Bey, Süpernova'da sahne-
de görür görmez, sizi "Başka Dilde
Aşk" filminden hatırladım. Orada
bambaşka bir karakteri canlan-
dırıyordunuz. Bu kadar uç roller
oynamak çok yorucu değil mi?**

Tuğrul Tülek: Bence bu mesleğin güzel tarafı da bu zaten. Eğer bilinçli olarak bunu tercih edersek, sürekli olarak farklı şeyler yapma şansımız var. "Başka Dilde Aşk" filmindeki rolüm en başından beri çok istediğim ve çok keyif aldığım bir roldü. Daha statik durmamı, daha farklı bir enerji kullanmamı gerektiren bir roldü ve dolayısıyla o zamana kadar oynamadığım farklı bir karaktere bürünme şansı verdi bana. Burada oynadığım rolse çok daha aktif ve bambaşka bir karaktere sahip. Dediğim gibi, işimizin en keyifli yanı da bu...

**DOT'un hemen her oyununda ismi-
niz geçiyor... Kaç yıldır DOT ile
birliktesiniz?**

T.T: 2007'de sahnelenen "Kürklü Mer-
kür" oyunundan beri DOT ile birlik-
teyim. Her sezon mutlaka bir oyunda,
ya oyuncu, ya çevirmen, ya da yönet-
men olarak görev aldım. En son, ge-
çen sezon sahnelemeye başladığımız
"Öksüzler"i yönettim.

**O da Süpernova kadar etkileyici
bir oyun mu?**

T.T: Öksüzler çok daha değişik... Me-
tin bazlı bir oyun. Bizim daha önceki
oyunlarımıza alışkın olan seyircilerin
daha çabuk kabul edebilecekleri bir
tarzda. Süpernova ise farklı disiplin-
lerden beslenen bir oyun. Dolayısıyla,
şimdiye kadar oyunlarımızı izlemeye
gelen seyirciler için yepyeni bir alan
- tıpkı bizim için olduğu gibi. Biz de
ilk kez böyle bir oyunda oynuyoruz
ve biz nasıl zorlandıysak ve bocala-
dıysak, seyirci de bu yeni dile zaman
zaman alışmakta güçlük çekiyordur.

**Ben izleme fırsatı bulamadım ama
"Shopping and F***ing"de biseksü-
el bir karakteri mükemmel biçim-
de canlandırdığınız söyleniyor!
Çok tepki aldınız mı?**

T.T: Negatif anlamda soruyorsanız,
hayır, ama pozitif anlamda çok gü-
zel tepkiler aldım. Bence seyircinin
de hoşuna gidiyor, bizleri farklı farklı
kadınları / adamları canlandırırken
izlemek. Tıpkı bizim de bu rollere bür-
ünmeyi sevdiğimiz gibi. Karşılıklı bir
iletişim bu bence. Ben nasıl ki sürekli
aynı şeyi yapmamaya çalışıyorsam,
izleyici de aynı şeyi sürekli izlememe-

yi ümit ederek geliyor. Bana kalırsa,
seyirci sizi ne kadar farklı rolde gö-
rürse, o kadar mutlu oluyordur.

**Bir süre Varşova'da eğitim gör-
dünüz... Günün birinde yurtdışın-
da sahne almak ya da örneğin
Broadway'de oynamak gibi bir
hayaliniz var mı?**

T.T: Çok çok isterim. İlla Broadway diye
bir derdim yok... İlla okyanusun diğer
tarafı olsun diye de bir derdim yok
aslında. Yurtdışında, uluslararası bir
ekiple herhangi bir yer olabilir.

İkiniz de oyuncu ve yönetmen-siniz. Yönetmek için işe mutla-ka oyuncu olarak mı başlamak lazım?

P.T: Şart değil aslında, yönetmenlik okunup, doğrudan yönetmen olarak da başlanabilir. Ancak tiyatro yaparken, tiyatronun her unsuruna hâkim olmak ve deneyimlemek istiyorsunuz. Aslında bu işi sadece oyunculuk ve yönetmenlik olarak ikiye ayırmak istemiyorum. Müziğinden, ışığına, dekorundan, tasarımına kadar her konuya hâkim olmak gerekiyor. Ve işin güzel tarafı, bize burada böyle bir fırsat tanınıyor. Bu güven çerçevesinde, biz de kendimizi bu işi deneyebileceğimize hissediyoruz.

T.T: Tabii ki yönetmen koltuğuna oturmak için oyunculuk eğitimi gerekmiyor, ama ben bir oyun yönettikten sonra, yönetmenleri daha iyi anlamaya başladım. Eminim ki, bir yönetmen de, oyunculukla birazcık ilgilenirse, oyuncuları çok daha iyi anlayıp, onlara farklı bir bakış açısıyla bakabilecektir. Oyunculuk altyapısından gelmek zorunda değil, ama bir şekilde oyunculukla ilgilenmiş olması, oyuncularla arasında farklı bir iletişim kurmasına yardımcı olacaktır.

Peki, yönetmenliğe geçiş nasıl oldu? "Artık hazırım, bu işi yapabiliyim," mi dediniz?

T.T: Karşılıklı bir şey bu. Neticede beş yıldır bir aradayız, birlikte çalışıyoruz. Yaptığımız ortada, bireysel olarak ne kadar istekli olduğumuz, ne kadar çaba harcadığımız ortada. Doğal olarak günün birinde size el uzatılıyor ve "Hadi bakalım, şimdi sıra sende," deniliyor. Öyle bir güven ortamında, ortaya kötü bir iş çıkmasından korkmuyorsunuz. Kötü bir şey çıksa da, buna dünyanın sonuymuş gibi bakmıyorsun.

P.T: Bize hata yapma payının verilmesi, bizim için çok önemli bir fırsat. Bir de burada kimse kimseyi tek başına bırakmıyor. Zorda kaldığınızda, size yardımcı olacak kişiler var. Provaya çağırıyorsunuz, gelip destek oluyorlar. Gerçekten aile ortamı gibi.

Süpernova'nın çevirisini ikiniz birlikte yaptınız. Bu kadar akıcı bir

çeviriyi oyuncularından başkası yapamazdı zaten... Başka çevirileriniz de var mı?

T.T: Tabii ki... İkimiz de çevirdik, çevirmeye de devam ediyoruz. Önümüzdeki sezon sahnelenecek olan (ve bu arada Pınar'ın yöneteceği) "Sarı Ay"ın çevirisi de bize ait. Yabancı dilde yazılmış metinlerden oynadığımız için, çeviriye gerçekten çok önem veriyoruz. Öksüzler'de de sizinkine benzer bir yorumla karşılaştık. Oyundan çıkanlar: "Hiç çeviri gibi değildi, sanki Türkçe yazılmış bir metin gibiydi" dediler. Bir metni çevirdiğimiz zaman, amaç onu yerleştirmek değil tabii, ama Türkçesi'nin kulağa kötü

“ Süpernova çok özel bir iş ve Dot'un fiziksel tiyatro için attığı büyük bir adım. Dört ayrı disiplini: müzik, boks, dans ve metni birleştiren bir oyun olduğu için herkesin izlemesini isteriz. ”

gelmemesi için elimizden geleni yapıyoruz. Ağzımıza nasıl oturur diye bakıyoruz, tekrar tekrar okuyoruz, dinliyoruz.

P.T: Metni baştan sona çeviriyoruz, ama esas "oturması" okuma provalarında oluyor. En doğrusuna birlikte karar veriyoruz. Doğallığı ve akıcılığı veren de bu bence. Ayrıca her yazarın kendine has bir üslubu, bir yazım biçimi oluyor. Biz de o tarza dikkat ederek çevirmeye çalışıyoruz. Ayrıca o yazarın daha önceki oyunlarını gerek okuyarak, gerek izleyerek tarzı hakkında daha fazla bilgi sahibi oluyoruz. Tüm bunların yanı sıra, çeviri sürecinde yazarla sürekli olarak irtibat halinde oluyoruz.

T.T: Eklemem gereken bir konu var, Süpernova'nın bu metni bizim için özel olarak biraz elden geçirildi. Bazı sahneler eklendi vs. Yani orijinal prodüksiyon ile aralarında farklılıklar var. Orijinal metin de benzer bir biçimde doğmuş aslında. Yazarın boks hocasıyla, yönetmenle, dans hocasıyla ve oyuncularla sürekli etkileşiminden ortaya çıkmış bir oyun. Bizimle de asla irtibatı kopartmadı.

Yazarın (Bryony Lavery) sizi izleme fırsatı oldu mu?

P.T. & T.T: (ikisi bir ağızdan) Henüz değil, ama ümit ediyoruz yakında...

Süpernova bana göre çok "etkile-yici" bir oyun, siz onu nasıl tanımlıyorsunuz?

P.T: Süpernova çok özel bir iş ve DOT'un fiziksel tiyatro için attığı büyük bir adım. Dört ayrı disiplini: müzik, boks, dans ve metni birleştiren bir oyun olduğu için herkesin izlemesini isterim.

Oyunun orijinalini izleme fırsatınız oldu mu?

T.T: Evet, Pınar ile birlikte Edinburgh Tiyatro Festivali'nde izledik. İzler izlemez bayıldık. Tabii bizim şimdiye dek yaptığımız her işten çok farklıydı. Oyunun metni orada satılıyordu, metni satın aldık ve İstanbul'a geri döndük. Ancak çok büyük bir fiziksel güç ve disiplin gerektirdiği ve çok uzun soluklu bir hazırlanma dönemine ihtiyaç olduğu için, aklımızda bir sürü soru işaretleri oluştu. Yine de bu kadar zorlu bir yola çıkacağımızı bilmiyorduk. Az önce Pınar'ın da söylediği gibi ancak 1,5 yılda hazırlanabildik, ama iyi ki bu kadar uzun sürmüş, çünkü yemeğin pişmesi uzun sürdü ama tadı da çok lezzetli oldu (*gülüşmeler*)...

Hazırlık sürecinde, günde kaç saat spor yaptınız?

T.T: İlk başta, haftada üç gün ikişer saatten boks antrenmanları yapmaya başladık. Sonrasında, boksla birlikte kondisyonumuzun düşmemesi için her birimize bireysel programlar yazıldı. Yüzmeden tutun, aletli çalışmaya kadar...

“Sanat politikaya bulaşabilir elbette, ancak politika sanata bulaştığı zaman, sanat değerinden ve öneminden çok kaybeder. Çünkü bilinçli olarak bir taraf belirleme ve fikir empoze etme zorunluluğu başlar.”

PINAR TORE

1979'da Ankara'da doğdu. 2005'te Bilkent Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi, Tiyatro Bölümü, Oyunculuk Ana Sanat Dalından mezun oldu. 2007'den itibaren DOT'ta oyuncu, yönetmen yardımcısı, yönetmen, çevirmen ve uluslararası projeler koordinatörü olarak çalışıyor. Oyuncu olarak yer aldığı oyunlar: DOT, Yönetmen Murat Daltaban; 2008 Vur/Yağmala/Yeniden; 2010 Malafa; 2011 Festen; 2012 Süpernova. Rol aldığı filmler: 2009 Karanlıktakiler – Çağan Irmak; 2011 Canavarlar Sofrası – Ramin Matin; Oyun çevirilerinden bazıları: Pornografi – Simon Stephens; Punk Rock – Simon Stephens; Malafa- Hakan Günday; Süpernova – Bryony Lavery; Sarı Ay – David Greig.

TUĞRUL TÜLEK

1976 yılında Bursa'da doğdu. 1999'da Uludağ Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü'nden mezun olduktan sonra asıl yapmak istediği meslek olan tiyatro oyunculuğu üzerine yoğunlaştı. 2002'de Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Oyunculuk Bölümü'nde ikinci lisansına başladı, eğitiminin son yılında Erasmus programı dahilinde Varşova'da Akademia Teatralna im Aleksandra Zelwerowicza'da okudu. Türkiye'ye döndükten sonra 2007 yılında DOT'un oyunculuk seçmelerine katıldı ve Kürklü Merkür ekibine Naz rolüyle dahil oldu. O zamandan beri "Vur Yağmala Yeniden", "Alışveriş ve S***ş", "Süpernova" gibi oyunlarda oyunculuk, çevirmenlik gibi görevleri üstlendi. 2011-2012 sezonunda "Öksüzler" ile ilk yönetmenlik tecrübesini edindi. Tiyatro dışında televizyon ve sinemada da oyunculuğu devam ettiren Tülek, aynı zamanda İngilizce öğretmenliğine de zaman ayırmayı seviyor ve bu meslekle de bağı kopartmıyor.

Sonrasında tüm bu antrenmanların üzerine dans eklendi. Bir süre, gündüzleri boks, akşamları dans yapar olduk (*günlükler*). Özetlemek gerekirse haftanın altı günü, günde yedi saat sporla iç içeydik. Şu an haftanın dört günü oyunumuz var. Oyundan önce mutlaka bir saatlik bir ısınma programımız oluyor. Bunun dışında, haftanın geri kalan günlerinde bireysel olarak çalışmalarımız var. Mesela ben daha çok yüzmeyi seviyorum. Pınar boksa devam ediyor, bir yandan kardiyo yapıyor.

Özel hayata zaman kalıyor mu?

T.T: Tabii ki... Aslında bu yoğun program içinde, özel hayatım daha fazla düzene girdi, diyebilirim. İnsanlara daha fazla vakit ayırır oldum. Daha boş olduğunuzda, bugünün işini yarına atma şansınız oluyor, oysa böyle yoğun olunca bekleyen işinizi ertelemek gibi bir lüksünüz olmuyor. Bu şekilde daha sosyal bir insan oldum.

Fiziksel tiyatro olarak tanımlanan bu dalın başka örnekleri de var mı?

P.T: Fiziksel tiyatro çok geniş bir kavram. Biz bu oyuna çalışırken özellikle DV8²'ten çok etkilendik. Fiziksel tiyatro zaman içinde, bir takım değişimler göstermiş bir tarz. Metnin fizikselleştirilmesi bir arada yürümesi ise daha yeni mesela. Bizde de fiziksel tiyatro örnekleri vardır mutlaka – açıkçası ben çok hâkim değilim. Metnin fizikselleştirilmesi birleşmesinden ziyade, performansa yönelik sahne sanatları var bizde. Bunlar da daha çok performans sanatçıları ya da dansçılar tarafından sahneye konuluyor.

T.T: Bizim oyunumuz, sadece dansa ve bedensel performansa dayalı bir oyun değil, işin içinde metin ve müzik de var. Farklı renklerden besleniyor.

P.T: Belki sahneye koyduğumuz, orijinaline göre biraz daha fiziksel tiyatro sayılabilir. Orijinalinin “devised theater³” olmasının nedeni, yazarın, ko-reografinin, müzisyenin ve diğer sanatçıların bu projeyi birlikte kurgulaması olmalarından kaynaklanıyor. Oysa bizim elimizde, hâlihazırda kurgulan-

mış bir metin vardı ve buna fizikselleştirme kendimiz ekledik.

Hayranı olduğunuz, kendinize örnek aldığınız tiyatro yönetmenleri ya da oyuncular kimler?

T.T: Varşova’da eğitim görürken, Jerzy Grzegorzewski diye bir sahne yönetmeni vardı. Çok ilginç bir ışık tasarımı geliştirmişti. Sahne üzerinde yarattığı etki inanılmazdı. Bildiğim oyunları, onun rejisiyle izlemiştim ve her defasında bambaşka oyunlar izliyorum gibiydim. Çok farklı bir görsellik yaratıyordu. Yarattığı mizansenler tamamen ışıktan besleniyor gibiydi.

P.T: Beni sanırım isimden ziyade, performans etkiliyor. Tiyatroda en çok etkilendiğim kişi kuşkusuz Murat Daltaban çünkü daha ziyade onunla çalışıyorum. Onun dışında, “şu kişinin hayranıyım,” demek bana garip geliyor çünkü hep yapılan işler aklıma geliyor. Bir de aklıma gelen Lars Von Trier var. Melancholia adlı filmini izledikten sonra, bundan daha iyisi yapılamaz, diye düşünmüştüm.

T.T: Bir de, güçlükler ve zorluklar altında herkesi etkilemeyi başarabilen insanlardan çok etkileniyorum. Örneğin bu yıl En İyi Yabancı Oscar ödülünü alan “A Separation” filminin yönetmeni Asgar Farhadi gibi. Mühüş zorluklar altında çektiği bir filmle, bütün dünyayı kalbinden etkilemeyi başardı.

Şehir Tiyatroları’nda repertuar belirleme yetkisini bürokratlara veren yönetmelik bir süre önce imzalanıp yürürlüğe girdi. Bu konu hakkında düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

T.T: Öncelikle şunu söylemeliyim ki, bu konuda çok üzgünüm. Bir sanatçı adayını, sanat okulundan mezun oldum. Yaptığımız işin niteliği ve sınırları belliydi ve biz bu işin sınırları dahilinde elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz. Anlattığımız hikâyelerin içinde aşk olabilir, öfke de olabilir ya da politik bir hikâyeye anlatıyor olabiliriz. Sanat politikaya bulaşabilir elbette, ancak politika sanata bulaştığı zaman, sanat değerinden ve öneminden çok kaybeder. Çünkü bilinçli ola-

rak bir taraf belirleme ve fikir empoze etme zorunluluğu başlar. Dolayısıyla bu repertuar seçme işi ve yönetmeliğin değişmesi, bende bir korku ve öfke yaratmış durumda. Ek bir sansür getirmesi konusunda ise düşüncem, sansürün zaten ülkemizde kendini hayli belli eden bir olgu olduğu yönünde.

P.T: Aslında sansürden ne anladığınıza bağlı. Bir meslek grubuna, “siz kendi kendinizi yönetemezsiniz” demek zaten sansürdür. Sanat, hayatın kendisini ele alır, bir tarafa hizmet etmez ve siyasi bir yola baş koyamaz, aksi takdirde onun adı sanat olmaz, propaganda olur! Dolayısıyla bunun değişmesi için elimizden geleni mücadeleyi vereceğiz.

İmzalanmış bir yönetmeliği değiştirmek zor olmayacak mı?

T.T: 24 Nisan günü Galatasaray’da toplandığımızda, göstermiş olduğumuz dayanışma ve basın bildirimimiz, beni aslında ümitlendirdi. İlk defa farklı organizasyonların, kumpanyaların ve grupların bir araya gelerek, kendi haklarını savunmak için, aralarında hiçbir farklılık gözetmeden tek bir düşünce için mücadele ettiklerini gördüm. Tabii ki, ortada imzalanmış bir yönetmelik var ve bu yönetmeliği değiştirmek ne kadar mümkün olur bilemiyorum, ama mücadeleyi şimdi bırakırsak tarihe farklı şekilde yazılacağız, bırakmazsak farklı şekilde yazılacağız. Bu sadece sanatçılarla halledilebilecek bir konu değil, o gün biz oyunculara destek veren çok fazla seyircimiz de vardı. Sizlerin de, basınımızın desteğine ihtiyacımız var. Elimizden geleni yapıyoruz ve yapacağız. ■

¹ Süpernova, enerjisi biten Büyük Yıldızların şiddetle patlaması durumuna verilen addir. Bir süpernovanın parlaklığı Güneş’in parlaklığının yüz milyon katına varabilir.

² 1986’da kurulan ve o günden beri Lloyd Newson tarafından yönetilen Fiziksel Tiyatro.

³ Yazarın, oyuncular ve kadronun geri kalanı ile ortaklaşa kaleme aldığı tiyatro türü.

TITANIC
RESORTS & HOTELS

MUTLULUK.

ANTALYA

Titanic Beach Resort Hotel Lara
2013 Titanic Golf Resort Hotel Belek

ISTANBUL

Titanic Business Hotel Europe
Titanic Business Hotel Asia
Titanic Port Hotel Bakırköy
Titanic City Hotel Taksim
Titanic Comfort Hotel Şişli
Anadolu Titanic Comfort Hotel

BERLIN

Titanic Comfort Hotel Mitte
2013 Titanic City Hotel Mitte
2013 Titanic City Hotel Gendarmenmarkt

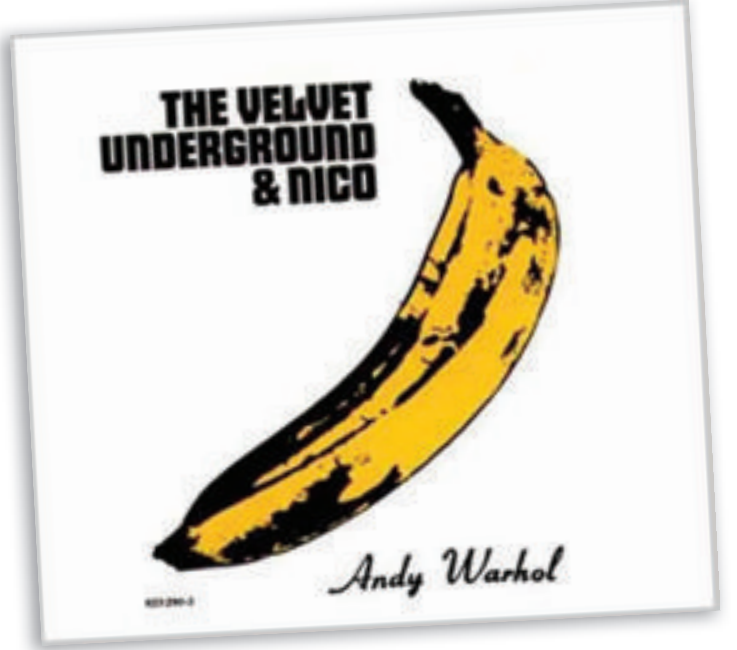
TITANIC-HOTELS.COM

SANAT

Sabri KALİÇ

Pop Art'ın Kralı:
MAJESTELERİ
ANDY
WARHOL!

Asıl adı Andrew Zavacky Warhola olan Andy Warhol Pop Art olarak bilinen akımının en önemli temsilcilerinden biri, hatta akımın ana temsilcisidir. Seri üretimin, seri üretim nesnelere sıkça kullanılması temeline dayanan Pop Art akımının ana aktörü olan Warhol, resimlerini afiş tekniği ile çoğaltmıştır. Baskılama tekniğiyle çoğaltma Warhol'un önderliğinde Pop Art'ın en önemli tekniği olarak öne çıkmaktadır. Bu tekniği kullanarak yaptığı "Marilyn Monroe" tablosu sanatçının en çok bilinen işlerindedir. Ayrıca Campbell marka çorba kutusu ve tasarımlarında kullandığı Coca Cola şişeleri de Warhol klasikleri arasındadır. "Bir gün herkes 15 dakikalığına ünlü olacak", "Her şey poptur, pop her şeydir" gibi aforizmalarıyla da tanınan Warhol'un 1966'da çektiği "Chelsea Girls" adlı film ticari salonlarda gösterilen ilk deneysel film olarak tarihe geçmiştir.

6 Ağustos 1928'de ABD'nin Pennsylvania eyaletinin Pittsburgh kentinde dünyaya geldi. Babası Andrej Warhola Rus, annesi Julia Warhola ise Slovak kökenliydi ve Yahudi aile Rusya'dan Amerika'ya göç etmişlerdi. İnşaat işçisi olan babası daha sonraları maden işçisi olarak çalışmıştı. Annesi Julia ömrü boyunca oğlunun sanatını destekledi, daha çocukken bile yaptığı her resim için oğluna bir çikolata veriyordu. Warhol ilkokul üçüncü sınıfta "St.Vitus'un Dansı" denen ve ömrü boyunca etkilerinden kurtulamayacağı bir hastalığa yakalandı. Sinir sistemini zedeleyen, zaman zaman istem dışı titremelere kapılmasına neden olan bu hastalık yüzünden Warhol kısa dönemler halinde yatağa bağlı yaşıyordu. Bu süreç içinde hastalık hastası olan, hastanelerden ve doktorlardan korkmaya başlayan küçük Warhol, okulda da kendini dışlanmış hissediyordu. Yatalak olduğu dönemlerde çizimler yapan, radyo dinleyen ve film yıldızlarının posterlerini biriktiren Warhol için bu dönem kişiliğinin gelişmesinde oldukça önemli olacaktı.

1945 yılında liseyi bitiren Warhol, 1949 yılında sanata olan tutkusu yüzünden Pittsburgh'daki Carnegie Mellon Üniversitesi'nde sanat eğitimi aldı. Warhol 1949'da New York'a taşınarak illüstratör olarak çalışmaya başladı. Glamour Dergisi'nin sanat editörü Tina Frederiks'le tanıştıktan sonra dergi için çizimler yapmaya başlayan Warhol'un aldığı ilk iş, "Başarı, New York'ta Bir İş Sahibi Olmaktır" başlıklı yazıya hazırladığı illüstrasyonlardı. Yazı yayınlandığında ismi yanlışlıkla Andy Warhol olarak yazılan tasarımcı o günden sonra soyadının son harfini hiç kullanmadı. Sade, ancak kişisel özelliğe sahip olan çizimleriyle kısa zamanda adını duyurdu. Warhol'un erken dönem çalışmaları daha sonra New York'taki Bodley Gallery'de sergilenecekti.

İlk kişisel sergisini 1952'de New York Hugo Galerisi'nde açan Warhol, Truman Capote'un hikayelerini resimlendirmek için çizdiği illüstrasyonları sanatseverlerle buluşturmuştu. 1953-1955 tarihleri arasında bir tiyatro topluluğu için sahne tasarımları da yapan tasarımcı, bu dönemde saçını sonraları simgesi haline gelecek olan gümüş rengine boyattı. Aynı dönemde ilk kitaplarını da yayımlayan Warhol'un eserleri 1956 yılında New York Modern Sanat Müzesi'nde sergilendi. Warhol, Miller Ayakkabıları için yaptığı reklamlarla "Sanat Yönetmenleri Kulübü Büyük Ödülü"nü kazandı. Aynı

ödülün bir sonraki yıl da sahibi olan Warhol, 1960 yılında ilk tablolarını yapmaya başladı.

Dick Tracy, Superman, Temel Reis gibi pop ikonu çizgi roman kahramanlarını resmeden Warhol, eserlerinde Coca Cola şişeleri gibi gündelik hayatın sıradan nesnelere de kullanıyordu. Büyük sanat eleştirmenleri Warhol'un yeteneğinin farkına 1961'de vardılar ve 1962'de çizimlerini yaptığı dolar banknotları ve Campbell marka çorba kutusu üzerine yaptığı tasarımlar, "Yeni Gerçekçilik" ismi verilen bir pop-art sergisinde sergilendi. Bu sergiyle büyük başarı kazanan Warhol artık New York'taki sanat çevresi tarafından isminden övgüyle söz edilen bir tasarımcı olmuştu. Pop-Art aslında 1950'li yıllarda Britanya'da ortaya çıkmış bir akımdı, ama akımın dünyaya tanıtılması ABD'de ve Warhol ve arkadaşları aracılığıyla olmuştur. Warhol 1963 yılında "Fabrika" adını verdiği kendi stüdyosuna taşınarak "Red Jackie" ve "Flowers" ismini verdiği resim serilerini çizmeye başladı. 1964 yılına kadar "Fabrika"da 2000 kadar resim yapan ve birçok da deneysel film çeken Warhol, Marilyn Monroe, Troy Donahue ve Elizabeth Taylor gibi ünlü isimleri resmettiği çalışmalarıyla da oldukça popüler olmuştu. Başta Elizabeth Taylor olmak üzere, dönemin bütün ünlüleriyle de arkadaştı ve onlarla zaman geçirmeye bayılıyordu.

Amerikan popüler kültürünün öne çıkan imgelerini kullanmayı seven Warhol, çalışmalarında günlük hayatta herkesin kullana geldiği nesnelere temel alıyordu. Para, ayakkabı, yiyecek, ünlüler ve gazete kesiklerini figür olarak işleyen sanatçı, sıradan ürünleri ya da markaları işlerinde kullanmasını ise şu şekilde açıklıyordu: “En zengin de, en yoksul da bu markaları kullanabiliyor. Amerika başkanı da Coca-Cola içiyor, siz de içiyorsunuz. Bu, bir nevi eşitlik anlamına geliyor benim gözümden.”

Warhol çektiği kısa filmlerle Bağımsız Film Ödülü’nün de sahibi oldu. Aralarında “*Empire*” ve “*Uyku*” adlı deneysel uzun metrajlı filmlerin de bulunduğu elliden fazla filmin yönetmenliğini yapan Warhol’un “*Empire*” isimli filmi sekiz saat sürüyordu. Empire State Building’in karşısına konulmuş bir kameranın 8 saat boyunca sabit bir noktayı çekmesiyle elde edilen görüntülerden oluşan filmdeki temayı diğer çalışması “*Uyku*”da da kullandı. “*Sleep*”, uyumakta olan birinin 6 saatlik uykusunu görüntülüyordu. Andy Warhol o dönemde benzer nitelikte birçok film çekti. “Benim filmlerim zaman geçirmenin bir yöntemidir”* diyordu kendisi hakkında...

1965 yılında sürpriz bir kararla artık resim yapmaya-

Andy Warhol Müzesi

çağını açıklayan Warhol, bu kararına da 1972 yılına kadar sadık kaldı. Bu süreç içinde müzik grubu *Velvet Underground*’u keşfeden sanatçı, mankenlik yapan Nico’yu Lou Reed, John Cale, Sterling Morrison ve Maureen Tucker’dan oluşan *Velvet Underground*’da şarkıcılık yapması için ikna etti ve grubun ilk albümlerinin prodüktörlüğünü de yaptı. Albüm bazı müzik eleştirmenleri tarafından “O döneme kadar yapılmış en etkileyici albüm” olarak göklere çıkartıldı ve Warhol, albümün konsepti üzerine “*Exploding Plastic Inevitable*” (Kaçınılmaz Plastik Patlaması) isimli mültimedya bir gösteri hazırladı. Açılışı 1966 yazında gerçekleşen gösteride ana sahnede grup müzikal performansını gösterirken, yan sahnelerde müzikle uyumlu görsel unsurlar kullanılıyor, renkli ışıklar ve filmler sahneye ve grubun üzerine yansıtılıyordu. Gösterinin seyirci üzerindeki etkisi şok edici oldu ve daha sonra Lou Reed’in biyografisini yazacak olan Diana Clapton gösteri için “Cehennemin bekleme salonu” ifadesini kullandı. Velvet Underground’la Andy Warhol’un yolları Lou Reed’in gruba yeni bir prodüktör bulmasıyla ayrıldı.

3 Haziran 1968’de, *Valerie Solanas* adlı radikal bir feminist Warhol’a suikast girişiminde bulundu. Anında tutuklanan Solanas, Warhol için “Hayatım üzerinde bu kadar kontrol sahibi olmasından rahatsızdım” açıklamasında bulunuyordu. Ağır yaralı olarak hastaneye kaldırılan Warhol ise göğsünden aldığı üç yara nedeniyle önce öldü sanılmıştı. Ancak kalp masajıyla hayata döndürülen sanatçı iki ay kadar yatağa bağlı yaşamak zorunda kaldı.

Vurulma olayından aşırı derecede etkilenen Andy Warhol 70’li yıllarda biraz daha sakin bir hayat sürme kararı aldı ve zamanının çoğunu Michael Jackson, Mick Jagger ve Liza Minelli gibi ünlü isimlerin portrelerini yapmaya ayırdı. Bu dönemde “*Interview*” isimli dergiyi de kuran sanatçı, “*Andy Warhol’un Felsefesi: A’dan B’ye, Oradan da Geriye*” adlı kitabını yayımladı.

80’lerde maddi olarak çok güçlenen Warhol, graffiticci ressam Jean-Michel Basquiat’ın da aralarında olduğu genç sanatçılara destek vermeye başladı. Andy Warhol 22 Şubat 1987’de, henüz 58 yaşındayken New York’ta hayata gözlerini yumdu. Yoko Ono’nun konuşmacı olarak katıldığı bir cenaze töreni ile Pennsylvania’daki Beth-El Park mezarlığına defnedilen Warhol, sıra dışı tarzına rağmen kendini her zaman ılımlı bir insan olarak tanımlamış, fırsat bulduğu her an New York’taki kimsesizler evlerinde gönüllü olarak çalışmış ve yoksullara yardım kampanyalarında görevler almıştır.

ABD’nin tek bir sanatçıya adanmış en büyük müzesi Pensilvanya’daki Andy Warhol Müzesi’dir. İçinde sanatçıya ait yaklaşık 12,000 çalışma bulunmaktadır. New York’ta Warhol Vakfı, Slovakya’da da ailesi anısına kurulmuş bir Warhol Aile Müzesi vardır. ■

* DENEYSEL SİNEMACI KİMLİĞİYLE: ANDY WARHOL, Sabri Kalıç, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1997

Kolon Kanseri Riskine Karşı Tedbirinizi Alın!!!

50 yaş üstü her kişinin 5 yılda bir kontrol yaptırması gerekir.

Kolonoskopi, Endoskopi ve Medikal Tedavilerinizde
huzurlu bir ortamda Or-Ahayim
konforunu yaşayın.

www.orahayim.com

[www.facebook.com / BalatHastanesi](https://www.facebook.com/BalatHastanesi)

[www.twitter.com / BalatHastanesi](https://www.twitter.com/BalatHastanesi)

0212 491 00 00

114
yıl
or-ahayim
Balat Or-Ahayim Müesses Hastanesi

LAPONYA

2006 yılının ilk günlerinde, Yenal adındaki arkadaşımın önderliğinde, eşlerimizle birlikte on günlük bir bayram tatilinden istifadeyle Kuzey Kutup Dairesi içinde kalan Finlandiya'nın Laponya bölgesine gitmiştik. İlk bölümde Luosto'ya yolculuğumuzu ve üç gün boyunca yaşadıklarımızı aktardım. Kar motosikletleriyle gerçekleştirdiğimiz safarının ilk etabında bir Husky çiftliğinde köpek kızaklarını denemiş, ertesi güne rengeyiklerine konuk olmuştuk.

Aslında bölgede gezip görülecek pek çok yer vardı ama yaptığımız en zevkli iş, kar ve buzların dünyasında kar motosikletiyle hız yapmak oldu...

Aşağıda okuyacaklarınız 2006 yılında, Laponya'da, Kutup Dairesindeki maceralı yolculuğumuzun ikinci bölümüdür. Bu yolculuktan yaklaşık bir buçuk yıl sonra, sinsi bir hastalık sevgili arkadaşım Yenal Alkan'ı bizden ayırdı. Bu yazı dizisiyle kendisini bir kez daha özlemle anıyorum.

ÇILGIN TÜRKLER

İkinci akşam yemeğimizi de küçük kafeteryamızda yiyoruz. Hava bulutlu, bu gece de auroa yok, yazık! Yemekten sonra resepsiyon bankosunun yanı başındaki bilgisayarın başına geçiyorum. Birkaç gündür bakmadığım posta kutumda bakalım kaç spam birikmiş?

Bilgisayarda oyalanırken zamanı unuttuyorum. Karım çok yorgun, barakaya dönüyor. Salonda benden başka kimsecikler kalmamış. Ara sıra garson kız şöyle bir bakıyor, beni bilgisayar başında görünce sıcak bir gülümsemenin ardından sessizce ortalıktan kayboluyor. Derken dış kapı açılıyor ve soğuktan mor kesilmiş üç kişi içeri dalıyor. Hiç konuşmadan şöminenin başına koşup ısınmaya çalışıyorlar. Yerimden kıpırdamadan adamları süzüyorum. Biraz ısınup kendilerine geldiklerinde beni fark ediyorlar. "Yetkili siz misiniz?" diye İngilizce soruyor içlerinden biri. "Hayır, ama biraz bekleyin, şimdi biri gelir" diye yanıtlıyorum. Adamlar birbirlerine bakıyor. Hallerinden belli, aşırı yorgunlar. Benimle konuşan kişi diğerlerine dönüyor ve bu kez Türkçe olarak (!), "Bu herifin bir b.k bildiği yok. Bunlar şimdi bizi saatlerce bekletir. Ne dersiniz beyler başka yere bakalım mı?" diyor.

Dünyanın ta bu ucunda Türklerle karşılaşmanın şaşkınlığı içindeyim. "Azıcık sabredin canım, kızcağız yoldadır... Olmazsa ben gider bulurum" diyorum ben de Türkçe. Adamlar hayretle bana dönüyorlar. Belli ki bu kadar düzgün Türkçe konuşan bir 'Laponla' evvelce hiç karşılaşmamışlar! Bense gecenin bir vakti kiralık arabayla bu ücra bölgeye gelebilecek kadar maceraperest Türkler bulunduğunu öğrenmekten şaşkınım... Ah şu çilgin Türkler!

Luosto

“ DÖRDÜNCÜ GÜN, 11 OCAK ÇARŞAMBA

Bugünün programı yüklü... Kahvaltının ardından kar motosikletlerine atladığımız gibi kuzey tepelerindeki bir 'Amethyst' madenine doğru yol alıyoruz. Amethyst mor renkte yarı şeffaf bir taş, süs olarak kullanılıyor. Maden tepede olduğundan yukarı doğru tırmanıyoruz. Ancak Laponya'nın en yüksek yeri dahi 400 metreyi geçmiyor. Bu yol hepsinden güzel! Yükseldikçe buzlaşmış kar yoğunlaşıyor, ağaçlar büyüleyici bir görünüm kazanıyorlar. İnsan kendisini Yüzüklerin Efendisi'nin 'Orta Dünya'sında sanıyor!

Zirveye ulaştığımızda, küçük bir kulübenin kapısında kovboy şapkalı iri yarı bir adam bizi karşılıyor. Belli ki bizi bekliyor. Şapkadaki metal yıldız bakılacak olursa, buranın şerifi! İçeriye buyur ediliyoruz. Kahvelerimizi içtikten sonra, şerif bizi ders nizamına sokuyor. Üç gündür bu düzene alışkınsınız! Şerif anlatıyor: "Buzullar oluştuğunda... 2000 milyon yıl önce..." Şerifin buzul çağından günümüze gelmesi tam yarım saat sürüyor! Ama şikâyetçi değiliz, donmuş ayaklarımız ancak kendine geliyor.

”

AMETHYST MADENİ

Madenin adı *Lampivaara*. Şerifin iddiasına göre Avrupa kıtasında yalnız burada Amethyst taşı çıkartılıyor. Bu taşın dekoratif işlevinin dışında çok sayıda özelliği varmış. İnsanın konsantrasyonunu artırdığına, stresi azalttığına inanılıyormuş. Tedavi edici özellikleriyse saya saya bitmiyor... Ayrıca yorgunluğu gideriyor, elektronığın yaydığı negatif enerjiyi yok ediyor, yaratıcı düşünceyi geliştiriyor ve daha bir sürü...

Amethyst, adını Yunan mitolojisinden alıyor. Kutsal kitaplarda adı 'pis-kopos taşı' olarak geçiyor. Şerif bize *Lampivaara* madeninin öyküsünü de anlatıyor: 1970'lerde açılan maden, aynı taşın bazı Latin Amerika ülkelerinde bulunmasıyla birlikte önemini büyük ölçüde yitirmiş. Bunun üzerine maden halka açılmış. Bugün madenin iki binin üzerinde hissedarı varmış. Bu kadar çok sayıda hissedar olmasının nedeni basit: Hisse senetleri, hem de çerçevenilmiş olarak, çikıştaki mağazada satılıyor! Çerçeveseli bir hissenin ederi sadece 135 Avro, buzdan ucuz! Üstelik promosyon da var: Hisse alanlara yerel bir sanatçının orijinal kara kalem çalışmasını da armağan ediyorlar. Şerifimiz buzulların erimesiyle bir-

likte içinde bulunduğumuz madenin de yok olacağını ama bu felaket için önümüzde en az 10 milyon yıl olduğunu vurguluyor. Dayanamayıp, "Küresel ısınmaya rağmen mi?" diye soruyorum. Şerifin yüzü düşünceli bir hal alıyor, "Evet, bu durumda önümüzde en az 50 yıl var!" diyor bilgîççe. 10 milyon yıldan bir anda 50 yıla inebilen bir adamla pazarlık edilemeyeceğine hükmedip susuyorum. Amethyst'e dönecek olursak, 2000 milyon yıl önce oluşan bu kıymetli taşı edinebilmek için sert kayaları kırmak gerekiyor. Amethyst kırıldığında, kendiliğinden prizmatik bir şekil alıyor. 'Peki, bu kayaları kıracak işçileri nereden buluyorlar?' diye kendi kendime sormadan edemiyorum... Ders bitiminde, bulunduğumuz kulübenin karşısındaki barakaya alınıyoruz. Aslında burası madenin girişi... Dar ve karanlık bir dehlizden aşağı iniyoruz. 50- 60 metre aşağıda, zayıf bir ışıkla aydınlatılmış loş meydana duruyoruz. Yerler irili ufaklı taşlarla dolu. Maden burası ama ortalıkta maden işçisi görünmüyor. Şerif, elleri belinde, ortadaki bir taş yığının üzerine çıkıyor ve talimatını veriyor: "Herkes şu kenardan kendine bir çekiş seçsin! Önünüzdeki büyük taş-

ları kıracaksınız! Bulacağınız Amethyst taşlarından sadece bir tanesi, o da avucunuzun içine sığması şartıyla, sizindir! Fazladan alacağınız her taşı ve avucunuzun içine sığmayanları tartacağım. Bunlar için bedel ödemek zorundasınız! Bol şans!"

Tesadüf eseri sırt çantamda minik bir cep feneri var. Şerife çaktırmadan fenerin ışığını kırık taş yığınına doğrultuyorum, mucize gerçekleşiyor. Küçük bir taş, ışık huzmesinin altında parıldayarak 'al beni' diyor. Ben taşımı bulacağıma, şans taşım beni buluyor!

Şerif elimdeki taşta bakıp onaylıyor, "En değerli Amethyst taşını buldun!" Sonradan aynı sözleri herkese söylediğini öğreneceğim. Madenden çıkarken herkes mutlu! Sevincimiz amethyst taşlarına sahip olmamızdan değil, şerif nezaretindeki zorunlu maden işçiliğinden kurtulmuş olmamızdan kaynaklanıyor!

Kar motosikletlerimize atlayıp yeniden Luosto'nun yolunu tutuyoruz. Yol boyunca sık sık durup bolca fotoğraf çekiyoruz. Luosto'da hüznü bir şekilde motorumla vedalaşıyorum. Oysa birbirimize ne kadar da alışmıştık!

GÖLDE BALIK AVI

Köyün meydanında iki minibus bizi bekliyor. Minibüslerden birini Sebastien kullanıyor. İstikametimiz on beş dakikalık mesafede bulunan donmuş bir göl. Amaç balık tutmak! Gölün adını hatırlamıyorum, zaten bulunduğumuz yöre adeta gravyer peyniri gibi, delik deşik! Göle vardığımızda, her zamanki gibi manzaranın güzelliği karşısında donup kalıyoruz.

Laponlar bu yıl havadan şikâyetçiler. Bazı göller tam olarak donmamış. Haliyle gölde balık tutmak tehlikeli; gruptan ayrılmamız öneriliyor. Donmuş bir derenin ağzında genç bir Lapon bizi bekliyor. Yeni dersimizin konusu: Gölde balık tutmak!

İlk iş, sağlam ve kalın bir buz yüzeyinin üzerinde bulunmayı garantilemek. Kontrol için ayaklarımla zemine birkaç kez sertçe vuruyorum. Bir anda çatlasa ne olacağım Allah bilir! Zeminden emin olunca, ağız kısmında keskin bıçakları olan dev bir burguyu buza saplıyoruz. Ardından, bir tirbuşon gibi burguyu saat istikametinde çeviriyoruz. Az bir gayretle ayaklarımızın altında 20-25 santim çapında düzgün bir

delik oluşuyor. Küçük bir kepçeyle deliğin içinde yüzen buz parçalarını topluyoruz ki yenden donup deliği tıkamasınlar. Daha sonra genç Lapon'un dağıttığı oltalara suni yemlerimizi takıp çukurdan aşağı sallandırıyoruz. Bundan sonra yapılacak tek bir iş var, sabırla beklemek...

İlk balığı tutmak nasılsa Sebastien'e nasip oluyor. Yakalanan balıklar arttıkça çok küçük olanları gerisin geri göle atmak istiyoruz ama eğitmenimiz bizi engelliyor. Ona göre küçük balıklar gölü kirletip zarar veriyorlar. Aynı görüşte değiliz ama itiraz edemiyoruz, zira belinde parıldayan büyükçe bir bıçak var!

Bu esnada buzun üzerinde kocaman bir ateş yakılıyor. Laponya'nın hemen her köşesinde satışta olan süslü ve keskin bıçakların ne işe yaradıklarını öğreniyoruz: Ağaç dallarını kesip yontarak şiş yapmaya! Laponumuz yakalanan balıkları bıçağıyla temizleyip şişlere geçiriyor. Biz de bu temizlenen balıkları kızartmak için memnuniyetle ateşin başına üşüşüyoruz. Balık yemeyi çok seven biri olarak Laponya'da tercihim: Kesinlikle geyik eti!

LUOSTO KÖYÜ

Göl üstündeki pikniğimiz havanın iyice kararmasıyla birlikte son buluyor. Saat 15.30'da Luosto'ya geri dönüyoruz. Eve girmeden önce köyü biraz gezmek istiyoruz. Aslında burası köyden ziyade iki oteli, üç lokantası, bir marketi ve iki de hediyelik eşya mağazası bulunan turistik bir merkez. Küçük bir de kilisesi var. Dört kişi kapasiteli bu kilise sadece kış aylarında faal; yaz döneminde yok çünkü eriyor! Kilisede mum yakılamıyor zira mum alevinin duvarları eritme riski var. Rahip, kilisesiyle çok gurur duyuyor; mekânın dibindeki Meryem Ana ile İsa yontusunu şişinerek gösteriyor: "Hepsini ben yaptım!" diyor. "Peki, yazın ne oluyor?" diye soruyoruz. Rahibin yüzündeki tebessümün yerini hüzünlü bir ifade alıyor, "Eriyor... Ama kış geldiğinde baştan yapıyorum, Tanrı'nın yardımıyla tabii!"

Kiliseden sonraki durağımız bir hediyelik eşya mağazası. Niyetimiz hatıralık birkaç bıçak almak. Tezgâhtar bayan neşeli ve tombul bir Lapon hatunu, şarkı söyleyerek konuşuyor. Bütün sözcükleri bilindik şarkılara bağlamak gibi bir yeteneği var. Bir an arkamı dönüyorum ki, bizim kovboy şapkalı şerif de dükkânda. Bütün azametiyle kollarını kavuşturmuş, pür dikkat alışverişimizi izliyor. Anlaşılan mağazadan da sorumlu; ne de olsa 2.000 hissedarı var, hesap vermek zorunda!

Mağazadan ayrılıp markete giriyoruz. Bol miktarda balık konservesi ve bazı elzem temizlik malzemelerinin dışında fazla bir şey yok. İçki satılmıyor, sadece bira var. Kültüründe votka önemli yer tutan Finlandiya'da alkollü içki satışlarına tahdit getirilmiş, sadece devlete ait mağazalarda satılıyor, o da yüksek bedelle... Bunun nedenini Finlandiya'daki aşırı intihar vakalarına bağlıyor rehberimiz.

Akşam yemeği için bir değişiklik yapıp Rovaniemi'ye gitmeye karar veriyoruz. Laponya'nın başkentini gezerken bir de buz otel ortamını denemek niyetindeyiz. On kişi iki taksi tutup yola çıkıyoruz. Bir buçuk saatlik yolculuğun ardından kentteki Actric Müzesi'nin kapısına ulaşıyoruz. Saat 18.00 ve müzenin kapanmasına sadece yarım saat kalmış, haliyle gişe kapalı. Ama görevli ta Türkiye'den geldiğimizi öğrenince yarım saatliğine de olsa bizi içeri buyur ediyor. Müzede ta Buzul Çağından başlayarak Laponya'nın bugüne kadarki gelişimini izlemek mümkün. Tipik bir etnografi müzesi... Biz bu zaman yolculuğunu kan ter içinde koşarak gerçekleştiriyoruz. Yarım saatlik süre sonunda Laponlar hakkında hemen her şeyi öğrenmiş olarak müzeden ayrılıyor.

İkinci durağımız bir 'igloo' bar. Dışarıdan bakınca oldukça çekici bir görüntüsü var. Yarım küre şeklinde, tamamen buzdan yapılmış tipik bir Eskimo evi. İçerisi en fazla 20 metrekare, bembeyaz duvarlara yansıyan mor ve mavi ışık huzmeleri insanı etkiliyor. Hayret, tezgâhın ardında iki barmen var! Buz bardaklarda tek votkanın ederiye 8 Avro... Tek votka tek dikişte bitiyor! İkinci votkaya kıymadan barmenlerle biraz sohbet ediyorum. Neden iki kişi oldukları

anlaşıyor; karı-koca barı birlikte işletiyorlar. Türkiye'yi biliyorlar. Alanya'da iki ay çalışmışlar, fakat cehennemî (!) sıcaklara dayanamayıp cennet (!) ülkelerine geri dönmüşler... Sohbet ilerledikçe ayaklarımın karıncalanmaya başladığını hissediyorum. Ağzımdan çıkan buhar bıyıklarına takılıp anında donuyor. Çaresiz 8 Avro'ya daha kıyıyorum. Beş dakika bile geçmeden ikinci votkanın etkisi de geçiyor. Kendimi can havliyle sokağa atıyorum. Gerçekten de sokak bardan daha sıcak!

Saat akşamın yedisi, Rovaniemi halkı alışverişte... Ana caddede 20- 30 kişi var. Mağazalarda ise yoğunluk yaşanıyor, hemen her mağazada 2 - 3 müşteri mevcut. 35.000 nüfusu ile Laponya'nın başkenti Rovaniemi'de yaşam tüm hararetiyle sürüyor...

Son durağımız, akşam yemeğini yiyeceğimiz buz otelin lokantası. Kısa süren buz bar deneyiminden sonra bu yemek seansı kimseye cazip gelmiyor ama rezervasyon yaptırıldık bir kere... Bu kez taksilerimizle kentin beş kilometre dışına çıkıyoruz.

Lokantanın girişi gerçekten de çok etkileyici. Baştan sona buzdan bir avlu; avlunun tam ortasında büyük bir ateş yanıyor. Çevresinde de birkaç tane müstakil buz kabin var. Buzdan yapılmış yatakların üzerine geyik derileri serili...

Iglo Barı

Rovaniemi'de bir sokak

“ BEŞİNCİ GÜN, 12 OCAK PERŞEMBE

Uzanıp topluca birkaç fotoğraf çektiriyoruz. Lokanta kısmı yine buz bloklardan yapılmış büyükçe bir salon, mutfağı da içinde. Allah'tan üzerine oturduğumuz tabureler ahşaptan... Montlarımıza sarılı bir vaziyette titreyerek oturuyoruz. Yemek siparişlerimizi beklerken salonu inceliyorum. Üç ayrı bölümden oluşuyor. Bölümlerin birleştiği kısımda resepsiyon ve tuvalet var. Tuvaleti merak ediyorum. Loş bir kabin... Klozet ise normal, bildiğimiz seramikten yapılmış... Oysa buzdan bir klozete tünemek kimileri için ilginç bir deneyim olabilirdi! Yemeklerimiz porselen tabaklarda sunuluyor. Sıcak çorba midemi ısıtıyorsa da vücudum hâlâ üşüyor! Aklıma dışarıdaki ateş geliyor ve bir sigara içmek bahanesiyle dışarı çıkıyorum. Ateşin başında kendime geliyorum. Beni gören güvenlik görevlisi yanıma geliyor. Biraz sohbet ediyoruz. İfadesine göre Rovaniemi Rovaniemi olalı böyle kış görmemiş! Nehir ve göller henüz tam donmamış. Kış sporlarının pek çoğu yapılamıyormuş. Isı gündüz sıfır, geceleriye en fazla -2 derece oluyormuş. Bu nedenle otelin her yerinde soğutucular çalıştırılmıyormuş. Hatta sırf bu nedenle fazla müşteri de kabul edemiyorlarmış zira insan nefesinin duvarları eritme tehlikesi varmış... Küresel ısınma Rovaniemi'de otelcilik sektörünü vurmuşa benziyor! Hızla yemeğimizi bitirip, oldukça kabarık yemek faturasını ödedikten sonra kendimizi 'sıcak' so-

Bugün Kuzey Kutbu'ndaki son günümüz. Uyandırma servisinde görevli kızcağzın zamanında uyanamaması nedeniyle, planlanandan biraz daha geç bir saatte Luosto'yu terk ediyoruz. Programda Rovaniemi'de bir şehir turu ve Noel Baba'nın evini ziyaret var. Ancak bu kez akşam uçağını kaçırmamak adına şehir turunu kısa tutuyoruz. Aslında kentte yarı donmuş bir nehrin üzerinden geçen estetik bir köprü'nün dışında görülecek fazla bir şey yok... Almanlar, İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru kenti yerle bir etmişler. Savaş sonrasında inşa edilen bina ve meydanlar eski demir perde ülkelerinin havasını yansıtıyor. Otobüsümüz kent merkezinde ilerlerken rehberimiz birden heyecanlanıyor ve bir köşedeki McDonalds'ı göstererek bağıyor: "Bakin, bu Avrupa kıtasında, Kuzey Kutup Çizgisi üzerindeki son McDonalds'dır, buranın ötesinde başka McDonalds yoktur!" Bu son derecede mühim coğrafi ayrıntıyı derhal kameralarımıza kaydederek yola devam ediyoruz...

kağa atıyoruz. Çıkışta hesap yapmaktan kendimi alamıyorum. Ödediğimiz faturanın karşılığında lokantada geçirdiğimiz sürenin dakikası adam başı 7 Avro'ya geliyor! Dönüş yolunda sürekli gökyüzüne bakıyorum; ne yazık ki bu gece de aurora yok!

Buz Otel

Buz Lokantası

Buz yatakta

NOEL BABA'NIN EVİ

Kuzey Kutup Dairesindeki fantastik yolculuğumuzun son durağı, Noel Baba'nın kutsal evi! Meğerse Noel Baba tam da Kuzey Kutbu Çizgisinin üzerinde oturuyormuş... Aslında buranın öyküsü oldukça ilginç: İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda tamamen harabeye dönen Rovaniemi kenti Amerikalıların ilgisini çeker. Dönemin 'first lady'si *Eleanor Roosevelt*, okuduğu haberlerden etkilenir ve bölgeyi ziyaret etmeye karar verir. Laponlar bu ani ziyaret karşısında paniğe kapılırlar; Hanımefendiyi gezdirecekleri pek bir yerleri yoktur. Bayan Roosevelt ise Kuzey Kutbu Çizgisini (Arctic) görmek ister. Bunun üzerine yöneticiler tam da Kuzey Kutbu Çizgisinin geçtiği bir noktaya alelacele küçük bir baraka inşa ederler. Roosevelt bu barakada ağırlanır. Sonradan baraka ünlenir ve her nasılsa adı Noel Baba'nın evi olarak anılır.

Bugün artık o küçük barakanın yerinde yeller esiyor. Yerine, içinde çeşitli hediyelik eşya mağazaları ve lokantaların yer aldığı bir tesis inşa edilmiş.

Millet alışveriş faaliyetine girişmişken, ben Noel Baba'yı ve yaşadığı evi görme sevdasına kapılıyorum. Ancak eve ulaştığımda büyük bir hayal kırıklığına uğruyorum! Ne yalan söyleyeyim, haya-

limdeki Noel Baba'yı tevazu sahibi, Elf'lerini ise sevimli ve şefkatli yaratıklar sanırdım. Meğer Noel Baba bir AVM'de yaşıyormuş! Bina'nın girişi büyük bir hole açılıyor. Holün sol tarafında bir kafeterya, sağındaysa oyuncak mağazası var. Yanılmıyorsa Noel Baba armağan çuvalını bu mağazadan dolduruyor.

Kalabalığa karışarak Noel Baba'nın odasını buluyorum. Ancak kapının önünde bekleyen asık suratlı, sivri kulaklı Elf'ler yolumuzu kesiyor. Üzerimizdeki fotoğraf makinesi, kamera, akıllı cep telefonu gibi cihazlara el koymak istiyorlar. Anlaşılan Noel Baba fotoğrafa alerjik! Belki de inanç gereğidir, saygı duymak gerek...

Akıllı telefonumu hiç de güven telkin etmeyen Elf'e teslim etmeyi göze alamayarak çıkışa yöneliyorum. Fakat o da ne? Çıkış kapısının hemen bitişi-

ğindeki kalın perde birden aralanıyor. Gördüklerime inanamıyorum! Noel Baba loş bir odada tüm heybetiyle geniş bir koltuğa kurulmuş oturuyor. Ama oldukça asabi bir hali var. Yanı başındaki Elf'e kızgınlıkla bir şeyler homurdanıyor. Elf ise, yediği fırçanın ağırlığı altında, biçare kollarını iki yana açarak başını öne eğiyor. 'Elimden ancak bu kadar geliyor patron' havasında... Noel Baba'nın öfkesi dineceğe benzemiyor, ter içinde kalmış, giderek sesinin tonunu yükseltiyor. Azarlanan Elf, elindeki mendille Noel Baba'nın terini siliyor. Birden öndeki perde aralanıyor, ortalık aydınlanıyor, içeriye üç küçük çocuk dalıyor. Elf'ler onları Noel Baba'nın iki yanına yerleştiriyorlar. Peş peşe flaşlar patlıyor! Hemen ardından çocuklar dışarı gönderiliyor ve içeriye yeni bir grup giriyor. Noel Baba'nın neden bu kadar terlediğini anlayabiliyorum. Sivri kulaklı Elf'lere çaktırmadan Noel Baba ile fotoğraf çektiren bir Çinli'nin fotoğrafını çekiyorum. Umarım günah yazmamıştır! Rovaniemi'den ayrılmadan önce 3 Avro'ya kıyıp bir sertifika satın alıyorum. Kuzey Kutbu Çizgisine ayak basmış olduğum böylece resmen belgeleniyor. ■

Özel
İndirimler
Sizi Bekliyor

Düşlerinizdeki Yolculuk...

FIRSAT
TURLARI

★★★★★

Emerald Princess Gemisi ile Transatlantik

Kopenhag-Oslo-Kristiansand (Norveç)-Glasgow
Dublın-Belfast-Reykjavik-Oagartog-New York City
Cruise only

**1699 Euro'dan
itibaren (3891 TL)**

10-26 Eylül 2012

14 GECE
07 GÜN

★★★★★

Celebrity Equinox ile Transatlantik

Roma (Civitavecchia)-Floransa&Pisa (Livorno)-Provence
(Toulon)-Barcelona-Cartagena (İspanya)-Funchal,
Madeira Adaları (Portekiz)-Miami (FL, Lauderdale)

**775 Euro'dan
itibaren (1775 TL)**

26 Kasım - 10 Aralık 2012

14 GECE
07 GÜN

BU AYIN
ÖZEL
PROGRAMI

★★★★★

Celebrity Silhouette Gemisi ile Adriyatik&Akdeniz

Venedik (1)-Ravenna-Split-Kotor-Dubrovnik-Valetta
(Malta)-Catania (Sicilya)-Napoli (1)-Roma (Civitavecchia)
Paket tur

**1550 Euro'dan
itibaren (3550 TL)**

23 Ekim - 03 Kasım 2012

11 GECE
02 GÜN

★★★★★

Msc Orchestra ile Transatlantik

Cenova-Nice (Villefranche-sur-Mer)-Valencia-Casablanca
Tenerife (Kanarya Adaları)-Recife (Brezilya)
Salvador (Brezilya)-Rio de Janeiro

**760 Euro'dan
itibaren (1740 TL)**

25 Kasım - 10 Aralık 2012

15 GECE
08 GÜN

★★★★★

MSC Poesia ile Transatlantik

Cenova-Barcelona-Casablanca-Funchal, Madeira Adaları (Portekiz)
Bridgetown (Barbados)-Pointe à Pitre (Guadeloupe)-St. Thomas
Freeport (Bahamalar)-Miami (FL, Lauderdale)

**550 Euro'dan
itibaren (1260 TL)**

11-17 Kasım 2012

14 GECE
07 GÜN

düşlemekte
kalmayın!

*Belirtilen fiyatlarda Türk Lirası karşılığı 1 Euro: 2,25 TL kuru baz alınarak hesaplanmıştır. Fiyatlar günlük kur hareketlerine göre değişiklik gösterebilir. Belirtilen paket programlarında fiyatlar çift kişilik kabinlerde kişi başı olup, belirtilen bölgedeki gemi ve otel konaklamaları, uçaklar, transferler, lokal sigortası ve tım vergileri dahildir.
*Bilgi ve rezervasyon için acentamızı arayabilir, farklı programlarımız için www.ctc.com.tr adresimizi ziyaret edebilirsiniz.

Cemil Topuzlu Caddesi, Hasan Ali Yücel Sokak,
As Apartmanı, No:1 Daire:2 Çiftahvuzlar / İSTANBUL
Telefon: 0216 385 44 14 • Faks: 0216 385 56 69

info@ctc.com.tr • www.ctc.com.tr

Şişli'de bir apartman

Bu yeni yazı dizisinin geçen ay yayımlanan ilk bölümünde siz sevgili okurlara ailemin başroldeki fertlerini tanıtmış ve üç nesil bir arada yaşamın nasıl olacağını ipuçlarını vermiştim. Ancak önce sunmam gereken üç tane "konuşan fotoğraf" var.

İlk fotoğrafta yeni evli annemle babamın arasında oturan minicik yaşlı kadın, babamın babaannesi, ilk yazımda belirttiğim gibi soyunun ilk Rabi Akiva'ya dayandığına inanılan Fortüne Asseo. 1950'lerde çok uzun yaşayan insanlara pek sık rastlanmazdı. Fotoğrafta seksenli

yaşlarının ortasında olan (yani tahminen 1860 dolaylarında doğan) bu hanım, en büyük kız torunu olan büyük halam Fortüne'nin üç oğlunu da görme şansına sahip olduğu gibi, fotoğraf çekildikten iki yıl sonra benim doğumuma da tanık olmuş.

Annem, babam ve babamın babaannesi Fortüne Asseo, 4 Mart 1951

Şimdi de sırada, bakmasını bilenlerin, büyükannelerim hakkında fikir edinmesini sağlayacak iki fotoğraf var. Öznelerin beden dili, bu iki hanımın yaşam tarzı ve karakterleri hakkında epey bilgi veriyor ama hemen belirtmeliyim ki, uyandırdıkları izlenimlerin hepsi doğru değil.

Babaannem fotoğrafta size ne diyor?

“ Ben otoriter bir kadını. Ufak tefek olabilirim ama bastığım yeri titretirim. Buna karşın hayattan keyif almasını bilirim. Elimde sigara olduğuna bakmayın, içmeyi beceremem aslında. Kocam Lazar, kırk küsur yıl boyunca günde üç paket sigara içti; gündüzleri yetmez, geceleri de kalkardı birkaç tane tütürmek için. Ama korku dağları bekler derler, öyle değil mi? Bir ameliyat öncesinde ailenin tembihlediği doktor, narkozdan uyanmak istediği takdirde sigarayı derhal bırakması gerektiğini söyledi ve aynı gün vedalaştı eski dostuyla Lazar. Hayat dediğin nedir ki? Uğraş didin... Bağışsız olacak ve kendine zaman armağan edeceksin. Her fırsatta kendini sokağa atacaksın. Varsın, ev kuşu kocan seninle gelmek istemesin. Üşenmeyeceksin, tek başına da olsa otobüslere binip kır kahvelerine, deniz kıyısına gideceksin. Arada bir, aile ve dostlarla açık havada yenen bir yemeğin üzerine bir keyif sigarası tellendirilmez mi? ”

Babaannem Estreya, 1950'lerin ortası

Dudaklar gülümseme çabasında, gözler hüznü... Bir şeyler anlatmak istiyor ama sözlerin ağzından çıkmasına izin vermiyor. Hayallerini seyrediyor gibi... Oysa âşık olduğu erkekle evlenmiş, bir erkek evlat doğurmuş yenilerde. Kasım ayında bir de kızı olacak. “Şimdilik” her şey yolunda.

Sevgi dolu ama çok kırılğan, üstelik ağır sağlık sorunları çeken bir kadındı anneannem. Uzun yıllar sonra dayımın eşi Nika'ya, kocası hakkında şu itirafta bulunmuştu: “Onu çok seviyorum ama ondan çok da korkuyorum.”

Bir parantez açmama izin verir misiniz? Fortüne, Mazaltov, Mazal, Mazi, Meyzi, Nika, Forti ve hatta Tuna'nın hep aynı ismin türevleri olduğunu bilir miydiniz? “Kısmetli, şanslı güzel olsun” anlamına gelen İbranice Mazaltov, devir değişince, örneğin Alliance okulları açılıp da Fransızca popüler olunca, Fortunée şeklini aldı. Sonra kısaltma amacıyla ilk hecesine ekler kondu, İngilizleştirildi; son hecesine ekler kondu, vb. Özetle demek istediğim şu ki; anneannem Mazaltov ile gelini Nika (Fortunika – fırtınacık, nasıl oluyorsa artık...) aslında aynı adı taşıyordu.

Anneannem
Mazaltov
13 Ocak 1925

Neyse, konuyu iyice dağıttık artık yazımızın başlığı olan "Şişli'de bir apartman" konusuna girelim. Annemle babam evlendi ama kendilerine ikili bir yaşam kurmaları söz konusu olamadı çünkü babaannem Estreya'nın oğlundan ayrılmaya hiç niyeti yoktu. Aslında o dönemde, hayat koşulları da bunu gerektiriyordu. Annemlerden altı ay

önce evlenen küçük halam Ester, gelin gittiği evde kayınvalidesi, kayınpederi, kayınbiraderi, eltisi ve (illa ki babaannesinin adını taşıyan) yeğeni Liza ile birlikte yaşıyordu. Kayınvalidesi Madam Eliza Levi, dünürü Estreya'yı bile korkutacak kadar sertti. Zaten Estreya hayatta bir Madam Levi'den, bir de damadı Max'tan çekinirdi.

Küçük halam Ester ile Max Levi'nin düğün resimlerinden biri. 1950, Zulfaris Sinagogu. Soldan sağa dedem Lazar Asseo, Max ve Ester Levi, dünürler Jozef ve Eliza Levi, babaannem Estreya, nişanlı olan annemle babam, öndeki küçük gelin Estreya'nın kız kardeşi Fortüne'nin (işte size bir Fortüne daha) büyük kızı İda.

Annemle babam evlendiklerinde, belki de kendilerinden beklenmeyecek bir atılım yapıp, o zamanlar geniş olan ailenin neredeyse tamamının yaşadığı Kuledibi'ni terk ederek Şişli'ye taşınmaya karar verdi. Buldukları ev Bomonti'de, Silahşör Caddesinin bira fabrikasına yakın bölümündeydi. Bugün adı Sıracevizler olan caddenin ucunda yani. Sıracevizler dediğiniz, mandaların büyük bir keyifle yayıldığı çamurdan ve mandıralardan oluşan bir tür bataklık. Babaannem Estreya her şeye rağmen doğaya yakın kalmayı başarmıştı!

Genç çiftin hemen çocuk yapmaya niyeti yoktu. Annem, hamile kalıncaya kadar çalışmaya devam etmek istiyordu. Oysa Estreya karşıydı bu fikre. *Bir kadının çalışması, kocasının kazandığı paranın bereketini kaçırırdı.* Nasıl olduysa, annem çalışmakta diretmemiş ve hamileliğinin son iki ayına kadar düzenli olarak işe gitmiş. Ofis havasını daha anne karnında iken soluduğumdan olsa gerek, en küçük yaşlarımdan itibaren sekreter olmayı

hedeflememe şaşmamak gerek.

Sanırım bu inadı, annemin Estreya'ya kabul ettirebildiği tek karar oldu çünkü kendimi bildim bileli, kayınvalidesi ile hiçbir konuda baş edemediğime tanık olamadım.

Annemlerin ilk oturduğu ve bugün hâlâ ayakta olan ev, dört kişinin ancak sığabileceği büyüklükteymiş. Bir tek salonu ferahmış. Odaları dar, balkon yok denecek kadar küçükmiş. İlginç bir komşuları varmış: Atatürk'ün manevi kızı Ülkü Hanım ile yeni evlendiği (ilk) kocası. O zamanlar komşular tanışıp selamlaşmak bir yana, düzenli olarak görüştüğünden, birlikte iskambil oyunları oynayıp eğlenirlermiş.

Annemle babam sabahları birlikte yola koyulur, Osmanbey'den otobüse biner, annem Karaköy'de iner, babam ise Eminönü'ye devam edermiş. Ancak dönüşte... Annem nedense eve tek başına dönmeyi sorun edermiş. Yol gözünde uzar, sokaklar birbirine karışır, anlamsız bir sıkıntı çekermiş. "Tuhaf" demek kolay ama annemin

yaşadığı endişenin altında, mutlaka ki yatan bir neden vardı. Neyse ki, babam üstelememiş, çalıştığı şirketten çıktıktan sonra hiç üşenmeden Karaköy'e yürümeyi ve her akşamüstü annemi almayı alışkanlık haline getirmiş.

Oysa Estreya ne mesafeleri dert ederdi, ne de yolu şaşırırdı. Zeki bir kadın olmasının dışında, annemin hiç olmadığı kadar girişken ve konuşkandı. Size büyük bir sır vereyim mi? Estreya'nın okuma yazması yoktu. Üstelik Yahudice dâhil, doğru düzgün konuştuğu bir dil de yoktu. Ağzı laf yapardı, o başka ama dilbilimi açısından hiçbir kalıp ve kurala uymayan bir lisan konuşurdu. Bu arada beden dilini inanılmaz iyi kullanırdı.

Babaannemin okuyamadığı için dertlendiğini hiç görmedim. Bir kere ki, bir hususu çok iyi anlamıştı (yanlış anladıkları da çoktu ama konuşmuş şimdilik bu değil): Amaçladığı yere giderken, kendisine eşlik edecek birini beklemek boşunaydı. O "birilerinin" her zaman yapacak başka

ve daha önemli işleri olacaktı. Bu, günümüzde de öyle değil mi, sevgili okurlar? Dolayısıyla Estreya kendine bir hedef seçer, otobüs durağına gider ve sora sora Ada'nın da yolunu bulurdu, Moda'nın da. Gittiği yerde ahbaplık edecek birilerini de mutlaka bulurdu. Örgü modeli bile alırdı yarım yamalak diliyle, hiç tanımadığı hanımlardan. Ancak yeni evli çifti tek başına gezmeye yollaması söz konusu bile olamazdı. Onlar nereye, o -ve ikna edebilirse eşi Lazar- da oraya. Bir istisna vardı tabii. Estreya, alt yazılı yabancı sinemayı hiç ama hiç sevmezdi. Onun için varsa yoksa bol şarkılı ve gözyaşlı Türk filmleri. Dolayısıyla annemle babam sadece cumartesi öğleden sonraları, birkaç saatliğine özgür kalabiliyordu.

Peki, sokak ismi bilmeyen Estreya, bir yeri tarif etmek zorunda kalınca ne yapardı? Öyle bir gözlem gücü vardı ki, yürüyerek yarım saat yol gidecek bile olsanız, size büyük bir kolaylıkla tespit edeceğiniz referans noktaları verirdi: *A la köşe, ay un bakkal, torna a la dereça, vaz a ver un kampo, despues una kaza mavi* (Köşede bir bakkal var, sağa dön, boş bir arsa, arkasından mavi bir bina göreceksin)...

İlk doğan evlât olarak Estreya'nın çocukluğu, annesi Ester'in art arda doğurup, büyütsün diye kucağına verdiği kardeşlerine bakmakla geçmişti. Benim bildiğim, ikisi erkek beş kardeştiler ama dünyaya getirilip bebek yaşta kaybedilenlerin sayısı çok daha fazlaymış. Hasköy'de bir terzinin yanına çırak verilmeden önce bir iki yıl kadar okula gitmiş ve Raşi harfleriyle yazılan Ladino'yu sökmüş. Alliance mektebine gönderilebilseydi, durum oldukça farklı olurdu tabii ama 1800'lü yılların sonlarından ve çok çocuklu, eğitimsiz ve sanırım bahtsız bir aileden söz ediyoruz.

Estreya için geçmiş, Hasköy'ün korkunç yangınları demektir, ki o yangınlar, ömrünün son yıllarına kadar hayatından eksik olmadı çünkü hem bizim oturduğumuz, hem de bitişik evlerde defalarca bacalar tutuştu, televizyon tüpleri patladı.

Ancak tatlı bir nostaljiye kapıldığında, bir zamanlar Ladino dilinde romanlar okuduğunu anlatırdı; bir tanesinin ismini hayal meyal hatırlıyorum: *"Fulanika la dezmaçalada"* (talihsiz bilmem kim). Çok yüzeysel bir araştırma yaptım, romanın tam başlığını bulamadım ama edindiğim bilgiye göre, on dokuzuncu yüzyılda çoğu Fransızca'dan olmak üzere 300 ila 500 roman Ladino'ya çevrilmiş veya uyarlanmış. Ayrıca Elia Karmona adında bir yazarın özgün romanları da yayımlanmış.

1920'lerde Ladino artık yazılmaz olmuş, Yahudiler kendi yarattıkları gettolarından çıkmaya yeltenmiş ve neredeyse aynı dönemlerde "Vatandaş Türkçe konuş" kampanyası başlamış. İşleri gereği şehrin dört bir yanına girip çıkan erkekler (şive sorunu dışında) Türkçeyi nispeten rahatça konuşabilse de, büyükannelerimin nesli (birkaç istisna dışında) kendilerini hiç doğru düzgün ifade edemedi. Bunda şaşacak bir şey yok. Varsayın ki, Cumhuriyet öncesinde Hasköy gibi bir semtte oturuyorsunuz. Esnafın neredeyse tamamı Yahudi. İhtiyacınız olan ne varsa, elinizin altında. Rum komşularınızla anlaşabilmek için bir miktar Rumca öğreniyorsunuz ama Türkçe ile pek işiniz olmuyor. Birdenbire Türkçe konuş diye dayatılınca ve kendilerini ifade edemeyenlere neredeyse zulme varan doğrudan dolaylı bir baskı uygulanınca (O senelerin aşağılayıcı karikatürlerini bir düşünün! Bu konuda bilginiz yoksa, siz sevgili okurlarıma her zaman olduğu gibi Rıfat N. Bali'nin kitaplarını tavsiye edeceğim, karikatürleri hiç zahmetsiz bulacaksınız), kimi anneannem gibi sesini kısmayı yeğledi, kimi ise babaannem gibi inadına, yanlış yunluş ama hiç susmamacasına konuşmaya koyuldu.

Oysa Türkçeyi konuşma konusundaki hedefin, sadece Rum ve Yahudilerin nispeten toplu bir şekilde yaşadığı birkaç büyük şehri kapsadığını idrak etmek gerekiyordu. Ermenilerin hem sayıca çok daha fazla olması, hem de daha yaygın

1950'lerin ortası - Annem Suzan Şişli meydanında, caminin batıya, Abide-i Hürriyet Caddesine bakan cephesinin önünde. Ortamın ıssızlığı hakkında yorum yapmaya gerek var mı? Cami duvarının önünde sabahları amele pazarı kurulur, "günü kurtarmak" umuduyla erkekler, kamyonların gelip aralarından şanslı olanları "almasını" beklerdi.

bölgelerde ikamet etmesi sebebiyle onları bir önceki cümleme dâhil edemiyorum. Ancak taklit edilmeye ve düzeltilmeye değer şivelerin sadece üç dinsel azınlık grubuna özgü olduğu yanlışlığını açıklamak için, çocuk şarkısı diye söylenen ama aslında büyüklere ninni niteliğindeki "Orda bir köy var uzakta" sözleri yeterli olur sanırım.

O dönemde yapılması gereken, artık öğrenme yaşını geçmiş olan yaşlılara baskı yapmak yerine, bir sonraki nesli yıldırmasın, aksine teşvik ederek öğrenmesine fırsat tanımaktır. Olan oldu, geçen geçti diyeceğim ama... Geçmişten söz edince olmuyor işte.

Büyük halam Fortüne, annesinin “neredeysse yaşıtım” diyerek karşı çıktığı ama büyük bir aşkla evlendiği ve bütün çektiklerine karşın bir gün bile şikâyet etmediği kocası David Mayo ile arka arkaya dünyaya gelen üç oğlu Elyo, Lazar ve Albert. Özellikle ilk iki oğlan düz duvara tırmanan cinsten olduğundan, onları zorla objektifin karşısına oturtmak ortaya böyle tuhaf pozların çıkmasına neden olmuş.

Estreya ile torunu Albertiko. Babaannemin yüzündeki memnun ifadeye bakınız lütfen. Her iki fotoğraf da 1951 yılında çekilmiş.

Gelelim tekrar “Şişli’de bir apartman” konusuna. 4 Mart 1951’de evlenen annem, Eylül 1952 sonuna doğru hamile kaldı. Ertesi yıl temmuz ortasında doğmam bekleniyordu ama ben acele etmişim, nedense... Randevularıma hâlâ erken gitmem de belki aynı-meçhul- nedene dayanır. 24 Haziran 1953 Çarşamba günü, Şişli civarında bir işi olan Kohen dedem, tesadüfen Asseoları ziyarete gitmiş ve tam o sırada annemin sancıları tutmuş. İki dünür, annemi hemen Fransız Hastanesine götürmüş. Geleceğimin işaretini vermişim ama çıkmaya pek de niyetim yokmuş. Bütün gece uğraştırmışım annemi. Doktorumuz, dayımın Tıbbiye’den okul arkadaşı, ben dâhil birkaç neslin ebe babalığını yaptıktan sonra bayrağı oğlu Moşe’ye devreden Dr. Şalom Benhabip’ti. İşin kolayına kaçmazdı eski hekimler. Bir tehlike olmadığı sürece, kıvrın bakalım.

Bütün gece annemin başında bekleyen Estreya’nın en büyük arzusu hiç kuşkusuz, oğlundan bir erkek torun sahibi olmaktı. Büyük kızının art arda üç oğlan, küçük kızı Ester’in ilk seferinde maalesef ölü doğan bir oğlan, kendisinin (randevulaşmış gibi hep beş yılda bir) iki kız arasında bir oğlan, dünürünün ise daha yeni evliyken on bir ay ara ile bir oğlan ve bir kız dünyaya getirmiş olması, umutlanmasına neden olmuştur mutlaka.

Ne var ki ertesi sabah erken bir

saatte çıka çıka ben çıkagelmişim. “Erken saat kaçıtır?” diye sorduğumda kimse doğru dürüst cevap veremedi. Gün ağarmış ama anneannem Kuledibi’nden Taksim’e gidebilmek için otobüslerinin çalışmaya başlamasını beklemek zorunda kalmış; hastaneye vardığında (onu kayınvalide, Estreya’yı ise anne sanmışlar) ben daha teşrif etmemişim. Geceyi evde geçiren babam hastaneye ulaştığında ise artık doğmuşum. (Babam biraz ağırdan mı almış ne?) Bilin bakalım ben saat kaçta doğmuşum? Havuz problemi gibi, değil mi?

İlk kız torunu olmam ve gelenekler uyarınca adımın Estreya konması bile babaanneme yeterince gurur vermedi sanırım. Ama bir çocukla yetinecek değıllerdi kuşkusuz. Estreya çaresiz, umutlarını birkaç yıl sonrasına erteledi.

Doğumumdan sekiz gün sonra geniş ailenin katıldığı ve adımın haham tarafından takıldığı vijola denen bir tören düzenlenmiş. Yataktan çıkabilecek durumda olmayan annemin payına ancak yandaki resim düşmüş.

Herkes dünyaya geldiği günü kendi doğum günü olarak kutlar. Bense, annemin, büyük acılar çekerek anne olduğu günü kutlarım. Benim, acele etmek dışında bir katkım olmadı. Bütün zahmeti annem üstlendi.

Ben bugün doğmuşum / ama gün benim günüm değil / annemin günü /

Salonda vijola yapılırken, annem yatıyor. Doğacağım diye fıtık etmiş kadıncağızı (gerçek anlamda fıtık). Bir ara kucağına verildiğimde ise hüzünlü gözlerle bakıyor. Temmuz 1953

başarı / onun başarısı / annemi kutlayın!

Silahşör Caddesindeki evi hiç hatırlamam çünkü ikinci bir çocuk isteyen aile, o eve sığamayacağımıza karar vermiş. Babam bir yıl sonra yeni bir ev (kiralık tabii) aramaya koyulmuş ve Hanumefendi Sokakta tam istediği gibi bir Rum evi bulmuş. Sonra neler mi olmuş? Bir sonraki yazıya kismetse. ■

En küçüklüğümde beri aşılana hayvan sevgisi. Boyumdan büyük ayı ile arkadaşlık ediyordum.

Bu kez babamın kucagındayım. Sağda, duvarda asılı olan Kütahya tabak, eski olan her şeye inanılmaz değer verdiğimden, bugün kendi evimin duvarında.

Annem loğusa, kucagında ben, Temmuz 1953

Mama sandalyesine siya de pişar derlerdi (işeme sandalyesi). İnsanoğlu çoğu zaman mutfak ile tuvalet arasında bir çeşit boru gibi yaşadığından, sandalyeye takılan isimde bir çelişki de yok aslında. Arkamda görünen vazonun bulunduğu yüksek sehpa hâlâ ayakta.

Yine annemle ben, nasıl da kundaklamışlar o yaz sıcaklığında küçücük bebeği!

SORUYLA YAŞAMAK

BEYNİMİZDEKİ
SORULAR İLE
SORUNSUZ YAŞAMALI,
SÜREGELECEK
CEVAPSİZLİĞA
ALIŞMALIYIZ..

Bir soru geldiğinde aklına; herhangi bir şey ya da hiçbir şey hakkında... Cevabı düşünmeye başladığın andan bulduğunu sandığın ana kadar geçen o zaman. İstemsiz bir zihin hareketi, sana rağmen durmayan bir ilerleme hali. Ne mutlu yeni sorular arayan haddini bilmezlere... Soluksuz, nesilsiz yeni bir özlemin filizlendiğini bilmek, bilmediğin bir boşlukta!! Düşün sorular mı senin, cevaplar mı?

Sormanın kendine has bir büyüğü, içten gelen bir coşkusu vardır. Karşındakine sormasan dahi kendine mutlaka sorarsın. İlk insandan bugüne bu gerçek hiç değişmedi bundan sonra da değişmeyecek. Her ne şartta olursak olalım sormaya devam edeceğiz. Tabi doğru soruyu sormak bilgi ile orantılıdır. Hatta doğru soruyu sorabilmek, cevabı bilmek kadar önemlidir. Bunun için, doğru düşünmek ve kendimizi doğru ifade edebilmek oldukça mühim. Zannediyorum yazımın bu bölümünde ifade özgürlüğünün ne denli zaruri olduğu da ortaya çıkıyor. Doğru soruları hür bir irade ile sorabilmek, gerçekleri öğrenmek ve onlar ile yüzleşmek için tek aracımızdır. "Sormak, cevabı almak ve öğrenmek bu Sokratik bir yöntemdir ve diyalektik bir yapıya sahiptir" der Gerald Benedict.

Zihnimizde yeni fikirlerin canlanması soru ile başlar. Bu fikirlerin gelişmesi ise ifade etme, öğrenme ve karşı sorulara cevap verme şeklinde olur. Burada tartışmanın önemi net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Sorular her zaman yeni düşüncelere açıktır, sorular her zaman yenilikçi ve gelişimcidir, sorular her zaman cevap arar...

Ne yazık ki, günümüz dünyasında sorulara açılan yollar kapatılmış, bu sayede cevaplar ile aramızdaki bağ kopartılmıştır. Sormayan, doğru soruyu sormayan insanların doğru cevaplara ulaşmaları ve bu şekilde bir yaşam kurmaları da imkansızdır!! Bu yüzden soran, sorgulayan nesillerin yetişmesi, geleceğimizin inşası açısından çok önemlidir. Ezberleyen, şıklar arasında doğru yanıt

arayıp kodlayan değil; araştıran, soran, anlayan, derinleşen insanlar yetiştirmeliyiz. İnsan olarak kalitemiz ne kadar yükselirse dünyamız da o derece güzelleşir, berraklaşır.

Sormak özgürlüktür. Sormak kalıplaşmışlığın dışına çıkmak, düşünce diktatörlüğüne başkaldırmaktır. Sormak dışı vurumun başlangıcı, hiç dinmeyecek içsel bir fırtınadır. Uzakları görmek, dik durmak, hissetmek, düşünmektir. Sormak sonuçtur cevap ise sebep. Bir köprü, yağmur bulutu, bereketli topraktır. Sormak ayağa kalkmış cesarettir. Bize düşünmemiz için dayatılan ne varsa ancak bu cesareti gösterdiğimiz takdirde silkeleyip atabiliriz zihnimizden. Yoksa bize dedelerimizden kalan bir cehaleti torunlarımıza devredeceğiz. Doğru soruyu sormak zamanın dışında kendini avlamaktır.

"Kalbinde çözülmeyen kalan her şey için sabırlı ol. Soruların kendisini sevmeye çalış, cevapları şimdi arama. Çünkü henüz onlarla yaşayamazsın. Ve mesele her şeyi yaşamaktır." Beynimizdeki sorular ile sorunsuz yaşamalı, süregelecek cevapsızlığa alışmalıyız...

Maalesef sormak, düşünmek giderek bizlerden uzaklaşıyor. Kendimizden öte daha büyük bir bütünün parçası olduğumuzu unutuyoruz (unuttuk bile). Çünkü zamanımızı yanlış sorular sorup yanlış cevaplar alarak harcıyoruz. Tabii ki bazı soruların cevabını şu anki bilgi düzeyimiz ile cevaplayamıyoruz. "İnsan aklının kendine özgü bir yazgısı vardır: Kuralları tamamen kendi doğası tarafından belirlenen bir bilgi türünde sorduğu birçok sorunun yükünü taşır, bunları görmezden gelemez, ancak kendi gücünün çok ötesinde olduklarından, onlara yanıt da veremez."

Sorular bizi daha ileriye götürecektir; kendi yarattığımız zorluklardan bizi arındıracak ve bilmediğimiz cevapları gösterecektir. O zaman da cevabını bilemediğimiz sorular olacaktır ve mutlaka onlar da cevaplanacaktır. Çünkü sorudan önce cevaplar yaratılır. Bize düşen doğru soruyu sormaktır... ■

ALAÇATI

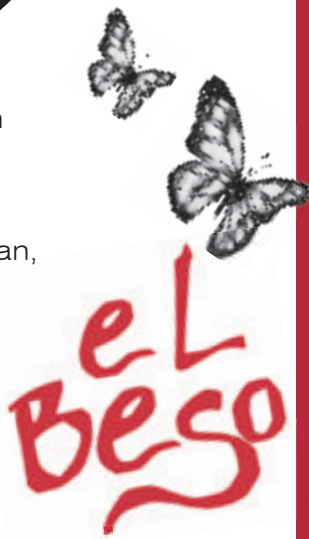
KURUÇEŞME

EL BESO Alaçati'da SEZONU açtı

"El Beso Restaurant & Bar" Alaçati'da yeni bir soluk olarak 2009 yılından beri hizmet vermektedir.. Alaçati, Ege'nin en güzel sahil şeridinde sahip olup, sörf severlerin cenneti olarak anılmaktadır.

"El Beso Restaurant & Bar" İtalyan, İspanyol ve Türk yemeklerinin seçkin yemeklerini bir araya getirdiği Akdeniz mutfağından oluşan geniş menüsü, ev yapımı İtalyan dondurması "Gelato" çeşitleri ve servis kalitesi ile Alaçati'nin en gözde mekânlarından biri olmuştur.

Muhteşem Boğaz manzarası eşliğinde, özel anlarınızı ve davetlerinizi farklı lezzetler ile unutulmaz kılın.

El Beso Restaurant&Club Alaçati
Yeni Mecidiye Mahallesi Kemalpaşa Caddesi
No:73/A Alaçati-Çeşme / İzmir
Tel: 0232 716 85 90

El Beso Restaurant&Club
Muallim Naci Cad. No: 64/D
Kuruçeşme - İstanbul
Tel: 0212 287 57 59
0212 257 02 93

www.elbeso.com.tr - elbeso@elbeso.com.tr

SİNEMA
Erdoğan MİTRANİ

AZ BİLİNEREN DÜNYA SİNEMALARI - 5

Çek ve Slovak Sinemaları -1

Alice / Jan Svankmajer

B

Birinci Dünya Savaşı öncesinde, Çek ve Slovak toprakları Macaristan ve Polonya'nın bir kısmıyla birlikte Avusturya-Macaristan İmparatorluğunun bir bölümüydü.

Franz Kafka, Jaroslav Hasek, Karel Capek, Milan Kundera, Josef Skvorecky, Vladislav Vancura, Bohumil Hrabal gibi büyük yazarları yetiştirmiş olan Çekoslovakya, savaş sonrasında, farklı ama benzer dilleri olan iki ayrı halkın birleştirilmesiyle, 1918'de kurulmuştur.

İkinci Dünya Savaşı öncesi Çekoslovakya, diğer ülkelerin reddettiği tüm sığınmacıları, özellikle Yahudi kökenli Almanları, vize ya da herhangi bir özel belge istemeden kabul etmiş ve Prag, faşizm karşıtlarının güçlerini eyleme dökmek üzere birleştikleri en önemli tarihsel merkeze dönüşmüştür.

İki dünya savaşı arasında demokratik yönetimi korumayı başaran tek Orta Avrupa ülkesi olan Çekoslovakya, Nazi ve Komünist işgallerinde bölgenin diğer ülkelerinin kaderini paylaşacak, ama bu demokratik geleneğin sayesinde, Çek ve Slovak toplulukları 1990'ların başında ayrılmaya karar verdiğinde, Yugoslavya'nın dağılışı sürecinde yaşanan dehşet verici olayların aksine, "Kadife Boşanma" adıyla barışçıl bir çözüm oluşturulacak ve 1992'de Slovakya ve Çek Cumhuriyetleri kurulacaktır.

Sinemada ilk dönem

Ülkede sinema, 1896 yılında, Lumiere'lerin bir temsilcisinin Prag'a sinematografi getirmesiyle başlar ve 1908'de Prag'da ilk sinema salonu açılır.

Cumhuriyetin kurulmasıyla üretimi artan Çek sinemasında genel eğilim ulusal klasik edebiyat, tiyatro ve çok satanların uyarlanmasıdır. 1930'larda, sesli filme geçildikten sonra, sinema endüstrisi yeni laboratuvar ve stüdyolarla gelişmeye başlar. 1933'te Prag'da ilk büyük stüdyo, Barrandov kurulur ve yeni yönet-

menler sinemaya katılır.

1939'da Münih Paktı'nın imzalanmasının ardından çok sayıda sinemacı yurtdışına gider. Birçok sanatçı ve yardımcı personel ise savaş boyunca ülkedeki sinema endüstrisinde çalışmaya devam eder.

İkinci Dünya Savaşı sonunda Alman işgalinden kurtulup SSCB güdümünde sosyalist bir halk cumhuri-

yetine dönüşen Çekoslovakya'da 1945'den beri devletleştirilmiş olan film endüstrisi Sovyet modeline uygun olarak yeniden yapılandırılır. 1947'de Prag'da ünlü sinema okulu FAMU kurulur. Batı ve Doğu arasındaki soğuk savaşın yoğun olduğu bu dönemde, çoğunlukla didaktik biçimde ve propaganda ağırlıklı olarak resmi görüşü yansıtan filmler yapılır.

Bütün bu savaşlar ve siyasi çalkantılar sırasında 1912 doğumlu Prag Sanat Okulu mezunu bir kukla sanatçısı, Jiri Trnka, 1945 yılında bir animasyon stüdyosu kurarak animasyon alanında yeni teknikler geliştirmeye başlar. Özellikle stop-motion kukla animasyonuna yoğunlaşan Trnka, hemen hepsi büyük yaşta izleyicilere yönelik olağanüstü filmler çeker. Animasyonu "çocuk işi" olarak gören yönetim, bu büyük ustayla pek uğraşmaz. Filmleri Cannes ve Rotterdam gibi festivallerden ödüllerle dönünce devlet onu "saygın" sinemacılar safında görmeye başlar.

Çek Yeni Dalga Sineması

Çekoslovak Sosyalist Cumhuriyeti 1960'ların başından başlayarak ekonomik olarak darboğaza girmeye başlar. 1963'lerde ilk filmlerini yapmaya başlayan ve stüdyo sisteminin bağımsız, daha doğal, daha insancıl bir sinemayı amaçlayan *Milos Forman*, *Jaromil Jires*, *Vera Chytilova*, *Jan Nemec*, *Jiri Menzel*, ve *Ivan Passer* gibi yönetmenler Çek Sinemasının "altın çağı" olarak nitelendirileceğimiz "Çek Yeni Dalgası"nı başlatırlar.

Aslında bu dalganın temelleri 1950'lerde aralarında *Otakar Vavra*, *Vojtech Jasný*, *Karel Kachyna*, *Elmar Klos*, *Jan Kadar* ve *Frantisek Vlácil*'in bulunduğu bir önceki yönetmen kuşağının sinemadaki koyu Stalinist anlayışı yumuşatma çabaları ile atılmıştır.

Dalğanın öncülerinden biri de *Jiri Trnka*'nın *Ruka / El* filmidir (1965). Totaliter bir rejimde yaşamın alegorisi olan bu 17 dakikalık başyapıt, yönetmenin 1969'da genç yaşta ölümünden dört ay sonra yasaklanacak ve uzun süre sansürün raflarında kalacaktır.

Prag Baharı

1968 yılının başında Çekoslovak Komünist Partisi'nin kontrolünü ele geçiren *Alexander Dubcek* Nisan ayında, basının özgürleştirilmesi, tüketim maddelerine önem verilmesi, hatta daha demokratik çok partili bir hükümet kurulması gibi değişik ve önemli düzenlemeler içeren liberalleşme politikasının ilk adımlarını atar. Bu politika Sovyetlerin katı muhalefeti ile karşılaşır. Ağustos ayında yapılan müzakerelerden bir sonuç alınamayınca, Sovyetlerin ve Varşova Paktına bağlı müttefik devletlerin askerleri (Romanya hariç) Çekoslovakya'yı 20 Ağustos'da işgal ederler.

"Prag Baharı" olarak adlandırılan bu kısacık dönemin sona ermesi, "Çek Yeni Dalgası"nın oyunbaz

Şaka / Jeromil Jires

Kulak / Jeromil Jires

gözlemlerinin, keskin içgüdüsel eğiliminin, şiirsel görselliğinin, alaycı absürdlüğünün, şefkatli erotizminin ve ılımlı hümanizmasının da baskı altına girmesi demektir. İşgal öncesi planlanıp çekilen ya da hemen sonrasında, yetkililer henüz sinemayı kontrol altına alamadan bitirilen, aralarında *Jaromil Jires*'in *Zert / Şaka* (1969) ve *Kachyna*'nın *Ucho / Kulak* (1970) gibi ileride kült statüsüne erişecek olanların bulunduğu bir iki film de, gösterime girmeden yasaklanır ve ancak 1980'lerin sonunda, komünist ideoloji artık iyice çatlamaya başladığında "arthouse"larda ortaya çıkar.

Çekoslovakya Sinemasında Holokost

İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanlar, Çekoslovakya'da da toplama kampları inşa ederler. Soykırımı birebir yaşayan bütün ülkelerde olduğu gibi Çek sinemasında da soykırımla ilgili filmler çekilir. Bunların ilki, savaş sırasında gönderildiği Polonya'dan kaçarak sağ kalmayı başaran yarı Yahudi *Alfred Radok*'un *Dalekacesta / Uzun Yolculuk* (1949) filmidir. Ailesinin büyük bir bölümü Prag yakınlarındaki Terezín kampın-

da katledilmiş olan *Radok*'un, öyküsü bu kampta geçen filmi, uzun süre yasaklanmış olmasına karşın Çek Sinemasının klasikleri arasında sayılmaktadır. Bu filmden sonra sinema yap(a)masa da *Radok*, tiyatrodaki çalışmaları ile Yeni Dalga'nın esin kaynaklarından biri olur.

1960'larda, ilk gençliği toplama kamplarında geçen ve 1945'de tesa-düfen kaçıp kurtulmayı başaran Çek Yahudi'si ünlü yazar *Arnost Lustig*'in dört romanı birden sinemaya uyarlanı. *Zbynek Brynych*'in yönettiği *Transportz raje / Cennetten Taşınma* (1962), *Jan Nemeč*'in *Demanty noci / Gecenin Elmasları* (1963), *Antonin Moskalyk*'in *Dita Saxova* (1967) ve *Jirí Adamira*'nın yazarın en ünlü kitabından uyarladığı *Modlitba pro Katerinu Horovitzovou / Katherine Horowitz İçin Bir Dua* (yapım tarihi 1969, gösterim tarihi 1990).

Ancak Çekoslovakya'nın en ünlü soykırım filmi, *Jan Kadar*'ın "En İyi Yabancı Film" Oscar ödülünü kazanmış olan *Obchod na korze / Ana Caddede Üzerindeki Diikkân*'dır (1965). Güldürü ile dehşeti başarı ile kaynaştırılan bu film, bir yandan Yahudilerin Slovakya'dan Polonya'ya sürgün edilmesini anlatırken diğer yandan da olayı izleyenlerin kararsızlığını ve umursamazlığını inceden inceye alay ederek eleştirir.

Slovak yönetmenlerin çektiği, Hitler'in "Nihai Çözüm"ü ile yüzleşmeyi amaçlayan iki film ise, *Peter Solan*'ın *Boxer a smrt / Boksör ve Ölüm* (1963) ile, Ravensbrück'den sağ olarak kurtulan *Juraj Herz*'in grotesk kült klasiği *Spalovac mrtvol / Ölü Yakıcısı*'dir (1968).

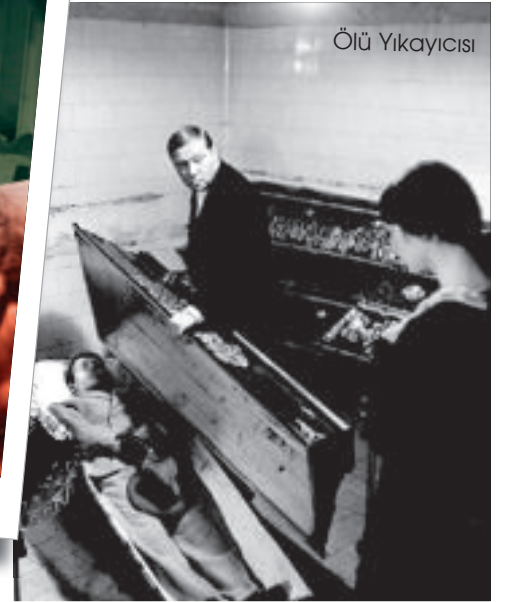
1968 sonrası "Normalizasyon" döneminde bu konuyla ilgili pek az film çekilir. Dönemin soykırımla ilgili az sayıda filminden biri yine *Juraj Herz*'in *Zastihla menoc / Gece Beni Yakaladı*'sıdır (1986). Komünizmin çöküşü ile, 2000'li yılların başında Soykırımı ve Çek Cumhuriyeti'nin Yahudi mirasını keşfetmek moda olur. Bu son dönemin (şimdilik) en dikkate değer örneği *Jan Hrebejk*'in, millî kimlik ve "öteki"yi kabullenme konularına eğildiği 2000 yapımı *Musime si pomahat / Ayır Düşük* filmidir.

Ana Caddede Üzerindeki Dükkan

Uzun Yolculuk

Ölü Yakıcısı

Gecenin Elmasları

Boksör ve Ölüm

Katerine Horowit için Dua

Ayrı Düştük

Dita Saxova

Başını belaya sokmama dönemi

1960'ların hayat dolu ve yaratıcı döneminden sonra 1970'ler ve 1980'ler sinemacıların en büyük sorununun "başlarını belaya sokmamaya çalışmak" olduğu yıllardır.

Bağımsız bir film yapabilmek için herşeyden önce, devamlı öküz altında buzağı arayan yetkililerin, filmin zararsız olduğuna ve rejim karşıtı göndermeleri olan bir alt metni olmadığına ikna edilmesi gerekir. Bunun en geçerli yolu da "tür filmleri"ne yönelmektir ki dönemin iyi filmlerinin hemen hepsi, yönetimin önemsemediği, zararsız bulunduğu biçemlerde çekilmiştir.

Jaromil Jires'in *Valerie a tyden divu / Valerie'nin Harika Haftası* (1970), yetkililere büyük olasılıkla komünist yazar *Vitezslav Nezval*'dan uyarlanan bir peri masalı olarak sunulmuştur. Ancak, kısmen gotik bir korku filmi, kısmen bir çocuk masalı, kısmen soft porno, ve kısmen siyasal alegori olan *Valerie*, sonuç olarak Çekoslovakya'nın en ünlü dehşet filmlerinden biridir.

Filmin büyük başarısı biraz da ülkenin çok güçlü bir masal geleneği olmasına bağlıdır. Bu geleneği en üst sanatsal düzeye taşıyan *Jiri Trnka*, ulusal kahraman sayılmış ve öldüğünde devlet töreni ile gömülmüştür. 1970'ler gerçekten de masal filmlerinin zirve yaptığı yıllar olmuştur. Ancak *Çekler Trnka'nın* olumlu mesajları kadar, türün en karanlık yüzüne de tutkuyla bağlıdılar. Karanlık, karamsar, iç bulandırıcı öykülerini hınzır bir mizah duygusu ile birleştiren *Jan Svankmajer* bu beklentiye en iyi karşılayan, en parlak ve en ünlü sinemacıdır.

Jan Svankmajer

1934'de Prag'da doğan *Svankmajer*, önce *Maske Tiyatrosu* ve *Siyah Tiyatro*'da yönetmen olarak çalışmış; daha sonra girmiş olduğu, karışık medyaları (film, müzik, canlı oyuncu vs.) kullanmakla ünlü *Laterna Magika*'da ilk kez sinemayla ilgilen-

Valerie'nin Harika Haftası / Jaromil Jires

miştir. 1964'den başlayarak yirmi yılı aşkın bir süre boyunca, stop-motion, canlı oyuncu ve canlı kukla gibi teknikleri bir arada kullandığı kısa filmler çekmiştir. Kelimenin gerçek anlamıyla bir "Surrealist" olan *Svankmajer*'in *Edgar Allan Poe*, *Lewis Carroll*, *Goethe* ve benzeri yazarlardan esinlenen bu filmleri, izleyiciyi avlamaya gelen soyut şeytanların iğrenç çabalarının sergilendiği içsel yolculuklardır. Öykülerinin felsefi ve siyasi yaklaşımlarının çileden çıkardığı yetkililer, daha az sorun yaratacağını düşünerek 1970'lerin sonlarına doğru *Svankmajer*'i edebiyat klasikleri üzerinde yoğunlaşmaya zorlarlar. İflah olmaz surrealistimiz de ilk uzun metrajı *Necoz Alenky / Alice*'de (1984), *Lewis Carroll*'un *Alice in Wonderland*'ından yola çıkar. Karışık medya tekniklerinin kullanıldığı film ilk bakışta yazarın klasik yüküne bağlı kalır gibidir. Ancak *Svankmajer*, uyarlama kavramını aşarak öyküsüne yepyeni bir anlam katmanı ekler. Film *Svankmajer*'in en hastalıklı, en karmaşık ve en büyüleyici çalışmalarından biridir...

1989'da komünizmin çöküşü ile, mâli sorunlar dışında bütün kısıtlamalar kalkmıştır. *Svankmajer*, birkaç kısa filmin ardından 1996'da *Marlowe*'un

"*Doctor Faustus*", *Goethe*'nin "*Faust*" ve başka anlatılardan da yola çıkarak, ruhunu şeytana satan adam efsanesini canlı oyuncuların, kilden animasyonların ve dev kuklaların içiçe yaşadığı fantastik bir dünyada yeniden anlatır. Çağdaş Prag'a aktarılan öyküde paralel bir kurguyla, ana karakterlerden biri romanın özgün metnini okurken, anlatılan olaylar filmde gerçekleşir. Neredeyse konuşmasız *Spiklenci slasti / Zevk Suikastçıları* (1996), tuhaf erotik takıntıların mahrem dünyasını keşfederken açık saçık ve tahrik edici olmamayı başarır. Kimbilir, belki de *Svankmajer*'in gözlemlediği karakterlerin hepsinin takıntılı olarak cansız nesnelere yarı organik bir yaşam temin etmeye çalışmaları, yönetmenin de ilk filminden beri kile, kuklalara ve benzeri cansız nesnelere hayat vermeye çalışmasının gerçekdışı bir aynasıdır. *Otesanek / Küçük Otik* (2000), çocukları olmayan bir çiftin bir ağaç kökünü evlat edinmelerini anlatan masalın uyarlamasıdır. Ancak kök canlanarak, insan yiyecek ve hiç doymayan korkunç bir canavara dönüşecektir... Bu filmde de *Faust*'taki yöntem kullanılarak olaylara paralel bir şekilde ana karakterlerden biri kitabı okumaktadır.

Zevk Suikastçileri
Jan Svankmajer

Hayatta Kalmak
Jan Svankmajer

2006 yapımı *Sileni / Cinnnet*, kapkara bir mizahla akıl hastanesini yönetmenin iki farklı yöntemini karşı karşıya getiren sürrealist bir korku filmidir. Hekimlerin biri sert bedensel cezalardan yanadır; diğeri ise hastaların her istediklerini yapmasını ister.

Svankmajer Edgar Allan Poe ve Sade' dan esinlenerek çektiği *Cinnnet'* te günümüzün çılgırından çıkmış dünyasını bir tumarhane olarak gösterir. Sonsuz özgürlüğe karşı kontrol ve ceza, tutuculuğa karşı özgürlük, Konservatizme karşı Liberalizm. Ama her ikisinin de en kötü taraflarının öne çıktığı modern yaşamda hiçbiri işe yaramamaktadır...

Svankmajer, 77 yaşında *Lewis Carroll*, *Franz Kafka*, *Luis Bunuel* ve *Salvador Dali* esintileri taşıyan genç işi bir filmle karşımıza çıkar: *Prezít svou život (teorie a praxe) / Hayatta Kalmak (Teori ve Pratik)* (2010). Bütün filmlerinde düşsel bir taraf olan *Svankmajer*, bu kez tamamen rüyalarla ilgili bir film yapar. Ancak bilinçaltındaki bu derinlemesine yolculukta, her zaman öne aldığı cinsellik ve yemek konuları bu kez korkutucu taraflarından arındırılarak eleştirel ama son derece komik bir bakış açısıyla anlatılır. Film, psikanalistin duvarında asılı duran *Freud* ve *Jung* portrelerinin canlanarak tartışmaya başlamasını izlemek için bile görülmeye değer...

Jiri Barta

Svankmajer, gibi masalların grotesk yönü ile ilgilenmiş olan 1948 doğumlu *Jiri Barta*, 1978'de kısa filmlerle başladığı sinemada ilk uzun metrajı *Kryšar / Fareli Köyün Kavalcısı'* nı 1985'de çeker. Karışık animasyon tekniklerine canlı fareleri de katan *Barta'* nın ünlü masaldaki bütün Hamelin'lileri kötücül, Kavalcıyı da ölüm meleği olarak gösteren filminin en çarpıcı yanı sadece görselliğindeki yaratıcılık değil, günümüz toplumunu kendi kendini yok etme yarışındaki lemminglere benzetişidir. *Barta*, 2009'da uzun metraja dönerek, Soğuk Savaş sırasında bir tavanarasının gizli ve büyülü ortamında geçen *Toy Story* ve *Tim Burton* karışımı bir film yapar: *Na Pude / Tavan Arasındaki Oyuncaklar*.

Animasyondan girince, bu tekniğin en üst düzeyde örneklerinin yıllardır verildiği Çekoslovakya'da bu konudan çıkmak kolay değil. Ama bizim biraz gerilere dönüp, eskilerden *Karel Kachyna* ve *Jan Kadar'* a, Çek Yeni Dalgasının bazıları günümüzde de çalışmaya devam eden ünlü yönetmenleri *Milos Forman'a*, *Jaromil Jires'e*, *Vera Chytilova'ya*, *Jan Nemeč'e*, *Jiri Menzel'e* ve *Ivan Passer'e* dönmemiz gerekiyor. Bir de 1980'ler sonrası film çekmeye başlayan yeni kuşaklar ve yeni yeni sinemaya giren gençler var. Bunların hepsi gelecek yazımızın konusu olacak tabii ki. ■

Tavan Arasındaki
Oyuncaklar

Yaz aylarında ishale! dikkat!

Hijyenik koşullara dikkat edilmemesi ve sivrisinek gibi haşerelerle mücadele yollarındaki aksamalar da yaz aylarında ishal sebepleri olan mikropların bulaşma yollarını arttırmaktadır.

Bu bir ilandır.

Ani başlayan ishaller genellikle 24 saat içerisinde 3'den fazla, anne sütü ile beslenen bebeklerde her zamankinden daha sık ve daha sulu dışkılama olarak tanımlanır.

İshaller enfeksiyon etkeni olan veya olmayan çok çeşitli sebeplerle ortaya çıkabilmektedir. Besinler üzerinde mikropların daha hızlı çoğalabildiği, soğuk zincirin daha kolay kırılabilirdiği, havuz, deniz ve akarsularda yaşayan mikropların sayısının arttığı yaz aylarında, ishal vakalarında da artış gözlenmektedir.

Hijyenik koşullara dikkat edilmemesi ve sivrisinek gibi haşerelerle mücadele yollarındaki aksamalar da yaz aylarında ishal sebepleri olan mikropların bulaşma yollarını arttırmaktadır.

İyi pişmemiş sebzeler ve et ürünleri, çiğ yumurtayla yapılan mayonez gibi soslar, iyi yıkanmamış malzemelerle yapılan salatalar ve uzun süre bekleyen yiyecekler ishal etkenlerinin kolayca çoğalmaları için uygun ortamlardır.

Tüm dünyada 5 yaş altı çocuklarda yılda 1 milyara yakın ishal vakası ile karşılaşmaktadır. İshaller kusma ve bazen de yüksek ateş ile seyredilebilmektedir. Sık tekrarlayan ishaller malnütrisyon dediğimiz beslenme yetersizliği kliniği ile de sonuçlanabilmektedir. Yerinde ve zamanında gere-

ken tedavi uygulanmayan hastalarda ölümlerle sonuçlanabilmektedir.

Hastanın sağlık durumunun klinik olarak ağırlaşmasının en önemli sebebi sıvı elektrolit dengesizlikleridir. Zaten tedavi yaklaşımının temel ilkesi de kaybedilen sıvı ve elektrolitlerin hastalığın ciddiyeti ölçüsünde ağızdan ya da damar yoluyla hastaya geri verilmesi, şayet tedavi gerektiren bir enfeksiyöz ajan söz konusu ise de antibiyotik tedavisinin başlanması şeklindedir.

Muayene bulgularının yanında tam kan sayımı, dışkıda mikroskopisi, antiyen aranması ve kültür yöntemleri, doğru tedavinin uygulanmasında hekimlere yol gösterici olan önemli testlerdendir.

Bazen tanı koymak ve bulaş yolunu belirlemek oldukça güçtür. Özellikle besin zehirlenmelerinde, ishal kusma ve ateş şikayeti olan tüm vakalar için tetkiklerin ayrı ayrı yapılması gerekmektedir. Paraziter enfeksiyon etkenlerin saptanmasında, tetkikin bir kereliğine yaptırılması değil, üç gün peş peşe alınan numunelerde parazit ve parazit yumurtalarının

Dr. Hüseyin Çoban

aranması ile tanı koyulabilmektedir. Halk arasında turist ishali olarak da adlandırılan, seyahat sırasında tüketilen farklı yiyeceklere bağlı olarak ortaya çıkan, bakterilerin neden olduğu, genellikle 2-3 gün süren ve şiddetli olmayan ishal durumudur.

Bulantı, kusma, barsak hareketlerinde artış (karında guruldama), mide krampları ve ishal söz konusudur.

Alınacak en uygun önlemler, kişinin kendi kültürüne yakın çeşitte beslenmesi, hijyen kurallarına uyması, sağlıklı ve ambalajlı su ve besinleri tercih etmesidir. Uygun diyet ve bol sıvı gıdaların tüketilmesi ile kendiliğinden geçmesi beklenir ancak bazen de damar yoluyla sıvı elektrolit desteğine ve antibiyotiklere ihtiyaç duyulabilir.

İshallerin, kişiyi kısa sürede dehidrate bırakacak kadar sık olması, aşırı sulu, kanlı veya mukuslu olması, ateş veya kusmanın olması halinde hiç vakit kaybedilmeden bir sağlık kurumunun acil servisine başvurması gerekmektedir.

Sıvı elektrolit dengesizliklerinin daha çabuk ortaya çıkabildiği, yaşlı ve de anne sütü ile beslenen çağlardaki hasta grubunda, erken tanı ve tedavi daha da önemlidir. Bu hastalarda ishal, kalp-akciğer, böbrek ve karaciğer fonksiyonlarını çok kısa süre içerisinde olumsuz etkileyebilmektedir. Zamanında tanısı konularak, uygun tedavisi başlanan vakalarda, endişe edilecek bir durumun olmadığı bilinmelidir.

BÖLGESEL FAZLALIKLARINIZI YAZA TAŞIMAYIN

Güneşin pırıltılarını her geçen gün biraz daha yoğun hissettiriyor olması ve yaklaşmakta olan yaz ayları, içimizde neşeli kıpırtılara neden olmakla beraber, aynı zamanda biz bayanları bölgesel fazlalıklarımız ve kilo problemlerimiz konusunda da biraz düşündürmektedir. Dolayısıyla oldukça soğuk ve uzun geçen kış ayları boyunca kalın ve bol giysiler içinde çok da fazla önemsemediğimiz bu bölgesel kilolar bugünlerde bizi rahatsız etmeye başlamış olabilir.

Hayatımızın herhangi bir döneminde, çeşitli nedenlere bağlı olarak yaşayabileceğimiz bu lokal fazlalıklar, yaşına ve boyuna göre normal görünüm ve kiloda olan bir kişinin vücudunun karnı, bel, basen, kalça gibi belirli yerlerinde oluşan ve depolanan yağ birikimleridir. Bu daha çok genetik olarak vücudumuzdaki yağ dağılımı ile ilgili bir durumdur. Dikkat ederseniz, giyinirken çok ince gibi görünen bir bayanın bikini ile belden aşağısının üstüne oranla daha geniş ya da kalın olduğuna çok sık rastlarız. Bunun tam tersi de mümkündür, bacakları çok ince olduğu halde üst bedeninde yağlanma olanlar da vardır.

Bu durum en çok alış verişe çıktığımız zamanlarda bize sorun yaşatır ve bir türlü bedenimize uygun giysi bulamayız, bel uysa basen uymaz, basen uysa bel oturmaz gibi. Kalçalarımız geniş olduğu için 42 - 44 beden aldığımız pantolonun beli bol gelir ve tabii buna benzer, sonu terzide biten daha nice örnek verilebilir. Aslında bu farklılıkların olması çok doğaldır. Çünkü her birimiz farklı gen özellikleri taşıyan, farklı metabolizmalara sahip varlıklarız.

Bununla birlikte şu da bir gerçektir ki: eğer bir mukayese yapacak olursak, bölgesel fazlalıklar, bayanlarda erkeklere oranla daha sık rastlanan

bir durumdur. Çünkü yaratılış gereği, kadın vücudunda kas oranı daha az, ancak yağ miktarı çok daha fazladır. Elbette ki, zaman içinde, yaşımızın ilerlemesine bağlı olarak metabolizmada görülen yavaşlama, aşırı, yanlış, dengesiz ve düzensiz beslenme, hareketsizlik, alınan bazı ilaçların yağ yakımını engelleyici yan etkileri, doğum ve menopoz gibi faktörleri de göz önünde bulunduracak olursak biz bayanların hayatımızın belirli dönemlerinde bölgesel fazlalıklar ya da kilo problemi ile karşılaşmamıza çok da şaşırılmamız gerekir.

Günümüzde çok genç yaşta kişilerde bile obezitenin her geçen gün hızla artmakta olduğu gerçeğinden yola çıkacak olursak, bölgesel fazlalıklar ve kilo problemi aslında sadece bayanların değil çocuk, genç, kadın ve erkek toplumun genelini ilgilendiren ve acilen önlem alınması gereken bir sağlık sorunudur. Ancak şu da bir gerçektir ki; hem estetik, hem de sağlık açısından hayat kalitemizi olumsuz yönde etkileyen bölgesel fazlalıklar kesinlikle bir kader değildir. Bu konuda kararlı ve disiplinli olmak, kendimize inanmak ve istikrarlı bir program uygulamak kısa bir süre içinde kendimizin bile hayret edeceği sonuçlar almamızı sağlayacaktır. Önemli olan sorunun varlığını kabul etmek, tarafsız bir şekilde

nerelerde hata yaptığımızı kendimize itiraf etmek ve bir daha geriye bakmamak üzere harekete geçmektir.

Bu konuda kişinin yaşı, kilosu, boyu, vücut yapısı, genetik özellikleri, vücuttaki yağ dağılımı, kullandığı ilaçlar ve mevcut rahatsızlıkları göz önüne alınarak problemin derecesinin belirlenmesi ve kişiye özel bir kür programının uygulanması gerekmektedir. Güzellik ve bakım sektöründe sürekli olarak devam eden araştırma faaliyetlerinin sonucu olarak geliştirilen teknolojik sistemler kilo vermeye hız katılması ve bölgesel fazlalıkların giderilmesi konusunda metabolizmanın hızlanması ve yağ yakımına bağlı olarak son derece etkili ve iyi neticeler vermektedir.

Bu sistemler içinde Kavitasyon da son dönemde hem dünyada, hem ülkemizde bu amaçla çok sık kullanılan ve güvenilir, sonuca götüren teknolojik özelliklerinden dolayı başarılı neticeler alınmasını sağlayan üstün özelliklere sahip sistemlerden biridir.

KAVİTASYON (Ultrason + Vakum Masajı)

Bölgesel İnceleme, Lokal Fazlalıklar ve Vücut Sıkılaştırmada Kavitasyon Farkı: Kavitasyon bölgesel inceleme ve vücutta depolanmış yağların giderilmesi,

selülitin azaltılması ve kontrol altına alınması, vücudun şekillendirilmesine yönelik uygulamalarda gelişmiş, ve en son teknolojik özelliklere sahip bir ultrason (ses dalgası) yöntemidir. Kavitasyon hem ülkemizde hem dünyada güvenle kullanılmaktadır.

Ultrason ses dalgaları kullanımı ile gerçekleştirilen kavitasyon yöntemi, depolanmış yağların parçalanması amacı ile uygulanmaktadır. Lokal yağlanmanın yoğun olduğu karın, kalça, bacak, bel çevresi ve basen gibi bölgelerde 30 dakika süre ile cilt

yüzeyinden uygulanan ve güvenilir bir yöntem olduğu için kavitasyon, damar sistemi ya da iç organlara zarar vermez.

Kavitasyon uygulamasında hedef cilt altındaki yağ dokusudur ve çalışılacak bölgedeki yağın yoğunluğuna göre, kişiye özel uygulamalar yapılmaktadır. İşlem sırasında ultrasonik ses dalgaları, uygulama yapılan bölgede su molekülleri ile etkileşime geçerek, enerjiye dönüşür, bir genleşme ortaya çıkar ve bu reaksiyon ile yağ hücrelerinin parçalanması sağlanır. Kavitasyon denilen bu etki, yağı sıvılaştırıp, açığa çıkan yağ asitlerinin lenf sistemi yolu ile vücuttan atılmasını ve enerjiye dönüşerek yakılmasını sağlar. Seans sonrasında idrarın daha yoğun olduğu gözlemlenebilir; bu parçalanmış yağların atılımı ile ilgili normal bir durumdur. Ayrıca seans öncesi ve sonrasında bol su içilmesi atılım açısından çok önemlidir. Atılımı hızlandırmak için günde 2,5 litre su içilmelidir. Kavitasyon sisteminde, hemen işlem sonrasında yine atılımı hızlandırmak amacı ile sistemin kendi bünyesinde yer alan titreşimli vakum masajı uygulanmaktadır. Bu yöntem dolaşımın hızlanması, serbest kalan yağ asitlerinin atılması ve dokunun toparlanması açısından önem taşımaktadır.

Kavitasyon kesinlikle invazif bir uygulama değildir ve herhangi bir cerrahi müdahale, deri altı enjeksiyon ya da kimyasal bir işlem söz konusu olmadığı için seans sonrasında kişi rahatlıkla günlük hayatına dönebilir. Uygulama sırasında cilt yüzeyine ultrason jeli sürülür, hiçbir ağrı, acı hissedilmediği gibi, uygulama sonrasında da herhangi bir morluk ya da kızarıklık oluşmaz. Uygulama sırasında sadece ultrason dalgalarının etkisi ile kulakta çınlamaya benzer bir ses duyulur. Bu zararsızdır ve işlemden sonra hemen geçer.

Kişinin problemine ve depolanmış bölgesel yağın yoğunluğuna bağlı olarak, kavitasyon toplam 6 ya da 8 seanslık kürler şeklinde haftada 1 kez yapılmaktadır, seans süresi 30 dakikadır. Her geçen gün gelişen teknolojinin yeni sistemleri ile ortaya çıkan Kavitasyon yöntemi sayesinde gözle görülür neticeler elde edilmektedir. ■

Kavitasyon ile ilgili sıkça sorulan sorular

1 Kavitasyon güvenilir bir yöntem midir?

Kavitasyon sistemi ultrasonic ses dalgaları tekniği kullanılarak uygulanan bir yöntemdir ve aslında bu yöntem çok uzun yıllar öncesinden günümüze kadar tıp alanında böbrek taşlarını kırmak amaçlı kullanılmış ve hala da kullanılmaktadır. Aynı mantıktan yola çıkarak tüm dünya ve ülkemizde bölgesel yağ fazlalıklarını gidermek konusunda da son derece güvenli bir şekilde kullanılmaktadır. Ancak tüm cihazlar, sistemler ve uygulamalarda geçerli olduğu gibi kavitasyon sisteminde de kullanılan cihazın doğru teknolojik özelliklere sahip olması ve ehil ellerde uygulanması gerekmektedir.

2 Uygulama sırasında herhangi bir acı ya da ağrı hissi var mıdır?

Uygulama sırasında rahatsız edici, fedirgin edici hiçbir acı ya da ağrı hissi yoktur. Sadece ses dalgalarının etkisi ile kulaklarda hafif bir çınlama duyulur ki bu çok normaldir. Ve işlemin bitmesi ile bu da son bulur.

3 Uygulama sonrasında cilt yüzeyinde herhangi bir morluk, kızarıklık ya da tahriş oluşur mu?

Hayır, oluşmaz. Çünkü uygulama sadece doku üzerine iletilen özellikteki bir jel sürülmesi ve bunun üzerinde probun tatbik edilmesi ile gerçekleşir. Dolayısıyla çok yoğun bir vakum ya da deri altına herhangi bir madde enjekte edilmesi söz konusu olmadığı için cilt açısından bir problem olmaz.

4 Uygulamanın takibi nasıl olmalıdır?

Öncelikle kişinin kavitasyon uygulamasına engel teşkil eden bir durumunun olup olmadığını bilmek açısından, sağlık bilgi formu doldurulmalı ve ilerleyen seanslarda yağ metabolizmasındaki değişimi net bir şekilde takip edebilmek için gereken ölçüm ve vücut analizleri yapılmalıdır.

5 Hangi bölgelere kavitasyon uygulaması yapılır?

Bölgesel yağlanmanın yoğun olarak gözlemlendiği kalça, basen, bacak üstleri, iç bacak, mide, bel, karın ve kol gibi bölgelere rahatlıkla uygulama yapılabilir.

6 Kimlere kavitasyon uygulanmamalıdır?

Karaciğer ve böbrek yetmezliği olan, karaciğer ve böbrek fonksiyonlarında sorun bulunan, damar tıkanıklık sorunu olan kulakta işitme ya da denge problemi olan, ayrıca bebek bekleyen hamile bayanlara,

süt veren annelere, yakın bir dönemde operasyon geçirenlere, vücutlarında kalp pili, metal ya da vücut protezi bulunan kişilere uygulanmaz.

7 Kaç seans uygulama gerekmektedir?

Kişinin problemine ve uygulama yapılacak bölgedeki yağ fazlalığına bağlı olarak 6 ile 8 seans arasında uygulama yapılır.

8 Kavitasyon ile beraber başka cihazlar da kullanılmalı mıdır?

Kavitasyon ile beraber mutlaka ve mutlaka atılımı desteklemek açısından Lenf Drenaj sistemleri kullanılmalıdır. Bunun dışında kişinin problemine göre küre Power Plate, Radyofrekans ya da Electroterapi gibi sistemlerle de desteklenebilir.

9 Seans süresi ne kadardır?

İdeal seans süresi 30 dakikadır.

10 Kavitasyon kürüne giderken nelere dikkat edilmelidir?

Seansa gitmeden önce ve seans sonrasında bol su içilmesi, ayrıca verilen özel kavitasyon beslenme programına seansı takip eden 48 saat süre içinde dikkat edilmesi çok önemlidir. Kişi bu kür süresince ve sonrasında özellikle yağlı, unlu ve şekerli gıdaların tüketimi konusunda gereken hassasiyeti göstermelidir.

11 Sonuçlar ne zaman görülmeye başlanır?

Kavitasyon lokal fazlalıkların giderilmesi konusunda son derece etkili bir yöntemdir ve kişinin problemine de bağlı olarak 2. ya da 3. seanstan itibaren gözle görülür bir şekilde fark hissedilir. Zaten bu yapılan analiz ve yağ ölçümleri neticesinde de net bir şekilde gözlemlenecektir.

Lavinia
Güzellik Salonu

16. Yıl

GÜZEL BİR YAZA MERHABA...

Bikini mi ? Kurabiyeler mi ?

8 seans Kavitasyon

+

8 seans Radyofrekans

+

10 seans Elektroterapi

+

10 seans Power Plate

+

10 seans Lenf Drenaj Masajı

**Bölgesel fazlalıklar ve Vücut Sıkılaştırma amaçlı
kürümüz için derseniz,
ÜCRETSİZ DENEME seansımıza katılabilirsiniz.**

Aytar cad. Duru Apt. 12/8 Etiler / İstanbul

(0212) 284 83 24 - 269 28 41

www.lavinia.com.tr

(soldan sağa) Michael Kors, Heidi Klum, Tim Gunn ve Nina Garcia

Project Runway'ın
gizli silahı

MICHAEL KORS

Yahudi
bir anne ve
İsveçli bir babanın
oğlu olan Kors,
televizyondaki rahat
hali ve özgüveni ile
dikkat çekiyor

“Moda dünyasında bir gün varsın, bir gün yoksun” sözü tanıdık geliyor mu? “Auf wiedersehen” günlük hayatına girmeye başladı mı? “New York’a gidince Mood’a uğrayıp kumaşlara dokunsam, hiç olmazsa oradan bir düğme alsam” diyor musun?

Her genç kızın rüyası Singer dikiş makinası’ sloganı eski bir reklamdan çok daha fazla şey ifade etmeye başladıysa, sokakta gördüğün her kıyafeti dikim kalitesinden fermuar seçimine kadar inceler buluyorsan kendini, sen de bir ‘Project Runway’ esirisin demektir!

Digitürk’un Show Plus kanalında ekranlara gelen Project Runway, ABD’de 2004 yılından beri yayınlanan, her sezonda yetenekli, yaratıcı, azimli tasarımcıların katıldığı bir moda yarışması.

YARIŞMACILARIN İŞİ ZOR

Her hafta verilen göreve uygun tasarım yapan yarışmacılar, kâğıt-kalem üzerinde çizdikleri hayallerini hayata geçirmek için kumaş seçiminden kıyafet dikimine, aksesuar seçiminden modelin saç ve makyajına hatta podyumdaki yürüyüşüne kadar en ufak detayla ilgilenip, tüm bunları zamana karşı bir yarış içinde tamamlamak zorunda. Görevler de öyle görüldüğü kadar kolay değil. Yarışmacılardan lise öğrencisi kızlar ve annelerini memnun edecek mezuniyet elbisesinden kadın güreşçi kıyafetine kadar farklı türde kıyafet tasarımlarını talep edilirken, malzeme olarak bazen kumaş, bazen hurda, bazen geri dönüşümlü malzeme, bazen de marketten satın alınabilecek ürünler gibi sıra dışı malzemeler kullanmaları ve ne olursa olsun estetik anlayışlarını kaybetmemeleri isteniyor. Yarışmacılar ünlü markalar veya dergi kapakları için tasarım yaparken, ilhamlarını bazen New York sokaklarında, bazen de müzede sergilenen sanat eserlerinde arıyorlar.

ÜNLÜLER JÜRİSİ

Ünlü model Heidi Klum’un sunduğu, Tim Gunn’un moda danışmanlığı yaptığı yarışmada, tasarımcı Michael Kors ve Vogue editörü Nina Garcia daimi jüri üyeleri olarak yer alıyor. Vera Wang’dan Diane Von Furstenberg’e, Nathalie Portman’dan Sarah Jessica Parker’a kadar birçok ünlü isim de konuk jüri üyesi olarak programa renk katıyor.

Jüri üyelerinden Michael Kors, yanık teni, hep siyah giyinmesi, rahatlığı ve güler yüzü ile programda dikkat çekiyor. Heidi Klum’un her bölümde Amerika’nın en iyi tasarımcısı olarak tanıttığı Kors’un her tür eleştiriyeye verebilecek esprili bir cevabı var. Hep yanık tenli olması ile ilgili sorulara kumsal aşığı olduğunu belirterek cevap veren Kors, “birinin Valentino’nun bayrağını taşıması lazımdır” demeyi de ihmal etmiyor. Hep siyah giyinmesini eleştiren bir yarışmacıya ise zamanında moda uğruna olabilecek her türlü çılgınlığı kendi üzerinde denediğini 80’li yıllara ait fotoğraflarını çekinmeden göstererek kanıtıyor. Her daim kullanılabilir parçaların çok daha işlevsel olduğunu anladığında siyah t-shirt, siyah blazer ceket, siyah kaşmir kazak kullanmaya başladığını anlatıyor.

“Reality şov mu? Televizyonda moda mı? Bu programı ancak moda ucubeleri, eşcinseller ve Heidi Klum’un bacaklarını görmek isteyen erkekler seyrediyor!”

Bu sözler ilk teklif edildiğinde jüri üyeliğini reddetmeyi düşünen Michael Kors’a ait.

Yarışma sırasında, özellikle de beğenmediği kıyafetlere yaptığı yorumlarla kızdırmak veya üzmetten çok şaşırtıp güldürüyor yarışmacılarla seyircileri. Kors bu programda başarılı bir stand up sanatçısını seyrediyormuş izlenimini uyandırıyor ve ilginç benzetmelerle süslü yorumlarıyla en ciddi ortamı bile yumuşatabiliyor.

"Bluz gerçekten çok güzel, etek ise... çöpe at beni diyor, dürüst olalım."

"Bu kıyafetleri görünce kendimi seks kulübüne gitmiş Papa gibi hissediyorum."

"Bu, cenazeye katılmış bir Fransız hizmetçisi."

"Scarlett O'Hara perdeleri yırtıp elbise yapmıştı, senin mankeninse yatak çarşaflarını üstüne sardı ve sokağa fırladı."

"Tatlı Shirley McClaine'e benzemiş, altın kalpli bir fahişeyi canlandırdığı haline."

"Eğer ceketi yünlü kumaştan yapmamış olsaydın, bana Xanax verdin ve uyuyakaldım diyecektim."

Amerikan Olimpiyat kafilesi için kıyafet tasarlanmasının istendiği hafta yarışmacıların biri sporla alakası olmayan geniş kenarlı bir şapka ile puantiyeli bir kokteyl elbisesi tasarladığında ne diyeceğini bilemeyen Nina Garcia'nın şaşkın halini gören Michael Kors gülümseyerek "aradığın kelime meshuggener, Yidişte aklını yitirmiş demek" diyerek güne damgasını vurmuştu. Bir başka yarışma gününde ise "bizde bir deyiş vardır" diye söze giren Kors yarışmacının fazla süslü, abartı tasarımı için en uygun kelimenin Yidişteki ongepotchket olduğunu söyleyivermişti.

YA MODACI, YA ARTİST OLACAĞIM...

Ünlü tasarımcının televizyondaki rahat hali ve özgüveni çocukluğunda reklam yıldızı olmasından kaynaklanıyor. Küçük yaşlarda "ya modacı ya artist olacağım" diyen Kors, kozmetik markası Revlon'un yüzü olan alışveriş-kolik Yahudi bir anne ile İsveçli bir babanın oğlu. Oğluna kendi arkadaşı gibi yaklaşan annesi o beş yaşındayken tekrar evlendiğinde isterse Karl Anderson Jr. olan ismini değiştirebileceğini söyler. O da en çok sevdiği iki isim olan Michael David'i seçip annesinin yeni kocasının soyadı olan Kors'u alır. Annesi gelinliğinin tasarımını yapması için Michael'a izin verirken, büyükannesi de onu drama derslerine götürür.

Çocukluğunda birçok reklam filminde oynayan Michael, daha sonra modada karar kılıp New York'ta iki yıl bu konuda eğitim gördü. Cher, Diana Ross, Barbra Streisand gibi dönemin yıldızlarının günlük kıyafetlerini satın aldığı Lothar's adlı butikte vitrin düzenleyici olarak çalışan Kors, 19 yaşında bu butik için kıyafet tasarlamaya başladı. 21 yaşına geldiğinde ise kendi adını verdiği koleksiyonu büyük mağazalardan Bergdorf

Goodman'da satılmaya başlanmıştı bile. O dönemde New York Magazine'de çalışan Vogue'un efsanevi editörü Anne Wintour'u ikna ederek koleksiyonunu gösteren 23 yaşındaki Kors, onun desteğini de alarak adını geniş kitlelere duyurmaya başladı. 1997'den 2003 yılına kadar Fransız modaevi Celine'in baş tasarımcısı olarak çalışan Kors daha sonra kendi markası üzerinde yoğunlaşarak erkek giyiminden ayakkabıya, çantadan parfüme birçok farklı sektörde adını duyurdu. Rahatlığın ön planda olduğu, kaliteli kumaşlar

kullanarak klasik parçalar yaratan Michael Kors sadelik, şıklık ve zariflikten ödün vermeden ufak detaylarla kıyafetlerini farklılaştırıyor. Gerçek insanlar için gerçek kıyafetler tasarlayan tasarımcı, aynı zamanda fiyatını da makul seviyede tutmayı başarabiliyor. Basit parçalarla iddialı parçaları bir arada kullanan Kors ilhamını Jacqueline Kennedy, Gwyneth Paltrow ve Ali MacGraw gibi isimlerden alıyor.

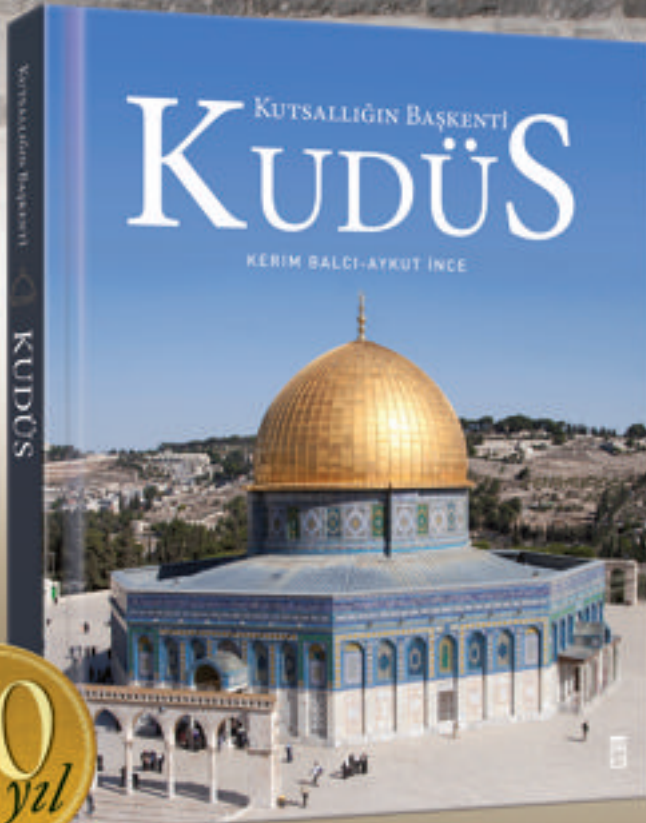
MICHELE OBAMA'NIN TERCİHİ

Moda dünyasında 30. yılını tamamlayan Kors, 2010 yılında aldığı Amerikan Moda Tasarımcıları Konseyi CFDA Yaşam Boyu Başarı Ödülü ile bu ödüle hak kazanan en genç modacı oldu. ABD Başkanı Barack Obama'nın eşi Michele Obama'nın Beyaz Saray tarafından yayınlanan ilk resmi portresi için seçimi de Michael Kors imzalı siyah, sade ama kesimi ile dikkat çekici bir elbise oluyor. Modacı uzun süredir beraber olduğu, şirketinin başkan yardımcılığını yürüten Lance LePere ile 2011'de dünya evine girdi.

Michael Kors hayranlarına ufak bir notum daha var. Ankara'daki Anıtkabir Müzesini gezerken oldukça şaşırabilirsiniz. Mustafa Kemal Atatürk'ün kişisel eşyalarına işlenmiş olan MK amblemi ile Michael Kors markasının logosu aynı! ■

Saklı gerçekleriyle KUDÜS KUTSALLIĞIN BAŞKENTİ

Eşsiz fotoğraflarıyla **Aykut İnce** ve ruhunuza işleyen kalemile **Kerim Balcı**, **Kudüs** kitabında, kutsal toprakların unutulmuş hikayelerini hiç görmediğiniz karelerle size sunuyor. Daha önce girip görüntülemenin mümkün olmadığı yerlerin özel izinlerle fotoğraflandığı kitap, tarihin mirasını ve kutsallığın değerini korumayı hedefliyor.

Her adımında tarih, hasret, coşku, hüznün ve inanç olan Kudüs'ün ruhunu hissetmeniz için, "**Kutsallığın Başkenti**"ni bu benzersiz kitapla yeniden keşfedin.

280 Sayfa, 25x30 cm
Renkli, Özel Ciltli

iyi ki kitaplar var...

timas.com.tr

facebook.com/timasyayin grubu

twitter.com/timasyayin grubu

Sıklık farklı stillerde saklı

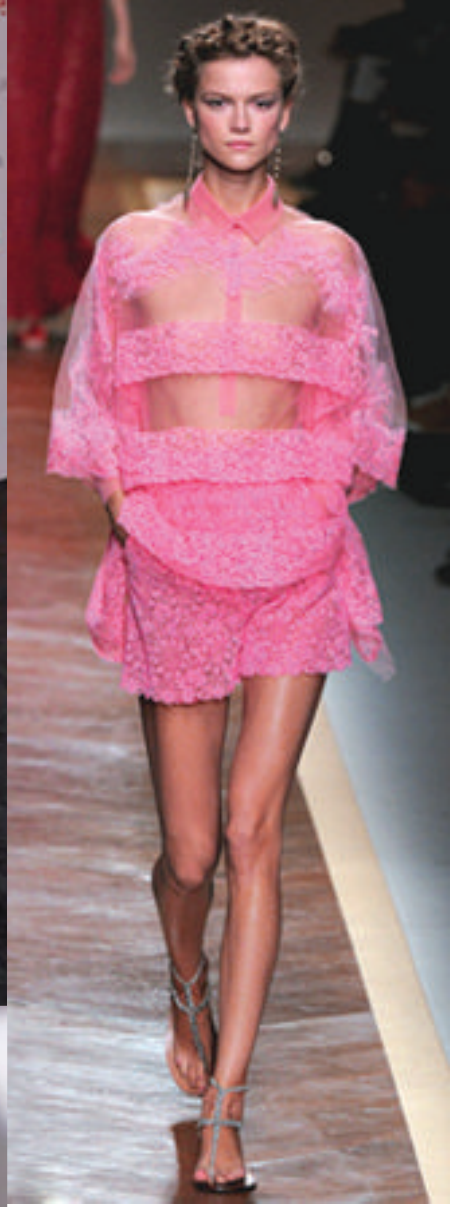
SEZON MODASI 'PEPLUM'

Son yılların en renkli yaz sezonun ön plana çıkan silüeti bel kısmını belirginleştiren peplum. Tasarımcılar ister Celine gibi futuristik veya Jason Wu'nun yaptığı gibi romantik tarzda olsun, ancak mutlaka bu silüete koleksiyonlarında yer verdiler.

Michelle Williams, Oscar'ı bu sene belki evine götürün isim olamadı ancak

Louis Vuitton imzalı elbisesiyle gecenin en iyi giyinenler listesine adını yazdırdı...

Vazgeçilmez dantel

Dantelin sadece özel günler için saklandığı, ve sadece utangaç gelinlerle birlikte anıldığı günler çok gerilerde kaldı. Tasarımcılar teknolojinin de yardımıyla her sezon danteli daha farklı şekillerde yorumluyorlar. Bu sezon podyumlarda danteli, Louis Vuitton defilesinde olduğu gibi, 'en masum hali beyazdan' neon renklere kadar birçok farklı yorumla görebiliyoruz.

Her yer çiçek açtı

Eğer bu sezon tek bir emprime parça alacaksanız tercihiniz çiçek desenlerinden yana olsun. Çiçek baskıları, Christopher Kane'in yaptığı gibi aplikeler, boncuklar veya baskılar şeklinde olabilir. Elbiselerden, pantolonlara, ayakkabıdan çantaya bu sezon her yer çiçek açtı. Dries Van Noten'in sergilediği gibi herkes farklı çiçek desenlerini bir arada taşıyamaz. Benim tavsiyem eğer çiçek desenli bir parça giyecekseniz diğer seçimlerinizin düz renkte olması...

Dolabınızın olmazsa olmazları: **NEON RENKLER**

Eğer henüz 20'li yaşların başındaysanız parlak neon renkler sizi biraz korkutabilir. Neon deyince aklınıza hemen annenizin fotoğraf albümünde gördüğünüz 80'lerden kalma fotoğraflar gelmesin. Belki küçük siyah elbisenizi incecik sarı neon bir kemerle renklendirmek istersiniz veya baştan aşağı neon giyerseniz; tercih sizin. Ancak bu sezon bu canlı renklere mutlaka dolabınızda yer vermelisiniz.

Grafik desenlerle sınırlarınızı zorlayın

Modada sınırları zorlamak herkese göre değildir. Ama risk almak ve sınırları zorlamak istiyorsanız, canlı renkler, büyük çiçekler ve digital grafik desenler size uygun olabilir. Geçmişe duyulan özlem, sanat enerjisi ve digital baskı bir araya gelince karşımıza ilkbaharın çarpıcı desenleri çıkıyor.

ROMANTİK PASTELLER

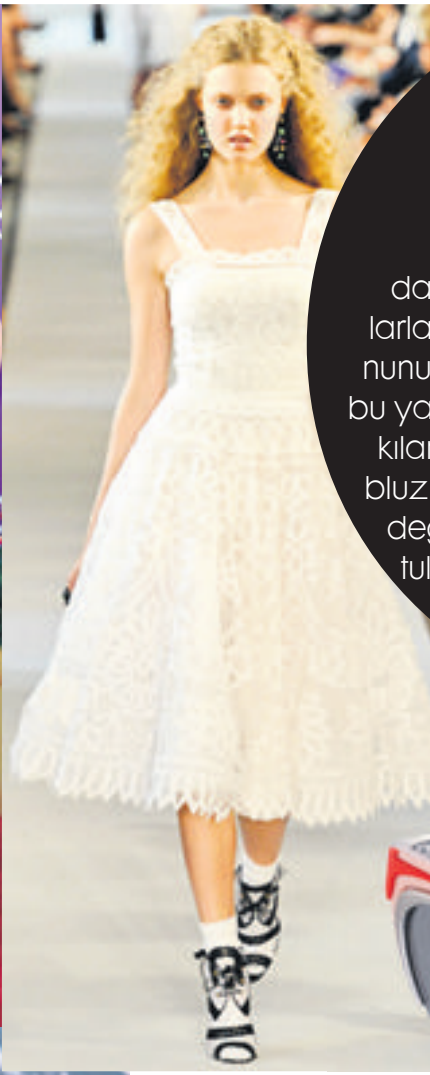
Eğer tekstil sektöründe çalışan tanıdıklarınız varsa eminim siz de onların bu kadar çok renk arasında seçim yapmakta ne kadar zorlandıklarını duymuşsunuzdur. Bir yerde canlı neon renkler diğer tarafta ise romantik pasteller. Bildiğimiz klasik kırmızı, mavi, yeşil gibi yaz renkleri bu sezon yerini mint yeşili, buz mavisi, acı limon sarısı, şeffali ve uçuk pembe gibi renklere bıraktı.

PLİSELER FAVORİMİZ

Eğer geçen yaz pliseli etekleri dolabınıza ilave etmediyseniz çok geç kalmış sayılmazsınız. Pliseler hala oldukça revaçta. Prada'dan, Chloe'ye birçok moda evi pliseleri kendi tarzlarında yorumladılar. Plise sadece podyumların değil, sokak modasının ve moda bloglarının da favorisi.

Bu yazın vazgeçilmezi; beyaz

Bu sezon beyaz şekilden şekile girdi. İster romantik dantellerle, ister fütüristik kıvrımlarla olsun beyaz bu yaz sezonunun da vazgeçilmezi. Ancak bu yaz sezonunda beyazı farklı kılan sadece pantolon veya bluz olarak kullanılması değil. Tilda Swinton'ın Celine tulumunda olduğu gibi baştan aşağı bembeyaz giyim tarzı.

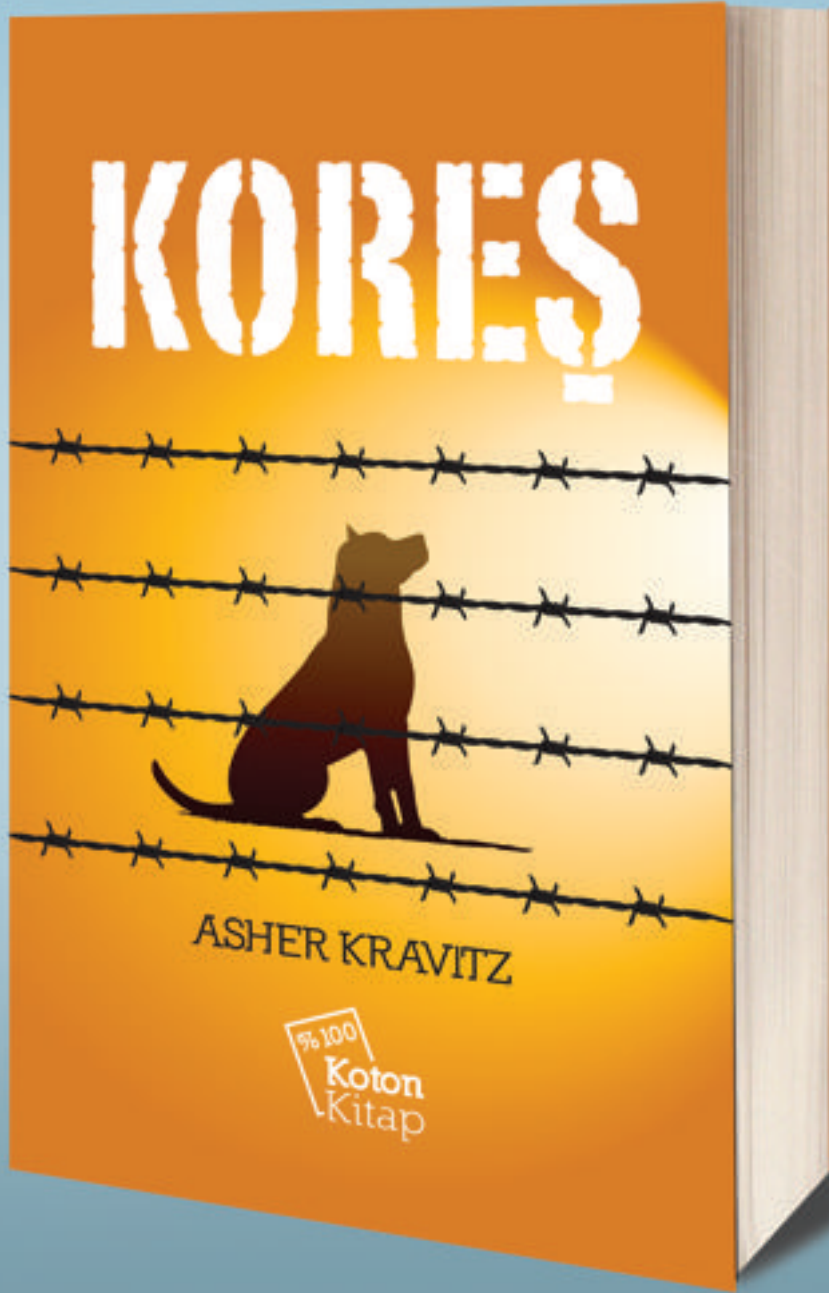

MODADA OLİMPİYAT ETKİSİ

2012 Londra Olimpiyat Oyunlarına çok kısa bir süre kala, havadaki spor ruhundan moda dünyası da kendine düşen payı aldı. Yeni lüks spor giyim Victoria Beckham, DKNY ve Kenzo'da görüldüğü gibi sadece tech-anoraklardan oluşmuyor. Yeni high tech ve performans kumaşları, feminen bir görüntüye bürünüyor.

“İnsanın kendine güvenen sesi ve kokusu, bana gücün sahibinin o olduğunu öğretti.”

1935 yılında Almanya'da Yahudi bir ailenin evinde doğan özel bir köpeğin ağzından kahramanlığın ve hayatta kalmanın, korkusuz bir dostluğun ve sadakatin öyküsüdür. Soykırım'a tanıklık eden Koreş'in anılarını okurken bir köpeğin gözünden sevgiyi ve korkuyu, huzuru ve zulmü hissedeceksiniz.

TEK DAĞITIM
İKİ A YAYIN-DAĞITIM
TEL: (0212) 272 45 46
FAKS: (0212) 272 45 55

www.kotonkitap.com

Bu Haziran başka...

AÇIK HAVA KONSERLERİ İLE MÜZİĞE DOYUN!

Kısık sesli diva...

ZAZ

1980 doğumlu Isabelle Geffroy'u 2007 yılından bu yana dünya Zaz ismi ile tanıyor. Caz, Bask, Endülüs, Latin, Küba, Afrika ritimlerini harmanlayan çeşitli gruplarda solistlik yapan Zaz 2006 yılında Paris'e taşınıp pek çok cafede, kabarede, piyano barda sahne aldı. Daha özgür çalışmak istediği dönemlerde Montmartre sokaklarında da şarkılar söyledi. Sokakların divası 2007 yılında prodüktör ve besteci Kerredine Soltani ile tanıştı. Soltani o dönemde hafif kısık sesli bir kadın vokal arayışı içinde olduğundan Zaz'ı bulunca kaçırmadı. Tanışmalarının ardından da Zaz için "Je veux"ü besteledi.

27 Haziran Çarşamba
Küçük Çiftlik Park

Ortadoğu'nun İdolu... Nancy Ajram

Şarkıları milyonların dilinde ve gönlünde taht kuran **Nancy Ajram** büyüleyici sesi ve yüksek sahne performansı ile henüz 18 yaşına gelmeden müzik dünyasının profesyonel isimleri arasına girdi. Ajram 1998 yılında ilk albümü Mouhtagalak'ı, 2001'de de Shil Oyounak Ani adlı ikinci albümünü çıkardı.

Nancy Ajram'ın geniş kitlelerin gönlüne taht kurduğu albüm çalışması "Ya Selam" adını taşıyordu. Bu albüm aynı zamanda sanatçının Arap dünyasının dışına da açılmasının başlangıcı oldu. Uluslararası kamuoyunda bilinirliği giderek artan Ajram, 2005 tarihli "Ah w Noss", ve 2006 çıkışlı "YaTabtab" albümleriyle zirveyi yakaladı.

Güncel Arap müziğinin en sevilen seslerinden biri olan Nancy Ajram'ın ülkemizde de çok sayıda dinleyeni bulunuyor. İstanbul Shopping Fest etkinlikleri kapsamında konser verecek olan sanatçıyı hayranları sabırsızlıkla bekliyor.

**27 Haziran Çarşamba
Harbiye Cemil Topuzlu
Açık hava Sahnesi**

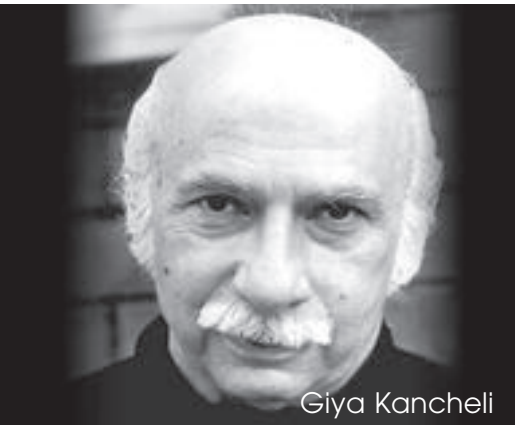

Tom Jones

Müzik dünyasının kadife sesli efsanesi Boğaz kıyısında! 1965'ten bu yana 100 milyonu aşkın albüm satışı ile müzik tarihinde yerini alan Galler asıllı Tom Jones'un gerçek adı Sir Thomas John Woodward'dır. Pop, Jazz, Blues, Soul ve Rock eserleri seslendirdiği konserlerindeki performansları ile dinleyicisini her zaman büyüleyen Tom Jones'un hitleri arasında, "She's a Lady", "Delilah", "Chills and Fever", "Sex Bomb", "Thunderball", "Love me Tonight", "It's Unusual", "I Never Fall In Love Again", "What's New Pussycat" sayılabilir.

**26 Haziran Salı
Kuruçeşme Arena**

Giya Kancheli Lingering

Giya Kancheli

İstanbul Müzik Festivali, 40. yılında yeni bir eseri dünya müzik kültürüne kazandırmaktan büyük kıvanç duyuyor. Gürcistan'ın masallar ve efsanelerle dolu diyarının barındırdığı tüm ince duyguları yapıtlarına işleyen, müzik dünyasına damgasını vurmuş uslanmaz bir romantığın, Giya Kancheli'nin bestelerinden oluşan konserde, festivalin sipariş ettiği ve bestecinin merakla beklenen senfonik eserinin İstanbul'da dünya

premiyeri gerçekleştirilecek. Bu konser, saygın müzik dergisi Gramophone'un dediği gibi: "Şiddetle tavsiye olunur, hali hazırda Kancheli tutkunu olsanız da olmasanız da..." Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası / Varşova Filarmoni Korosu / Şef Andres Mustonen/ Kontrtenor Mamuka Gaganidze / Viyola Gidon Kremer / Viyolonsel Giedre Dirvanauskaite

**11 Haziran Pazartesi
Aya İrini Müzesi**

Viyana Oda Orkestrası

Ludwig van Beethoven
Leonore Uvertürü, No. 3, Op. 72a

Felix Mendelssohn-Bartholdy
Keman Konçertosu, Mi minör, Op. 64

Ludwig van Beethoven
6. Senfoni, Fa Majör, Op. 68, "Pastorale"

Zirvede bir topluluk, prestijli bir şef, genç yaşına rağmen yer aldığı her konserde eleştirilenleri defalarca kendine hayran bırakan bir keman virtüözü... Klasik müziğin başkenti Viyana'nın en seçkin topluluklarından, Stefan Vldar yönetimindeki Viyana Oda Orkestrası tadı damağınızda kalacak bir konserle, keman dünyasının genç yıldızı, Alina Pogostkina'ya eşlik edecek. Sanatçı, müzik eleştirilenleri tarafından "genç, parlak, mükemmel ve bir o kadar doğal" olarak nitelendiriliyor. Aya İrini'nin tarihi atmosferinde gerçekleştirilecek konser, aşk, sadakat ve kahramanlık abidesi Leonore'nin hikâyesinin anlatıldığı, Beethoven'ın aynı adlı uvertürü ile başlayacak. Şiirsel bir yazı diliyle soylu bir virtüözlüğü kaynaştıran Mendelssohn'un, çok ince ve zarif melodik buluşlarla parlayan opus 64 Keman Konçertosu'nun Alina Pogostkina tarafından ustalıkla seslendirileceği bu konser uzun süre akıllardan çıkmayacak bir müzik ziyafeti olacak.

29 Haziran Cuma/Aya İrini

Stefan Vldar

Alina Pogostkina

Kenan Doğulu

yaza
merhaba
Konseri

Açık hava yaz konserleri başlıyor. Kenan Doğulu eski ve yeni tüm şarkılarıyla sürprizlerle dolu bir gece yaşatacak. Mekan Kenan Doğulu ile coşacak.

15 Haziran Cuma/Cemil Topuzlu Açık hava Sahnesi

Kosher 'mezuzah klaf'ları
T.C. Hahambaşılık onaylıdır.

Daha fazlası
gozlemkitap.com'da...

Pop
dünyasının
yeni starı

Jessie J

Asıl adı Jessica Ellen Cornish olan İngilizlerin en genç pop idolü Jessie J, Pozitif Günler kapsamında unutulmaz bir konser verecek.

Türkiye'ye ilk defa gelecek olan İngiliz şarkıcı, son yılların en aranan ismi olmayı başardı. 2010'da çıkardığı albümü bir hafta içinde toplamda 500.000 satan Jessie J, ilk çıkış şarkısı olan "Do It Like a Dude" ile çıktığı hafta İngiltere listelerinde üst sıralara yükselmeyi başardı. Ardından yayınladığı ikinci single'ı "Price Tag" ile Amerika, Avustralya, Fransa ve İngiltere müzik listelerine birinci sıradan giriş yaptı ve 2011 yılına bu parça ile damgasını vurdu.

R&B, pop ve hip hop soundlarını kendi egzantrik ve enerjik yorumuyla başarılı bir şekilde birleştiren Jessie J, müzikleri kadar tarzı ile de gençlerin idolü olmayı başardı. Giydiği rengarenk post-modern kıyafetleri ve moda olan makyajıyla tasarım dünyasının da ilgisini çekmeyi başarıyor.

26 Haziran Salı/Küçükçiftlik Park

İstanbul Devlet Senfoni'den Don Kişot yorumu

Sahte kahramanlıkların sahnesi de olabilen bu dünyada, düşlerin gerçekleşebileceğine dair umutları olanların "anti kahramanı" dır o... "La Mancha'lı Yaratıcı Asilzade" Don Kişot, yenilgileri ve buruk zaferleriyle "yabancılaşmış" bir kahramandır kahramanlığa... Don Kişot'un "üvey babası" Cervantes'in 18. yüzyılda "aklın ve gerçekçiliğin" övgüsü olarak baş tacı edildiği eserinde müstehzi bir hiciv saklıdır. Richard Strauss'un notalarla yeniden yazdığı yapıtı, ironi, zarafet, fantezi ve kahramanlık arasında kurulan olağanüstü dengeyi ustalıkla yansıtır. Bu konserde, Strauss'un ancak virtüözlerin hakkından gelebileceği zorluktaki yapıtını, kusursuz tekniği, göz kamaştırıcı tonu ve zengin ifadesiyle tanınan, dünya sahnelerinin yeni yıldızı Daniel Müller-Schott, şef Christoph Altstaedt yönetimindeki İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası eşliğinde seslendirecek. Konserde Strauss'un kendisini anlattığı, kahramanlık temasını oldukça güçlü ve canlılıkla betimleyen, bestecinin tüm yaratıcı kudretini yansıtan "Bir Kahramanın Hayatı" adlı yapıtı da yorumlanacak.

Konser, düşlerin, cesaret ve delilik arasındaki ince çizginin, kaybetme ihtimalini bile bile uğruna savaşılan ideallerin "kahramanının" peşinden sürükleyecek bizleri...

20 Haziran Çarşamba/Aya İri

Christoph Altstaedt

Daniel Müller

Sevdiklerinize hediye almak artık daha kolay!

Müstakbel gelinler! Hemen kurdele.com'a tıklayın, hediye listenizi sevdiklerinizle paylaşın ve sizi mutlu etmelerini kolaylaştırın.

Dekorasyondan mutfak gereçlerine, beyaz eşyadan elektrikli aletlere kadar 100'lerce ünlü marka ve 1.000'lerce ürün arasından seçtiğiniz hediyelere sahip olmanın keyfini yaşayın!

**HEDİYE
LİSTESİ**

danışmanınızla
tanışmak için
bir an önce
randevu alın!

(212) 212 2707

kurdele
HEDİYENİ LİSTELE

kurdele.com

ConceptMarine

NUMARINE

ATLANTIS

AZIMUT | BENETTI

Maxi Dolphin

Rockharbour
YACHTS

SALES | SERVICE | BROKERAGE | CHARTER | YACHT MANAGEMENT | YACHT CONSTRUCTION

www.conceptmarine.com

info@conceptmarine.com

City Office:

Arnavutköy Mah. Kuruçeşme Cad. No: 73/1 Beşiktaş - İstanbul

T: 0212 358 02 63 M: 0541 410 41 01

Marina Office:

Marintürk İstanbul City Port, B1 B2 Batı Mah. Sahil Yolu Pendik - İstanbul

T: 0216 390 11 00